20 Haziran 1986
20. Juni 1986
Nummer 85

15 GÜNLÜK GAZETE
Redakt.: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97
Tlx: 855705 inmed d

Türkiye Postası

F.ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.- FF
BELÇİKA: 50.- BF
HOLLANDA: 3.- G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.- KRN
İSVEÇ: 8.- KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt 1 H 13 19 D

Yıkık evlere sağlam raporu verdiler

Mayıs ve haziran aylarında Güneydoğu'daki illerimizde ard arda birçok deprem oldu. Depremlerde büyük can kaybı olmamasına rağmen çilekeş köylü yine evinden yurdundan oldu. Evleri yıkılan depremzedelere yuvalarını yeniden kurmak için yardım eli uzatılacağına Malatya'da olduğu gibi çadır bile verilmiyor. Üstüne üstlük onlara yardım için yurtiçi ve dışından gönderilen gıda maddeleri ve giyecekler ambarlardan kayboluyor.

Malatya ilimizde Sürgü barajının deprem nedeniyle çökme ihtimali üzerine Doğanşehir nahiyesine bağlı 17 köy boşaltıldı. Köylünün ekini toprakta kurudu. Tüm vaatlerin tersine halkın durumu perişan, ama yetkililer afet-

Mannesmann altın yılını yaşarken 6500 işçi işten

G. Afrika'da genel direniş

●Yazısı Sayfa 9'da

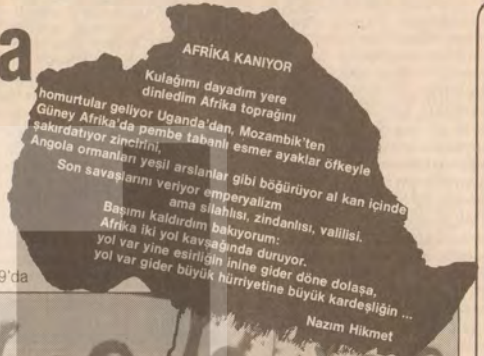

Türkiye Postası Gençlik Yarışması ödülleri 5 Temmuz'da dağıtılıyor

Türkiye Postası'nın 1985 Uluslararası Gençlik Yılı dolayısıyla açtığı Gençlik Yarışması'nda dereceye giren gençlere 5 Temmuz 1986 cumartesi günü yazı kurulu tarafından ödülleri verilecektir. **Hansaalle 90, Düsseldorf-Oberkassel** adresinde saat 18.00'de, yarışmacıların tanıtımı ve ödül dağıtımı ile başlayacak tören, küçük bir kültür programı ile sona erecektir.

Ödül törenine, jüri üyeleri de katılacaktır.

Köln'de okuma akşamı

Türkiye Öğretmenler Derneği Köln Volkshochschule'de 4 Temmuz cuma saat 19.00'da bir Okuma Akşamı düzenledi. Jüri üyelerimiz Dursun Akçam, Adnan Binyazar, Demir Özlü'nün katılacağı toplantıda sanatçılar yapıtlarından örnekler

TÜSTAV

6500 işçi işten çıkarılıyor

1985 yılını maliyeye gösterdiği 141 milyon mark kârla kapatan Mannesmann demir-çelik tekeli 1987 yılı sonuna kadar toplam 6500 işçiyi işten çıkaracağını açıkladı. Buna göre Düsseldorf Boru Tesisleri'nde 2500, Duisburg Huckingen'de 1560, Mülheim'da 1330, idari bölümlerden 380, paslanmaz çelik alanında 150 ve diğer bölümlerde 680 kişi çıkarılacak. Mannesmann 1970'den bu yana işçi sayısını yarıya düşürdü.

● Yazısı Sayfa 6'da

köy boşaltıldı. Köylünün ekini toprakta kurudu. Tüm vaatlerin tersine halkın durumu perişan, ama yetkililer afetten bile çıkar umuyor.

● Yazısı Sayfa 4'de

di. Jürü üyelerimiz Dursun Akçam, Adnan Binyazar, Demir Özlü'nün katılacağı toplantıda sanatçılar yapıtlarından örnekler sunacaklar.

Belçika ve Fransa'da yaygın grevler

Belçika'daki Martens-Gol hükümetinin 226 milyar Belçika Frangı dolayındaki bütçe açığını kapatmak amacıyla kararlaştırdığı önlemler paketini protesto etmek amacıyla yerli ve yabancı işçiler direnişe geçti. Sosyal hakların görülmedik şekilde budanmasından sosyal kısıntılara, demokratik kazanımların yok edilmesinden toplumun militaristleştirilmesine kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan bu önlemlere grevler ve toplu gösterilerle yanıt veriliyor. BTIB ve DIBAF gibi göçmen işçi dernekleri de bu mücadeleyi aktif destekliyor.

Fransa'da ise hükümetin kamu ulaşımında köklü kısıtlamalara, işçi haklarını sınırlamaya kalkması üzerine tüm sendikaların çağrısı üzerine 11 Haziran günü 24 saatlik bir uyarı grevi düzenlendi. Metro ve otobüsler çalışmadı. CGT 9-13 Haziran'da çeşitli eylemler düzenledi.

Fransız hükümeti şu sıralarda mecliste yabancılar yasasının sertleştirilmesini tartışıyor.

Wallraff'a dört koldan saldırı...

Bir Türkeş eksikti !

"En Alttakiler" kitabını yazmak için 2 yıldan fazla bir süre Türk işçisi kılığında en ağır işlerde çalışıp, göçmen işçilerin sömürülmesi ve yabancı düşmanlığı sorunlarını teşhir etmek uğruna sağlığından olan Günter Wallraff'ı tanımayan pek kalmamıştır herhalde. Irkçıların, yabancı işçileri, özellikle Türk işçilerini köle gibi çalıştıran patronların ve gerici politikacıların onun bu başarısından dolayı öfkelenmeleri şimdiye kadar yerli-yabancı işçiler tarafından **"doğal"** karşılanmıştı.

Fakat bu koroya yeni bir katılım daha oldu. O da faşist Başbuğ Türkeş. Bugüne kadar yabancı düşmanlığına karşı en başarılı çalışmalarından birini yapmış olan Wallraff'ı **"Doğu Almanya ajanı"**, **"komünist uşağı"** olmakla suçlarken, Türkeş kime hizmet ediyor? Bozkurtlarının Türklere saldıran neonazilerle işbirliği yapmasının ortaya çıkmasından mı korkuyor?

● Yazısı Sayfa 5'de

GAP kimin?

BASININ manşetleri günlerdir GAP ile dolu. Özal hükümeti sarsılan konumunu pekiştirmek için Güneydoğu Anadolu projesine dört elle sarıldı. Bir yandan yoğun bir propaganda kampanyası sürerken öte yandan holdingler, Amerikan, Hollanda, Suudi Arabistan tekelleri önümüzdeki yıllarda sulamaya açılacak olan milyonlarca hektarlık alanda kendilerine yer kapmak için birbirleriyle boğuşuyorlar. Peki işçiler, emekçiler açısından bakarsak ne görüyoruz?

AÇIKÇA söyleyelim: Halkımızın emeği ile yaratılan değerlerin silahlanmaya, tanklara, uçaklara yatırılacağına ülkede üretim güçlerini geliştiren alanlara yatırılmasını her zaman tercih ederiz. Binlerce yıldır boşa akan nehirlerin enerjisini elektriğe çeviren barajlar, çorak topraklara su taşıyan kanallar, bozkırları aşan elektrik hatları her bilinçli işçi gibi bizi de heyecanlandırıyor.

NE var ki barajlara, elektrik santrallerine, uzayıp giden sulama kanallarına duyduğumuz sempati şu gerçeği unutturmuyor: Yurdumuzda bir avuç holdingin, tekelci kapitalislerin kayıtsız-şartsız egemenliği sürdükçe ne GAP, ne de herhangi başka bir proje emekçi halkı insanca hayat şartlarına kavuşturamaz. Türkiye'nin derin toplumsal sorunlarını çözemez.

SON yirmibeş-otuz yılda gerçekleştirilen bunca yatırımın sonuçları ortadadır. Türkiye kuşkusuz sanayileşme yönünde mesafe aldı. Fakat toplumsal sorunlar hafiflemedi, büsbütün keskinleşti. Bir yandan bir ufak azınlık akıl al-

Devamı 2. sayfada

Türkiye Postası

FAP'ın yasaklanması ve dağıtılması için yürüyüş

21 Haziran günü Duisburg'da saat 10.30'da Dellplatz'da başlayacak bir protesto yürüyüşüyle faşist parti FAP (Hürriyetçi Alman İşçi Partisi) protesto edilecek. **"FAP dağıtılsın, terör durdurulsun"** belgisi altındaki yürüyüşün çok yığınsal olması bekleniyor.

"Yurda dön" çağrısı ve "Vatandaşlığı kaybettirme" işlemleri

Avukat Demir Özlü yanıtlıyor. **"Vatandaşlığı kaybettirme"** işlemleri hukuksal mıdır?

● Yazısı Sayfa 10'da

Özal ailesinin süper yükselişi

Gazetemizin, Türkiye muhabiri **"Özal ailesinin süper yükselişi"**ni anlatıyor.

● Yazısı Sayfa 8'de

TÜSTAV

Baştarafı 1. sayfada

GAP kimin?

maz servetler yığarken öte yandan işsizlik, yoksulluk azalmak şöyle dursun, büsbütün arttı.

GAP'ın sonuçları da -bu düzen değişmedikçe- bundan başka olmayacaktır. Urfa, Diyarbakır ve Mardin'de daha bugünden hiç topraksız köylüler tarım nüfusunun neredeyse yarısını oluşturuyor. Toprakların büyük bölümü ufacık bir azınlığın elindedir. Tek bir kişiye veya aileye ait olan 600 köy var. GAP çerçevesinde devlet bütçesinden yüzmilyarlarca lira harcanarak sulamaya açılacak arazilerde verimin 10-15 misli artacağını uzmanlar belirtiyor. Bu artışın en önemli bölümü doğrudan büyük toprak sahiplerinin kasalarına akacaktır. Zenginle yoksul arasındaki uçurum görülmemiş ölçüde derinleşecektir.

URFA, Diyarbakır ve Mardin'in nüfusunun büyük çoğunluğu Kürttür. GAP ile birlikte bu bölgede kapitalist ilişkiler hızla gelişecek, tüm toplumsal yapı değişecek, feodal kalıntılar büsbütün yok olacaktır. Sonuçta Kürt ulusal hareketi kuşkusuz yeni bir hız ve derinlik kazanacaktır.

KÜRT illerini Cumhuriyet tarihi boyunca ilan edilmemiş bir sıkıyönyetimle idare eden, buralarda özel baskı ve yıldırma yöntemleri uygulayan egemen sınıfların bundan böyle bu politikayı sürdürmeleri daha da zorlaşacaktır.

KAPİTALİZMİN yaşaları GAP'la birlikte Türkiye-Kürdistanı'nda daha güçlü, daha acımasız işlemeye başlayacak, yüzbinlerce yoksul ve topraksız Kürt köylüsü Türkiye işçi sınıfının saflarına katılacak, Dicle ve Fırat boylarında yeni işçi yatakları doğacak, işçi sınıfıyla Kürt ulusal hareketi birbirine daha da yakınlaşacaktır.

ÖZAL ve onun temsil ettiği çevreler devlet sektörüne alabildiğine düşmandır. Devlet sektörünü, KİT'leri yok etmeyi programlarının ana amaçlarından biri olarak ilan ettiler. Kaderin cilvesine (bilimsel dilde: kapitalizmin çelişkisine) bakın ki, Özal'ın kimselerle paylaşamadığı GAP o kadar savunduğu kapitalistler tarafından değil, devlet tarafından planlanıp gerçekleştirilen bir yatırımdır. Yalnızca barajların, santrallerin, su kanallarının, yolların yapılması değil, bütün bunların işletilmesi, iki nehrin sularının iki milyon hektara yakın bir alana dağıtılması, bu geniş alanda verimli bir tarım yapılabilmesi için ilaçlamadan toprak kalitesinin sürekli kontrolüne kadar gerekli önlemlerin merkezi koordinasyonu, bütün bunlar hep devlet sektörünün varlığını zorunlu kılıyor.

KOPARTILAN bunca gürültü kimseyi yanıltmasın. GAP holdinglerin hakimiyetini pekiştirmeyecek, işçi sınıfının ve Kürt halkının mücadelesinde bir kilometre taşı olacak.

Türkiye Postası

BAŞSAĞLIĞI

Derneğimizin üyesi, arkadaşımız dostumuz **Saime Sarı**'yı kaybettik. Ailesinin, dostlarının, hepimizin başı sağolsun.

FİDEF üyesi
Duisburg İşçi Derneği

ABONE VE SATIŞ KAMPANYASI

Satışlara göre bir karşılaştırma

Türkiye Postası yalnızca redaksiyon, teknik servis, abone ve dağıtım servisindeki arkadaşlarımızın çabalarına değil, gazetenin geniş bir çevreye ulaşması için sürekli uğraşan yüzlerce yerel temsilcimizin, muhabirlerimizin ve gazetenin satış ve abone sayısını artırmak için çalışan binlerce dağıtımcımızın emeğine dayanıyor. Aşağıda bütün yerel temsilciliklerimizin bir dökümünü veriyoruz. Her temsilciliğin isminden sonra parantez içinde verilen sayı o temsilciliğin toplam satışımız içindeki (elden satış ve abone) **payını** gösteriyor.

Ülke temsilcilikleri içinde Federal Almanya'dan sonra ikinci sırayı yüzde 7,6 payla Fransa alıyor. Fransa'yı İsviçre ve Hollanda izliyor. Ancak İsviçre ve özellikle de İsveç'teki Türkiyeli sayısının azlığı dikkate alınırsa bu iki ülke temsilciliklerimizin küçümsenemeyecek bir başarı kazandıklarını söyleyebiliriz.

Federal Almanya'da Stuttgart temsilciliğimiz yüzde 5,7 ile başta geliyor. Onu yüzde 4,9 ile Münih temsilciliği izliyor. Üçüncü sıra ise yüzde 3,8 ile Hamburg'ta.

Bu listeyi dikkatle incelersek ne gibi sonuç çıkarabiliriz? Bizce bu listeden çıkan en önemli sonuç, gazetemizin satışının daha da artırılması için büyük rezervlerin bulunduğudur. Federal Almanya'da Türkiyeli işçi sayısı açısından Stuttgart, Münih ve Hamburg'tan hiç de geri kalmayan Frankfurt, Duisburg, Dortmund gibi şehirlerde Türkiye Postası satışları bir kaç misli artırılabilir. Nisbeten az Türkiyeli nufüsa sahip olan Bergkamen gibi bir şehirdeki temsilciliğimizin Gelsenkirchen, Bochum, Dortmund Frankfurt, Düsseldorf ve Duisburg gibi şehirleri geçmiş olması az nüfuslu şehirlerde de iyi bir çalışma ile satışının önemli ölçüde artırılabileceğini ispatlamaktadır.

Aynı mantıkla toplam satışdaki payı, Stuttgart ve Münih temsilciliklerimizin paylarının altında olan Hollanda'nın henüz değerlendiremediği önemli bir potansiyele sahip olduğunu iddia edebiliriz.

Bütün temsilci, abone ve okuyucularımız gazetemizin satışını daha da artırmak için çabalarını hızlandırmalıdırlar. Gazetemizin satışlarında sağlanan yüzde 20'lik bir artış bile mali sorunlarımızı önemli ölçüde hafifletebilir.

Üç yıldır Türkiye Postası'nı canla başla destekleyen okurlarımıza güveniyoruz!

Ülkelere dağılımın oranı

İsveç yüzde 3,8, Hollanda yüzde 3,8, Yunanistan yüzde 0,8, İngiltere yüzde 5,2 Danimarka yüzde 2,6, İsviçre yüzde 5,2 Avusturya yüzde 1,3, Belçika yüzde 2,2, Avustralya yüzde 2,4, Fransa yüzde 7,6, diğer ülkeler yüzde 1,1 ve Federal Almanya yüzde 67,5.

FAC'deki şehirlerin genel dağıtım içindeki payları

Berlin yüzde 3,1, Hamburg yüzde 3,8, Kiel yüzde 0,5, Lübeck yüzde 0,9, Bremen yüzde 2,5, Bremerhaven yüzde 1,1, Oldenburg yüzde 0,6, Hannover yüzde 1,8, Hildesheim yüzde 0,4, Kassel yüzde 1,1, Düsseldorf yüzde 1,5, M.Gladbach yüzde 0,3, Duisburg yüzde 1,7 Moers yüzde 0,4, Krefeld yüzde 1,2, Kalkar yüzde 0,5 Oberhausen yüzde 0,2, Bocholt yüzde 0,3 Essen yüzde 1,1 Recklinghausen yüzde 1,8, Münster yüzde 1,5, Dortmund yüzde 0,7, Bochum yüzde 0,8 Gelsenkirchen yüzde 1,0, Bergkamen yüzde 2,1 Bielefeld yüzde 0,5 Köln yüzde 3,0 Aachen yüzde 0,4, Troisdorf yüzde 0,3, Bonn yüzde 0,3, Wuppertal yüzde 0,4, Remscheid yüzde 0,3, Hagen yüzde 0,3, Gevelsberg yüzde 0,6, Siegen yüzde 0,7, Frankfurt yüzde 1,7, Rüsselsheim yüzde 0,3, Darmstadt yüzde 0,6 Wiesbaden yüzde 0,8, Giessen yüzde 0,4 Mainz yüzde 1,0, Kaiserslautern yüzde 1,0, Mannheim yüzde 0,4, Heidelberg yüzde 0,7, Weinheim yüzde 0,4, Stuttgart yüzde 5,7, Herrenberg yüzde 0,9, Schw. Gmünd yüzde 0,3, Heilbronn yüzde 1,2, Horb yüzde 0,8, Göppingen yüzde 0,8, Giengen yüzde 0,3, Porsheim yüzde 0,7 Freiburg yüzde 0,7, Ulm yüzde 0,4, Münih yüzde 4,9, Ingolstadt yüzde 0,4, Nürnberg yüzde 1,0 ve diğer şehirler yüzde 4,4. FAC toplam yüzde 67,5, FAC dışı yüzde 32,5 genel toplam yüzde 100.

OKUYUCU POSTASI

Türkiye izlenimleri

Kısa bir süre önce bir aylığına Türkiye'ye gittim. Türkiye izlenimlerimi anlatmak istiyorum.

Türkiye çelişkiler içinde bir ülke, halkta demokrasi özlemi gözle görülür biçimde. Bunun yanında Demirel eski kitlelerini yine peşine takmış sürüklemekte, kendine göre bazı çıkışlar yapmakta. Demokratik solun işkencelere karşı koyduğu kesin tavır ve becerebildiğince bu konunun üzerine gitmek isteği sevindirici.

Gençlikte ise büyük bir boşluk var. Çoğunluk kahvehane kültürüne bağımlılıklarını ister istemez sürdürüyor. Yüksekokul gençliği birbiri peşisıra izleyen, vizeler, sınavlar ile bilinçli olarak, tamamen bunaltılmış, derslerden, körükörüne ezbercilikten, okuldan atılma korkusundan başka bir şey düşünemez olmuşlar. Bu gençlerle bazı günler beraber oldum. Kendi aralarında **convers** (Bir spor ayakkabısının markası Türkiye'de oldukça moda) ayakkabılarının, Türkiye'de mi, Amerika'da mı üretilenlerinin daha iyi olduğu veya buna benzer konularda can sıkıcı tartışmalar geçiyor. Üzücü. Turizm konusunda oldukça büyük, bana göre çok bilinçsiz bir atılım var. Kıyıların çoğu Alman, İspanyol ve daha başka yabancı turizm firmalarına satılmış. Bir betonlaşma, bir doğayı bozup, pazarlama furyası devam ediyor.

Bunlar Türkiye'deki dört haftalık gözlemlerim. Belki eleştirisi bol, karamsar gözlemler. Ama yine de insan iyiye, güzele bir gidiş olduğunu görmek istiyor. Bunları bulmasa bile, o umudu içinde taşıyor. Yaşamın en büyük dayanağı da bu olsa gerek...

E. Erdoğan Saraçoğlu/ Sindelfingen

Bir olay ve gösterdikleri

Burada bir emekçinin başına gelen olayı Türkiye Postası okurlarına da aktarmak istiyorum. Mustafa Özkan adlı arkadaşımız 1973 yılında Federal Almanya'ya madenci olarak geldi. Hastalığı nedeniyle çalışamaz hale gelince işyeri çıkışını verdi. Bu arkadaş işyerini mahkemeye verdi. Bunun üzerine biraz tazminat alabildi. Ardından geçenlerde ben bu ailenin zorla evden çıkarılacağı haberini aldım. Hemen buradaki arkadaşlara haber verdim. Sabah erkenden arkadaşın evine gittik. Daha sonra iki TIR'la 5-6 Alman geldi, içeri zorla girmeye çalıştılar. Alman arkadaş hemen müdahale etti. **"Durun bakalım, nereye gidiyorsunuz"** deyince, **"Sana ne, sen ne karışıyorsun"** diye cevap verdi-

İzine giderken

Değerli okuyucularımız,

Yeni bir izin mevsimi daha başladı. Birçoğunuz yılın yorgunluğunu atmak, sevdiklerinizle kucaklaşmak, hasret gidermek için Türkiye'ye gideceksiniz. Kısacık tatil günleri çabuk geçer ama biz, sizden ülkede bizim için de biraz zaman ayırmanızı isteyeceğiz.

İzin mevsiminin sonunda Türkiye'ye çeşitli nedenlerle gide-

Derneğimizin üyesi, arkadaşımız dostumuz **Saime Sarı**'yı kaybettik. Ailesinin, dostlarının, hepimizin başı sağolsun.

FİDEF üyesi
Duisburg İşçi Derneği

temez sürdürüyor. Yüksekokul gençliği birbiri peşisıra izleyen, vizeler, sınavlar ile bilinçli olarak, tamamen bunaltılmış, derslerden, körükörüne ezbercilikten, okuldan atılma korkusundan

Bunları bulmasa bile, o umudu içinde taşıyor. Yaşamın en büyük dayanağı da bu olsa gerek...

E. Erdoğan Saraçoğlu/ Sindelfingen

... girmeye çalıştılar. Alman arkadaş hemen müdahale etti. **"Durun bakalım, nereye gidiyorsunuz"** deyince, **"Sana ne, sen ne karışıyorsun"** diye cevap verdiler.

Sonunda polise haber verdiler, iki polis geldi. Biz bu arada Alman ve Türk 30 kişiye yakın arkadaş toplanmıştık. Polisler kalabalığı görünce yardım istediler, 5 polis daha geldi. Alman gazeteciler, fotoğrafçılar da çağırmıştık, bu arada onlar da gelmişti. Biz hep bir ağızdan, **"Bu arkadaşa normal bir ev bulun, sonra buradan çıkarın"** diye bağırdık. Bizim bu direncimizin sonunda onlar da geri dönmek zorunda kaldılar. Demek ki birlikte mücadele verilirse her şey başarılıyormuş.

Mehmet Alaçamlı/Bergkamen

Yeni bir izin mevsimi daha başladı. Birçoğunuz yılın yorgunluğunu atmak, sevdiklerinizle kucaklaşmak, hasret gidermek için Türkiye'ye gideceksiniz. Kısacık tatil günleri çabuk geçer ama biz, sizden ülkede bizim için de biraz zaman ayırmanızı isteyeceğiz.

İzin mevsiminin sonunda Türkiye'ye çeşitli nedenlerle gidemeyen **okurlarımıza ülkemizi sizin izlenimlerinizden aktarmak istiyoruz.**

Gördüklerinizi, duyduklarınızı, yaşadıklarınızı bize yazın. Sizin için belki de kaldığınız bölgede yaşana yaşana artık kanıksanmış ayrıntılar bile olsa yazın. Çünkü ayrıntılar bir araya geldiğinde gerçek tabloyu görmek daha kolay olabilir. Sokaklar, evler, insanların yüz ifadeleri, sınır kapıları, pazar yerleri, hastane kapıları, gecekondular, seyyar satıcılar, insanlarımızın yaşam koşulları, acıları, sevinçleri neler düşündükleri, fabrikalar, cezaevleri, adliye kapıları, çocuklar, kadınlar, yaşlılar, gençler, fiyatlar... Daha aklınıza ne gelebilirse bizim için çok değerli. Fotoğraf makinenizin deklanşörüne birkaç kez bizim için de basıverin.

İzin dönüşü mektuplarınızı, fotoğraf ve izlenimlerinizi bekliyoruz. İlginiz ve bize ayıracağınız zaman için şimdiden teşekkürler. Hepinize iyi yolculuklar dileriz.

Türkiye Postası

Türkiye Postası — Abone Fişi

Adı-Soyadı
Adresi

Ülkesi

6 aylık (12 sayı) ☐
1 yıllık (24 sayı) ☐
Tarih:

Abone ücretini **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität,** Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00, **Sparkasse Duisburg-Kaiserberg** hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu **Türkiye Postası Abone Servisi, Moltkestr, 45, 4100 Duisburg 1** adresine postalayınız.

Bu abone siparişini 10 gün içinde (posta damgası geçerlidir) yazılı olarak başvurarak iptal edebilirim.

Tarih **İmza**

Für Bundesrepublik
(Federal Almanya için)

ABBUCHUNGSVOLLMACHT
(Kontodan çekim vekaletnamesi)

Ich ermächtige Sie hiermit -wiederruflich- die TÜRKIYE POSTASI Abonemetgebühren von meinem Konto einzuziehen.
(Sizlere bu imzamla -her an geri alabilmek üzere- TÜRKIYE POSTASI'nin abone ücretini kontomdan çekme hakkını veriyorum.)

Beginn ab:
(Başlangıç tarihi)

Abbuchungsmodus:
(Kontodan çekme yöntemi)

Name, Vorname:
(Soyadı, Adı)

–jährlich ☐
–yıllık

Strasse, PLZ, Ort:
(Adresi)

–halbjährlich ☐
–6 aylık

Mein Bank/Postcheckkonto bei:
in:
(Bankanın/postahanenin adı)
(Yeri)

Konto Nr.:
(Hesap numarası)

Bankleitzahl:
(Banka numarası)

Datum:
(Tarih)

Unterschrift:
(İmza)

Abone bedeli

	F.Alm.	Belçika Danim.	Fransa	Ingiltere	Hollanda	İsveç
6 aylık	30 DM	600 BF 120 Km	85 FF	8,40 £	35 G	95 Km
1 yıllık	60 DM	1200 BF 240 Km	170 FF	16,80 £	70 G	190 Km

Tek kelimeyle

Bölgemizde dindar bir yurttaşımız Stuttgart Başkonsolosluğunda gördüğü ve yaşadığı haksızlıkları bana şöyle dile getirdi:

"Vallahi Stuttgart Konsolosluğunda yapılan muamele hiç de insanlığa ve insana yaraşır bir muamele değildir. Tek kelimeyle adilik, dinsizliktir. Ailem ve çocuklarımla konsolosluk binasına girdiğimde kendimi savaş esiri gibi hissediyorum. Hiç bir yetkiliyle doğru dürüst konuşma olanağı yoktur. İnsanı azarlayarak konuşuyorlar. Tomsonlu sivil polisler bekleme salonunda ortalıkta, elleri tetikte dolaşıyorlar. İnsan bu gergin ortamda yanındakiyle konuşamıyor. 13 yaşında çocuğuma pasaport çıkartmak için aldığım formülerin doğru olup olmadığını danışmaya sorduğumda 'Görmüyor musun lan, Arapça yazılmıyor, Türkçe yazıyor' **cevabını aldım.**

Yeni pasaport soygununun yanısıra, bir de postalama adı altında her pasaport için işçilerden 5 mark alınıyor. Ben çıkartmak istediğim 3 pasaport için 15 mark ödedim. İki hafta sonra postadan çıkan 3 ayrı zarfta 2,5 marklık pul vardı. Geride kalan 7,5 mark bu haramzedelerin cebine girdi. Bu zulmü, bu haracı nasıl ortadan kaldıracağız, vallahi bilmiyorum."

Schwäbisch Gmünd'den bir okur

DUYURU

Gevelsberg'de GEW ve FIDEF Çalışma Grubu **Türkiye Demokrasi Güçleriyle Dayanışma Toplantısı** düzenliyor. GEW-Köln'den Reinhard Hocker'in konuşmacı olarak katılacağı toplantıda kültür programı da yer alıyor.

Yer: **DGB Haus-Gevelsberg**
Tarih: **27 Haziran 1986 Cuma** Saat: 19.30.

İLAN

Yol ve Amaç

12. sayı çıktı. **Fiyatı: 10,- DM.** 228 sayfa.

İÇİNDEKİLER

TKP ve Demokrasi Savaşı II
TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu

KISA YORUMLAR

Dönüm Noktasında "Pravda"
Daha Yüksek Bir İdeolojik Düzey, Daha Etkin Katı Çalışması
Rasim CAN
Din ve Politika Tartışmaları Üzerine
Işık YENİCE
Proletarya Enternasyonalizminin Can Düşmanı Ulusal Nihilizm, Kozmopolitizm
Mahmut GÜNEŞ
Orduda Terörizm Darbecilik ve Yozlaşmanın Gizlenemeyen Kanıtları
Mehmet ERGÜL

Amerikan Psikolojik Savaş Aygıtı
Georg GRASNİCK-Günter SEISS

ARAŞTIRMA İNCELEME

Türkiye'de Kapitalist Kârın Oluşması ve Tekelci Kâr Sorunu
N.G.KİREEV
Yeni Sömürgecilik ve Yabancı Sermaye
Salih TEMRE

EĞİTİM

Sınıfsal ve Politik Bağlaşıklık
İlhan DERİN
BKP'nin Sınıfsal ve Politik Bağlaşıklar Kazanma Deneyimi Üstüne
İlhan VAROL

OLAYLAR OLGULAR

İsteme adresi: **Ermis Verlag, Postfach 101016, 4300 Essen 1.**
Ödeme: Ermis Verlag, Sparkasse Essen Kto. Nr. 712703 BLZ: 36050105.

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1. (1881-1922) yılları arasında yaşamış, bir süre Harbiye Nazırlığı yapmış ve Osmanlı Ordusunun 80 bin askerini Allahuekber dağlarında ve Sarıkamış'ta 80 bin askerini kırdırtmış olup, sonradan ülke dışına kaçmış ve Tacikistan'da Bolşeviklere karşı yaptığı bir saldırıda öldürülen Osmanlı Paşası - Iskambilde birliye verilen ad, 2. Muradına ermiş anlamına da gelen bir erkek adı - Siirt' in bir ilçesi - (Tersi) Nam, şan, 3. Bir şey için verilmiş süre - Kutsal ayların üçüncüsü, oruç ayı, 4. Güneşin, tutulum üzerinde yaptığı hareket sırasında gök ekvatorunu kestiği (altı ay aralıkla) gece gündüz eşitliği anlamına gelen bir astronomi terimi - Dokusunda ince gümüş teller bulunan parlak kumaş, 5. At üretilen, büyük çiftlik - İki yüzlülük, 6. Galyum madeninin simgesi - Bir nota - Birinci, önde gelen, 7. Şu anda ülkemizde iktidarda bulunan hükümetin başının soyadı - Yunan asıllı azınlıklara denir, 8. Bin metrenin kısa yazılışı - Organizmada aniden oluşan aşırı duyarlılık, 9. Metal döküm parçaları üzerindeki fazlalık olan çıkıntı ve pürüzler veya gözkapaklarının kenarında biriken sarımsı, yapışkan madde - (Tersi) Osmanlılarda şehir ve kasabaların asayişi ile görevli gece bekçisi, 10. İyiden iyiye - (Tersi) Keçinin erkeğine denir.

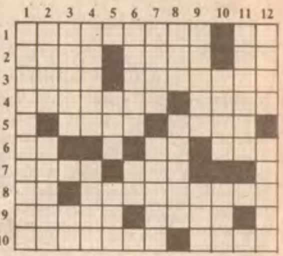

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. 1981 yılında ölen, yaşamı hapislik, sürgün, yoksulluk, koşullarında geçen "Panzerler Üstümüze Kalkar" adlı bir kitabı da bulunan ünlü şairimiz, 2. (Tersi) Çin ve Moğol hükümdarlarına verilen ad - Hemcinslerinden ya da olağandan çok büyük, 3. (Tersi) Osmanlılar döneminde Mısır valilerine verilen ünvan - Matematikte dairenin alanını ölçmede kullanılan sabit sayıya denir, 4. (Tersi) Denizcilikte çeşitli işlevlerde kullanılan bir halka - (Tersi) Marksizmin kurucusunun önadı, 5. Bir çalgı - Ses yankısı, 6. (Tersi) Sıcak bölgelerde yaşayan ve kuyruğundaki iğnesinde şiddetli zehir bulunan bir hayvan - Eski Mısır'da bir mabut adı, 7. Yurdumuzun kuzey doğusunda bir nehir adı - (Tersi) Gemi pervanesi, 8. (Tersi) Bir ilimiz - (Tersi) Koyu buğday renkli olan kişilere denir, 9. Halk - Bir şart edatı, 10. Kaybolmuş, yitik - Tibet sığırı, 11. Kapital, 12. Ekinler için çok zararlı bir böcek - Uçma organıdır.

GEÇEN SAYIDAKI BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1. Hasanhüseyin, 2. Iber - Açaç - La, 3. Ramses - Mesir, 4. On - Enemek, 5. şaaN - Kat - Fon, 6. Milim - Ark, 7. Marki - Alkali, 8. Ayı - Caka - Pan, 9. Aşevi - Slav, 10. Akaret - Otnak.
YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Hiroşima, 2. Abana - Ayak, 3. Sem - anşA, 4. Arsenik - Er, 5. En - lievE, 6. Haseki - Ait, 7. Üç - Mamak, 8. Samet - Laso, 9. eçeK - Ak, Lt, 10. Frapan, 11. Ili - Oklava, 12. Narin - In.

Türkiye Postası: 15 günde bir çıkar **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V. Donaustr. 1, 1000 Berlin 44 **Verantwortlicher Redakteur:** A. Söylemezoğlu **Anschrift der Redaktion:** 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 340397 **Herstellung:** Infomedia, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 **Druck:** Druckhaus WAZ GmbH & Co. Betriebs KG - 4300 Essen 1, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00 Sparkasse Duisburg-Kaiserberg **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60 DM. **Temsilciler: Fransa-Paris** Tel: 1-2582690 **İsviçre-Basel** Tel: 061-2211591 **Hollanda-Den Haag** Tel: 070-890 336 **İngiltere-Londra** Tel: 01-8816514 **Danimarka-Kopenhag** Tel: 01-707506 **Isveç-Stockholm** Tel: 08-7401941

TÜSTAV

Direniş, protesto, miting, imza kampanyaları, soruşturmalar, davalar

Her kesimden muhalefet yükseliyor

Üçüncü büyük işçi mitinginin hazırlıklarının sürdüğü bugünlerde, baskılara karşı halkın dayanma gücü de son haddine geldi. İstanbul'da pazarcı esnafın ve halkın direnişi basına "Fatih'de isyan" olarak yansıdı. Bir dizi fabrikada, işçiler haksız uygulamalara karşı çeşitli eylem biçimleriyle protesto gösterilerinde bulunurken, yüksek öğrenim gençliği, polisi üniversiteden çıkarmanın mücadelesini veriyor.

65 bin işçi tarafından imzalanan dilekçe nedeniyle sendikacılara soruşturma açıldı. Yaptığı bir konuşmadan dolayı Ecevit' in 1 ila 3 yıl arasında hapsi isteniyor.

Yeni seçilen SHP Genel Sekreteri DSP ile birlik için çalışacağını açıkladı. Ve bu hedefin taban tarafından da benimsendiğini söyledi. İnönü ve Cindoruk biraraya gelerek parlamentoda ANAP'a karşı işbirliğine karar verdiler. Demirel Yarın dergisiyle yaptığı bir söyleşide cuntanın uygulamalarını eleştirdi.

Polis dayağına karşı direniş

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Deniz Nencan adlı bir kız öğrenci askılı elbise giydiği için kapıdaki polis tarafından herkesin

Üçüncü büyük miting Eskişehir'de

Saraçhane ve İzmir mitinglerinden sonra üçüncü büyük protesto eylemi olacak olan Eskişehir mitingi 22 Haziran' da yapılıyor.

Türk-İş'in düzenlediği 3 kilometrelik protesto yürüyüşüne 30 binin üzerinde işçinin katılımı bekleniyor. Yürüyüş sonunda Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz bir konuşma yapacak.

Eskişehir'de, alanlara çıkacak olan işçiler, miting hazırlıklarını günlerdir sürdürüyor.

Eskişehir mitingine Ingiliz sendikalarından destek

Halkın artık tahammülü kalmadı

Fatih Çarşamba Pazarı'nın Mihçılar Caddesi üzerinde bulunan tezgahların trafiği aksattığı gerekçesiyle belediye zabıtalarınca başka bir sokağa taşınmak istenmesi üzerine binlerce kişi belediye binası üzerine yürüyüp sloganlar atarak, gösteri yaptı. Belediye binası önünde **"Yetkin istifa", "Başkan dışarı", "Ekmek isteriz", "Çocuklara bayramlık"** gibi sloganlar atan ve çeşitli pankartlar taşıyan halkın bu kararlı direnmesi üzerine 5 otobüs dolusu Çevik Kuvvet polisi pazar yerine gönderildi. 10 kişi gözaltına alındı.

İzmir Tekel işçilerinin protestosu

Gündemdeki

Ali SÖYLEMEZOGLU

Ankara Savcılığı DSP Kurucular Kurulu'nda yaptığı konuşma yüzünden Ecevit'in üç yıla kadar hapsini istemiş. Başta **"Türkiye demokrasi yönünde ilerliyor"** diyen Federal Almanya Cumhurbaşkanı Weizsäcker olmak üzere rejimin demokratikleştiğini öne süren herkesin kulakları çınlasın.

Rejimin demokrasi olmadığını gösteren tek örnek Ecevit mi? DİSK davası, Barış Derneği davası sürüyor. Türk-İş'in İzmir mitinginde, 1 Mayıs öncesinde tutuklananlar kovuşturuluyor. Gazetelerde yeni yeni tutuklama haberleri yayınlanıyor. Hele Türkiye Kürdistanı'nda rejim kendi kanunlarını, kendi anayasasını bile tanımıyor.

Son aylarda **"sosyalist parti kurulmalı"** tezi ortaya atıldı. Perinçek, Aybar gibileri **"anayasa, kanunlar sosyalist parti kurulmasına engel değildir"** iddiasıyla rejimin demokratikleştiği yanılgısını yayıyorlar. Oysa **"bugünkü rejim demokrasi değildir"** diyen Demirel Türkiye'nin gündemindeki esas meseleyi çok daha isabetle tesbit ediyor.

Görev diktatörlüğe son vermektir. Bu hedefte anlaşan tüm güçleri birleştirmektir. Bu nedenle SHP ile DYP'nin ANAP'a karşı ortak tavır konusunda anlaşmaları, birbirlerine karşı değil, birlikte diktatörlüğe karşı mücadele etmek gerektiğini vurgulamaları, **"sosyalist parti kurulsun"** diye yapılacak düzenlerle toplantıdan daha yararlıdır.

Ulusal bağımsızlık ve demokrasi için mücadele! Diktatörlüğe karşı çıkan bütün güçleri, halkımızın büyük çoğunluğunu tek bir cephede toplayacak olan şiar budur. İşçi sınıfı hürriyetini tek başına değil, bütün Türkiye halkıyla birlikte kazanacaktır.

Intersendikal'in 5. Kongresi yapıldı

Portekiz işçilerinin sendikal örgütü Portekiz Genel-İş Federasyonu (CGTP-IN)'in 5'inci kongresi 29-31 Mayıs tarihleri arasında Lizbon'da toplandı.

Kongreye tüm CGTP-IN üyelerini temsilen 1148 delege katıldı. Ayrıca, tüm kıtalardan 60'ı aşkın ülkenin 75 sendikal örgütü davetli olarak kongrede bulundu. Çok sayıda yabancı delegasyonun yer alması 5'inci kongreye uluslararası bir forum niteliği kazandırdı. Kongre şu belgi altında toplandı: **"İş ve ilerleme", "Demokrasi ve barış".**

Kongrede konuşan tüm delegeler, Portekiz'de tekellerin ve gerici güçlerin Nisan 1974 devriminin kazanımlarını yok etmek, demokratik anayasayı ve diğer demokratik kurumları ortadan kaldırma girişimlerine karşı uyanık olunması, hareketini görüyor. Bu nedenle Intersendikal'i bölmeye çalışıyor. Kongrede söz alan delegelerin hemen tümü tekellerin bu sinsi tuzağını dile getirdiler ve birlik sorununun önemine değindiler. Kongrede sürekli olarak, **"CGTP-Sendikal birlik"** belgisi atıldı.

Intersendikal'in 5'inci kongresine DİSK Yürütme Kurulu üyesi Kemal DAYSAL da davetli olarak katıldı. DAYSAL kongre konuşmasında özetle şöyle dedi: **"Portekiz işçi sınıfı onyıllarca süren faşizm koşullarında acılı günler yaşadı. Savaşımını oldukça zor koşullar altında sürdürdü. Ancak baskı terör ve insanlık dışı uygulamalar Portekiz işçi sınıfının direnişini kıramadı, sendikal, demokratik haklar için savaşımı durduramadı. Ülkenizde sivil-asker, ilerici güçlerin birliğiyle gerçekleşen Nisan Devrimi'nde Portekiz**

direniş

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Deniz Nencan adlı bir kız öğrenci askılı elbise giydiği için kapıdaki polis tarafından herkesin gözü önünde dövüldü. Arkadaşlarının polis tarafından dövülmesi üzerine 200 kadar öğrenci oturma eylemi yaparak olayı protesto ettiler. Kapıdaki polis kulübesinin kaldırılmasını isteyen ve **"insan hakları"** için bir imza kampanyası da başlatan bu öğrenciler hakkında üniversite dekanı Prof. Dr. Sezgin tarafından disiplin soruşturması açıldı. Ancak arkadaşları ve hakları için direnişe geçen öğrencilerin bu eylemleri sonuçsuz kalmadı. Deniz Nencan'ı döven polis memuru Mesut Özgün üniversitedeki görevinden alınarak hakkında idari soruşturma başlatıldı. Ayrıca üniversite dekanı yaptığı bir açıklamada; öğrencilerin kapıdaki polis kulübesinin kaldırılması doğrultusundaki isteklerinin de yeni öğrenim yılında dikkate alınacağını söyledi.

Bilindiği gibi, 12 Eylül'den sonra Türkiye'de öğrencilerin güvenliği gerekçesiyle üniversite ve yüksek okullarda karakollar kurulmuş, girip çıkan öğrencilerin ve ziyaretçilerin üst başları defter aralarına varıncaya kadar didik didik aranmaya ve öğrencilerin en haklı taleplerine karşı bile bir baskı unsuru olarak kullanılmaya başlamıştı.

...yor.

Eskişehir mitingine İngiliz sendikalarından destek

İngiltere Sendikalar Konfederasyonu TUC ve Yerel Sendikalar Konseyi, Türk-İş mitingine birer dayanışma mesajı gönderdiler.

İngiltere'de 500'ün üzerinde sendikayı temsil eden Yerel Sendikalar Konseyi yıllık genel kurulunda, Türkiye'de sendikal haklar ve demokrasi için dayanışma komitesinin önerisiyle kaleme alınan mesajda, 1982 Anayasası ve sendika yasasıyla sendikal hakların derhal durdurulması ve DİSK'e konan yasağın kaldırılması istendi.

SACTU (Afrika Sendikalar Birliği), Filistin, İran, Irak sendika temsilcilerinin yer aldığı uluslararası toplantıda İngiltere Dayanışma Komitesi sekreteri Bank-Sen'den Cahit Baylav'ın Türkiye'de sendikal haklara yönelik saldırıları anlatmasından sonra kaleme alınan dayanışma mesajı, genel kurulda karar haline geldikten sonra Türkiye'ye gönderildi.

...işçilerinin protestosu

İzmir Tekel'de çalışan 5 bin mevsimlik işçisi, toplu sözleşme ile hak ettikleri ikramiyelerin yarısının kesilerek kendilerine tam ödeme yapılmaması üzerine atölyelerin önünde toplanarak bu haksız uygulamayı protesto ettiler.

"Toplu sözleşmede olmasına rağmen ilk kez ikramiyelerimiz kesilmek isteniyor. Madem kesilecekti daha önce neden kesilmedi? Verilen hak geri alınmaz diye beyanatlar veriliyor. Ama ikramiyelerimizin yarısı bayram öncesi kesiliyor. Bu yetmiyormuş gibi toplu sözleşmede kreş yaptırma zorunluluğu varken, yaptırmadılar. Çocuk paralarımızı 1500 liradan 250 liraya indirdiler." diyen çoğunluğunu kadınların oluşturduğu tekel işçileri, alınan sıkı güvenlik önlemlerine karşı fabrikanın önünde toplanarak "Özal istifa" diye bağırdılar.

Zetip İplik Fabrikasında direniş

İstanbul Okumuş Holdinge bağlı Zetip İplik Fabrikası'nda çalışan 1400 işçi 3,5 maaş tutarındaki ikramiyelerinin verilmeyişini protesto etmek maksadıyla mesai saatinden sonra fabrika bahçesinde oturma eylemi yaptılar.

İşveren şikayeti üzerine gelen polis 73 kişiyi gözaltına aldı. İşçiler Bakırköy Adliyesi'ne sevk edildiler.

...güçlerin Nisan 1974 devriminin kazanımlarını yok etmek, demokratik anayasayı ve diğer demokratik kurumları ortadan kaldırma girişimlerine karşı uyanık olunması, ve aktif bir şekilde mücadele edilmesi üzerinde durdular.

Kongre oy birliğiyle İntersendikal'in savaşım hedeflerini şöyle belirledi: **"Emekçilerin iş ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, anayasanın ve demokratik düzenin savunulması, tekellerin 1974 öncesine dönme girişimlerinin boşa çıkarılması, IMF'ye bağımlılık politikasına son verilmesi ve özgür, demokratik, egemen ve bağımsız bir Portekiz için ödünsüz savaşım verilmesi."**

Sağ ve gerici güçler, ülkeyi geriye götürme çabalarının karşısında en büyük engel olarak Portekiz işçi sınıfını ve onun güçlü sendikal **...lamalar Portekiz işçi sınıfının direnişini kıramadı, sendikal, demokratik haklar için savaşımı durduramadı. Ülkenizde sivil-asker, ilerici güçlerin birliğiyle gerçekleşen Nisan Devrimi'nde Portekiz işçi sınıfının, onun sendikal savaşımının ayrı ve tayin edici bir rolü olmuştur"** dedi.

Daysal daha sonra, Türkiye'de sendikal hak ve özgürlüklere, temel insan haklarına yönelik baskıları dile getirdi.

Bilindiği gibi İntersendikal 1982 1 Mayıs'ını Türkiye ve Salvador halkıyla dayanışmayı yükseltme belgisi altında kutlamış ve Daysal'ı Lizbon'daki 1 Mayıs etkinliklerine davet etmişti. Ayrıca, DİSK davasını izlemek üzere Türkiye'ye giden sendikal delegasyonlar içerisinde iki kez de İntersendikal temsilcileri yer almıştı.

Ecevit'in hapsi isteniyor

CHP eski Genel Başkanı **Bülent Ecevit** hakkında DSP Kurucular Kurulu'nda yaptığı konuşma nedeniyle Ankara Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı.

Geçen sayımızda geniş olarak haberini verdiğimiz konuşma hakkında Ankara Basın Savcılığı soruşturma açmıştı. 3 Haziran günü Ecevit'in ifadesi alındı. 1 saat süren ifadeden sonra soruşturma tamamlandı ve Ecevit hakkında Siyasal Partiler Yasası'nın geçici 1. ve 119. maddeleri ile anayasanın geçici 3. maddesi uyarınca kamu davası açıldı. Yasanın **"özel yasaklarla ilgili cezaları"** düzenleyen 119. maddesi uyarınca Ecevit hakkında 1 ila 3 yıl hapis cezası isteniyor.

Konuşmasında 1982 Anayasası'nın totaliter bir devlet anlayışına dayandığını, ülkede siyasal yasakların sürdüğünü vurgulayan Ecevit, dava ile ilgili bir açıklama yaptı. **"Hukuk, eğer hukuk devleti kurullarına göre işlerse mahkum edilemeyeceğimi düşünüyorum"** diyen Ecevit, bu davanın bazı gerçeklerin anlaşılmasına ve yasalarla anayasa arasındaki çelişkilerin ortaya çıkmasına yardımcı olacağını belirtti. Dava ile ilgili ilk duruşma önümüzdeki günlerde yapılacak.

Soruşturma üzerine İsveç'de çalışmalar yürüten **Avrupa Demokratik Sol Türk Dernekleri Federasyonu (DSF)**, Hadi Orman imzalı bir basın bildirisi yayınladı. Bildiride, soruşturma açılmasının, **"demokrasiye geçiş süreci"** adına üzüntüyle karşılandığını belirterek, **"Böyle bir kovuşturma, Sayın Ecevit'in 1982 Anayasa metninin totaliter nitelikte olduğu savını ve ANAP iktidarı Siyasal Partiler Yasası'nı çıkarırken, bu yasanın da demokrasiye aykırı olduğu yolunda, yaptığı eleştirileri doğrulamıştır."** deniliyor.

İmzacı sendikacılara dava açıldı

Kıdem Tazminatı Fonu yasa tasarısının kabul edilmemesi için TBMM'ne verilmek üzere 65 bin işçi tarafından imzalanan dilekçe nedeniyle 4 sendikacı hakkında dava açıldı.

TBMM Başkanlığına hitaben yazılan **"Anayasada belirtilen dilekçe hakkını kullanarak ülkemizde 50 yıldır yasalarca tanınan toplu iş sözleşmeleri ile getirilen kıdem tazminatı hakkımızın bugün siyasal iktidar tarafından kaldırılmamasını istiyoruz"** şeklindeki dilekçenin imzaya açılmasından dolayı hakkında soruşturma açılan sendikacılar şunlar:

Deri-İş Sendikası Beyoğlu Şube Başkanı Hüseyin Ateş, Demiryol-İş Sendikası İstanbul Şube Başkanı Zafer Boyar ve Dok Gemi-İş Sendikası Camialtı Şube Mali Sekreteri Tayfun Tabakoğlu.

Politikacılar ne diyor?

Süleyman Demirel:

Bana 80 sonrasında pek çok dışardan, içerden kimseler geldi. Dışardan işçi temsilcilerinin mümessilleri geldiler. Onlara sordum **'niye geldiniz?', 'işçi haklarının durumunu görmeye geldik' dediler. 'Zahmet etmeseydiniz"** dedim, çünkü bir ülkede işçi hakları, ancak demokrasi varsa vardır. Demokrasi yoksa niye işçi haklarından bahsediyorsunuz?

...Yalnız kendiliğinden ne hürriyet olur, ne demokrasi olur. Evvela bu ülkenin vatandaşları hür olmanın kendi hakları olduğunu içine sindirecekler. İnsanca yaşama hakkı için kişinin, hür olması, güvenlik içinde olması ve refah içinde olması lazımdır.

...1980'e kadar 57 senelik TC idaresine bakarsanız bunun yarıdan fazlası da sıkıyönetim tarafından idare edilmiştir. Henüz biz, ne demokrasiyi kurmayı ne de onu yaşatmayı başaramadık... Şimdi ne oluyor rejim ortadan kalkıyor, o rejim kendi nimetleri ve hikmetleriyle ortadan kalkıyor ve ortadan kaldıranlar alkışlanmış oluyorlar, kuvvet ve cesaret alıyorlar o alkışlanmadan. Ondan sonraki kısımda istediklerini yapıyorlar.

Bakınız, **"istediğini yapma"** hadisesi krallarda bile mevcut değildir. Ama müdahale, müdahale sonrasındaki olan olaylar budur. Anayasa referandumu yapılıyor, evet demek mecburi, hayır demek yasak. Bu anayasa yüzde 92,5 oy alırsa, ondan sonra ülkeyi idare edenler, kendilerini herşeyi yapmakta serbest addediyorlar.

Sonra sıkıntılar doğuyor; köylü perişan, işçi perişan, üniversite müessesesi tamamen suskun... Demokrasi kaidelere yöneliktir. Bu kaideleri çiğnediniz mi, çiğnemeye devam edersiniz. Ve arkasından iki defa kanıtlanmıştır ki, 71 hareketi, 80 hareketi gelmiştir. 20 sene zarfında 5 defa devletin tepesiyle oynanmış ve bu oynamada zor hakim olunmuştur.

Ve kendi güvenliğimizi sağlamak için meydana getirdiğimiz güvenlik kuvvetlerimiz artık bir kaygı ve kuşku vasıtası haline gelmiş devlet için.

...Meseleleri müdahalelerle çözmüş, askerini bu işin içine karıştırarak çözmüş bir tek memleket yoktur dünyada. İleri memleketlere baktığımızda hiçbirisinde ne bir asker kordonu vardır ne bir asker korkusu vardır. Zor korkusu yoktur, kaideler vardır, kaideler işler ve yerlerine oturur.

...Memleket meseleleriyle kişinin meşgul olması politika değildir. Tabii bir icaptır. Ve bu ülkenin çocukları, meseleleri anlayacak ve muayyen bir seviyeye geldikten sonra, tabii ki memleket meseleleri hakkında düşüncelerini dile getireceklerdir. Bu da politika değildir... Farzet ki politika yapıyorum söylediğime bak. Bu söylediğim doğru mu, sen beni politika yapıyorsun diye susturmaya kalkacağına benim söylediğimde haklılık var mı, yok mu onu söyle önce. Bunu dediğiniz zaman politika yapıyorsun şantajı işlemez hale gelir. Bu bir şantajdır.

DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk:

Ekonomik siyasi hatta diğer alanlarda düşünce ayrılıklarımızı muhafaza ederek bu vurdum duymaz bu gem almaz iktidarın bir noktada frenlenmesi milli menfaatlerimiz bakımından kaçınılmaz noktaya gelmiştir...

...Bugün Türkiye'nin en önemli meselesi yasama organının TBMM'nin görevden men edilmiş olmasıdır. Hükümet meclisi çalıştırmamaktadır. Hükümetin hazırladığı kanun teklifleri virgülü değiştirilmeden kabul edilmektedir... Çeşitli görüş farklılıkları olan siyasi partilerin temel meselelerde birleşmesi bir milli uzlaşmadır.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü:

Meclisteki muhalefet partilerinin bir dayanışma içine girmesi, halkın onlardan beklediği gücü göstermesi gerekir.

SHP Genel Sekreteri Barış Can:

Programlarımızı incelediğimde DSP ile SHP arasında bir fark olduğunu görmüyorum. Bu ayrılığın sebebini de hâlâ bulmuş değilim. Sosyal demokratların beraberliğini bu taban da istiyor. Ben şahsen Barış Can olarak iki partinin birleşmesi için gayrette bulunacağım.

TÜSTAV

En sağlam evlerde boydan boya böylesi çatlaklar var.

Malatya'da süregelen depremlerde halk perişan oldu

Yıkık evlere sağlam raporu verildi

Ülkemizde deprem felaketine karşı önlem alınmaması nedeniyle küçük ve orta şiddetteki depremlerin bile sonuçları oldukça ağır oluyor. Bu yüzden depremler ülkemizde pek yadırganmayan, sadece **kaç kişinin hayatının söndüğünün** merak edildiği olaylar haline gelmiştir. Felakete uğrayanlar acılarıyla başbaşa bırakılırken, ülkenin diğer bölümlerinde yaşam normal olarak devam eder. Yetki**liler önce teselli edici sözler verirler. Fakat ne bu yerine getirilmeyen sözler, ne birbirini izleyen yol**suzluklar ve ne de depremzedelerin kandırılıp, dolandırılması gazetelerin haberlerine pek konu olmaz.

İşte son Malatya depreminde de bütün bu gerçekler tekrar gözlerimizin önüne serildi. Bilindiği gibi Malatya ilimize bağlı **Doğanşehir** kazası ve ona bağlı köylerde mayıs ve haziran ayları başlarında

Halk çadırları naylonla, kilimle kaplayarak, barınılacak hale getirdi

toplam 70 çadır dağıtıldı. 1500 haneli **Polat** nahiyesine ise sadece 100 çadır dağıtıldı. Evleri tamamen yıkılmamış köylüler de deprem-

rü su seviyesi düşürülen **Sürgü** barajından su alamadıkları için pancar ve meyva ağaçları kuruyor. Perişan olmuş halk ne yapacağını bile-

Çorum katliamının ardında kimler var?

1980 öncesi MHP'nin vurucu gücü olarak katliam olaylarına katılan ve sorumlu görevler alan faşist katillerden Tekin Ağansoy'dan sonra Çorum katliamında yönetici konumda olan Seydi Esenyel de mahkemeye verdiği bir pişmanlık dilekçesiyle MHP'lilerin işledikleri cinayetleri ayrıntılarıyla itiraf etti.

Çorum katliamı sanıklarından olan Seyfi Esenyel, Erzincan Askeri Mahkemesinde önce idam cezasına çarptırılmış daha sonra bu cezası müebbet hapse çevrilmişti. 1985 Eylülünde Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak için dilekçe veren Esenyel Çorum olayları sırasında Çorum Ülkü Yolu Derneği başkanıydı.

1980 Temmuz ayında Çorum'da 58 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliam halka alevi sünni çatışması olarak gösterilmiş, Alaaddin Camii'nin bombalandığı, şehirde yaygınlaştırıldıktan kısa bir süre sonra, bu haber saldırıların başlaması için ilk sinyal olmuştu. Yüzlerce ev yakılmış, insanlar kaçırılarak işkencelerden geçirilmiş ve kurşuna dizilmişti.

Çorum'u cehenneme çevirenlerden biri olan Seyit Esenyel'in bu itirafları Çorum katliamının arkasında kimlerin olduğunu gözler önüne sermekle birlikte itirafçının emir aldığı kişileri açıklamaması dikkati çekiyor. Yine olaylar sırasında bölgede Jandarma Alay Komutanı olarak görev yapan Tuğgeneral Şahabettin Esengül'e "Çorum'da güvenlik tedbirlerini tam almaması gerektiğini" *söyleyen Ankara'dan gelen MHP milletvekilleri kimlerdi?*

Olayın üzerinden 6 yıl geçmesine rağmen gerçek sorumlular ortaya çıkarılmadı. Başta Türkeş olmak üzere katliam emrini verenler ellerini kollarını sallayarak dolaşıyorlar. Bu olaylarda aldıkları emri uygulamakla görevli faşist militanlar ise kendilerini kurtarmak amacıyla itiraflarda bulunmakla beraber asıl sorumluları saklamaya devam ediyorlar. 1980'de henüz 22 yaşında olan Esenyel'in böylesine kurnazca bir planı tek başına hazırlayıp uygulamaya koyamayacağı ortadadır. Faşist Esenyel'in Nokta dergisinde çıkan itiraflarının bir bölümünü yayınlıyoruz.

"Mahallemin oba başkanı Eyüp Gül beni evimin önünde karşıladı. **'Başkan**, Alevilere ait 30'u **aşkın ev ve işyeri tahrip ettirdim. Bir yandan** da ediyoruz ve 8 tane **daha rehinemiz var'** dedi. Ayrıca mahallemizde bulunan ev malzemeleri satan Tüfekçi Halil diye bilinen Halil Taşkaldıran'a ait av malzemeleri satan bir şahsın soyulduğunu, elimizde 60'a yakın çift kırma ve tek kırma silah olduğunu halen bir yerde çatışmanın sürdüğünü, daha da rehin alabileceğimiz 20'ye yakın insan olduğunu söyledi." diyen Esenyel, daha sonraki gelişmeleri şöyle anlatıyor. "Herkesin evine gitmesi gerektiğini ancak teşkilatımızın oba üyeleri gençlerin kalmasını emrettim. Bu gençlerden bir gruba, daha evvelden soyulan tüfekçi dükkanından alınan tüfeklerden dağıtılmasını emrettim. Ve yüzlerine birer maske şeklinde bez takmaları şartıyla rehineleri alıp getirmelerini emrettim... Eyüp Gül'e

fından Çorum'a gönderilen gazeteci Saygı Öztürk başından geçenleri şöyle anlatıyor:

"Çorum'da da iki üç kişi öldürülmüştü. Girilmeyen mahallelerin sayısı gün geçtikçe artıyordu... Silah sesleri ve bomba sesleri hiç bitmiyordu.

Bütün sokaklara barikat kurulmuş halk gece gündüz bu barikatlarda nöbet tutarak, can güvenliklerini sağlıyorlardı. Yollara dolu benzin bidonları dizilmiş, her an patlamaya hazır bekliyordu... O gün bir polis yetkilisi **'Saygı, olay çıkarsa, cuma günü çıkar dikkatli**

Kaçırılan gazeteci Saygı Öztürk

nöbet tutuyordu. MHP'liler askerlere **'komünist asker'** diye bağırıyordu. Tam bu kargaşa sırasında grubun arasından fırladığım gibi askerlerin yanına koştum, beni yakalayamadılar.

Bölgede görevli General Esengün Nokta'nın sorularını şöyle yanıtlıyor

Olaylar sırasında iki MHP'li milletvekilinin ziyaret ettikleri Esengün, bu ziyaretin amaçlarıyla ilgili soruyu şöyle yanıtladı:

"İsimlerini dahi hatırlamak istemiyorum. Bu milletvekilleri devamlı surette yaranın kabuklaşması değil kanamasını isteyen tiplerdi. İşleri güçleri Ankara'da belirli odakları tahrik etmek ve almış olduğu yetkilerle Çorum'a gelip karmakarışık etmekti. Bu iki milletvekili olayların tarafımdan bastırılmasını memnuniyetle karşılamadı. Yani ne istiyorlardı? Bir taraf korunsun, diğer taraf öldürülsün. Yani katalizatör rol oynamayacaksınız, güvenlik tedbirlerini tam olarak almayacaksınız..."

Bu iki milletvekilinin kendisini açıktan tehdit edip etmedikleri ko-

de bütün bu gerçekler tekrar gözlerimizin önüne serildi. Bilindiği gibi Malatya ilimize bağlı **Doğanşehir** kazası ve ona bağlı köylerde mayıs ve haziran ayları başlarında birbirini izleyen depremlerde can kaybının yanısıra büyük hasar meydana geldi. Örneğin Polat nahiyesi ve Çığlık köyünde binaların yüzde 80'i oturulmayacak hale geldi. Ankara'dan gelen ilk **Hasar Tesbit Heyeti** bu durumu tesbit etmek zorunda kaldı. Ard arda gelen yeni sarsıntılar sonucu hasar arttığı halde yine Ankara'dan gelen ikinci heyet evlerin sadece yüzde 5'inin hasara uğradığını iddia eden bir rapor hazırladı. Öyle ki, deprem bölgesine gelen Evren'in bile içine giremeyip, **"bu evlerde oturulamaz"** dediği evlere sağlam raporu verildi.

Magdur köylüye çadır dağıtımı ise bir başka yürek acısı. Yerle bir olan 300 haneli **Çığlık** köyüne toplam 70 çadır dağıtıldı. 1500 haneli **Polat** nahiyesine ise sadece 100 çadır dağıtıldı. Evleri tamamen yıkılmamış köylüler de depremlerin devam etmesi nedeniyle korkudan dışarıda kaldıkları için büyük bir çadır ihtiyacı olmasına rağmen söz verilen 2000 çadır bir türlü dağıtılmıyor. Gelen çadırlar ise yırtık. Köylüler ancak naylon ve kilimlerle yırtıkları kapadıktan sonra çadırlarda oturabiliyorlar. Zaten **yetmeyen çadırlar diğer taraftan tamamen adaletsizce dağıtılıyor.** Köylünün büyük bölümü açıkta kalırken MHP'li ve ANAP'lılara yer yer bir aileye 3-4 çadır verildiği gözlemleniyor.

Ankara'dan depremzedelere dağıtılmak üzere gelen iki kamyon gıda maddesi akşam kondukları ambardan sabaha kadar kayboldu. **Ekinleri doluya tutulan, köylünün, şimdi de yıkılma tehlikesinden ötürü su seviyesi düşürülen Sürgü barajından su alamadıkları için pancar ve meyva ağaçları kuruyor.** Perişan olmuş halk ne yapacağını bilemezken yolsuzluklar peşinde koşan ANAP'lı kaymakam, 13 köy muhtarının aleyhinde dilekçe vermesi üzerine görevden alınmak zorunda kaldı. Akıl almaz bir başka **olay ise birkaç yırtık çadırı dağıtan Kızılay'ın bunun karşılığında** depremzedelerden bağış toplamaya kalkışması. Her türlü yardımdan yoksun, evinden, mahsülünden olmuş köylü bu bağışı tabii ki veremiyor.

Devletten umudunu kesen köylüler hiç olmazsa ileride taksitle geri ödemek üzere kredi verilmesi, ve böylece kendi güçleriyle başlarının çaresine bakabilmeleri için toplu dilekçe veriyor. Başbakan Özal'ın 5 ayda yaparız dediği evlerden henüz bir belirti yok.

"Teşkilatları tanımıyormuş"

Dilruba YENEN

Çorum katliamı yöneticilerinden faşist Seydi Esenyel'in itiraflarının Nokta dergisinde yayınlanmasından sonra Türkeş bir basın toplantısı yaptı.

Işe bakın ki, kapatılan partilerden CHP, AP, **MSP başkanları, siyasi faaliyet yasağı altında tutulurken, konuşmalarından dolayı savcılık soruşturması tehdidi altında bulundurulurken, Türkiye'nin bir numaralı terör örgütü MHP'nin genel başkanı kalkıyor, rahat rahat basının karşısına geçip bir de toplantı yapıyor. Üstüne üstlük devam etmekte olan MHP davasını etkileyecek bir sanığın itirafları da söz konusuyken.**

Göz göre göre rejimin desteğini arkasına alan Türkeş, bir de bu itirafları yapan kişiyi kendisinin ve teşkilatının tanımadığını söyleyerek, bu katliamlarda üstlendikleri işlevleri ilericilerin üstüne atıyor. **"Maraş, Çorum, Sivas katliamlarında Marksist, bölücü militanların parmağı varmış..."**

Bu katliamların ardında MHP'nin olduğu bugün ortaya çıkmadı. Yıllardır bilinen bu gerçekler bugün kendi tosuncukları tarafından dile getirilmeye başlandı. **Aradaki fark bu.**

Daha birkaç sayı önce gazetemizde, faşist Tevfik Ağansoy'un itiraflarına yer vermiştik. Hatırlatalım, **Ağansoy itiraflarında MHP'ni kendilerine karargah olarak kullandıklarını açık açık anlatmış,** Yaşar Okuyan'ın MHP Genel Idare Kurulu üyesi Mehmet Irmak'ın adını vermiş, Adalet Bakanlığında suç delillerini Irmak'ın nasıl ortadan kaldırdığını söylemişti. Yine Ağansoy itiraflarında Şişli MHP Gençlik Kolları Başkanı Kazım Ayaydın'ın da cinayetlerin planlanmasındaki rolünü açıklamıştı.

Aradan çok geçmeden, Çorum katliamı sanıklarından Seydi Esenyel de Çorum MHP Il Başkanı Ismail Taşkan ile ilişkilerini anlatıyor. Esenyel itiraflarında, **"olayın üçüncü günü Ülkü Yolu Derneği Başkanlık odasında oturduğum sırada ilk Başkanımız Ismail Taşkan odamıza gelerek** 'muhasibi çağırın toplanan paraların hesabını getirin bakayım' **dedi. Bizim siyasi düşünce gereğimiz MHP Il Başkanı olduğu için hesap vermemiz gerekiyordu. Muhasibi çağırdım 970 bin lira hazır paramız olduğunu beyan etti."** diyor. Daha sonra Esenyel, bu paraların hapisanelerdekiler için gerektiği gerekçesiyle il başkanına vermekten kaçındığını yanında bulunan arkadaşı Kazım Aras'ın da parayı teslim etmek istememesi üzerine Ismail Taştan tarafından dövüldüğünü, toplanan paraların dernekten alınıp götürüldüğünü belirtiyor.

Türkeş, toplantıda teşkilatının Esenyel'i tanımadığını söylemişti. Bu nasıl tanımamaysa! MHP Il Başkanı bir derneğe selamsız sabahsız giriyor, paraların hesabını soruyor, karşı çıkan olursa onu da dövüyor ve paraları alıp gidiyor. Öldürenlerin listesi MHP genel merkezinde bulunuyor.

Mustafa Pehlivanoğlu isimli faşist cezaevinden kaçtıktan sonra, MHP'lilerin etkin olarak görevde bulunduğu DPT (Devlet Planlama Teşkilatı)nda saklanıyor!..

Faşistlerin kuzu postuna bürünmüş kurt misali yurttaşlarımızın kanına bulanmış ellerini temize çıkarma manevraları ilk değil.

Şimdi ortamdan yararlanıp ortalarda gövde gösterisi yapsalar da, işledikleri **cinayetler birer birer** ortaya çıkıyor. Bu olayda da görüldüğü gibi birlerini ele veriyorlar.

lekçi dükkanından alınan tüfeklerden dağıtılmasını emrettim. Ve yüzlerine birer maske şeklinde bez takmaları şartıyla rehineleri alıp getirmelerini emrettim... Eyüp Gül'e köylülerin de bu konuda tanık durumuna düştükleri için hiç değilse olay yerine kadar getirilmelerini, ancak olayı, yani katliamı tetik çekme işini bizim gençlerimizin yapması gerektiğini, köylülerin de kendileri ateş etmiş gibi aynı suça ortak edildiklerine inanmalarını, ilerde konuştukları zaman, yani bu olayı anlattıkları zaman kendilerine yaşama hakkı ben ve teşkilatım tarafından tanınmayacağını bilhassa tek tek anlatılmasını, gerekirse köylülerin de vurulabileceğini emrettim"

Olaylar sırasında, köylülerden, rehinelerden ve militan faşistlerden oluşan kalabalığa bir konuşma yapan Esenyel şöyle diyordu:

"...Şartlar bu hale getirmiş bizi. Bu eylemi gerçekleştirmek durumuna düştük. Sanmayın ki biz insan kasabıyız. **Yapılan her hareket** Türk milletinin bölünmezliği ve parçalanmaması içindir. Köylülerle birlikte gideceksiniz ve bu işi bitireceksiniz, öldüreceksiniz..."

Bu olaya karışan köylüler uzun süre katliamın sorumlularını söylemediler. Fakat 1985 sonunda Pişmanlık Yasasından yararlanmak isteyen Adil Şahinbaş isimli bir köylü bu kurşuna dizme olayını itiraf dilekçesinde şöyle anlatıyordu:

"Rehinelerin üçü bir, üçü bir ayrı ayrı bağlanmışlardı. Kadın olan da ayrı olarak elleri bağlıydı. Maskelilerin yarısı rehinelerin koltuklarına girmişlerdi, zor ayakta duruyorlardı... Şehirden tahminen iki kilometre ayrıldık. Ve orada bizim durmamızı söylediler. Bizim başımızda 20 kişi kadar maskeli kaldı. Diğer maskeliler 10-15 kadarı da bu rehineleri bizden tahminen 200 metre ayırdılar, ekinlerin içine götürdüler. Orada silah sesleri geliyordu. Bizim içimizde bir korku vardı. Bizi de öldürürler diye, hiç bir şey yapamıyorduk. Rehineleri götüren maskeli kişiler geldi. Bize **'siz de gelin, bu adamların işini bitirelim'** dediler. Oraya gittiğimizde adamlar karanlıkta zor belli oluyorlardı. Kimisi oturmuş vaziyette, kimisi yatmış vaziyette idi. Bu maskeliler kendileri ateş ettiler ve bize de ettirdiler.

Başka bir tanık

Çorum olaylarını yerinde izlemek üzere Hürriyet gazetesi tarafından

Çorum olayları sırasında yüzlerce aile yakınlarını kaybetti, evleri yakıldı

58 kişinin öldürüldüğü Çorum olayları sırasında kezzap dökülerek öldürülmüş bir vatandaşın cesedi.

ol' demişti.

Ben şehir merkezinde bir otelde kalıyordum. Bu arada tam öğle saatiydi. 'Allah, Allah' sesleriyle birlikte şehrin merkezi ana-baba gününe dönmüştü. Birkaç kişi de toplanan halka **'Siz ne duruyorsunuz, Aleviler Alaaddin Camisi'ni yaktılar. Allahını seven silahına sarılsın, bugün cihad günüdür'** diye bağırıyordu. Ben otelin terasına çıkarak yanan camiyi görmek istiyordum. Yanımdakilere **'yanan cami hangisi?'** diye sorduğumda Milönü semtinde yanan bir evi gösterdiler. **'Işte bu dumanın çıktığı yer Allaaddin Camisi'** dediler. Ben pek camiye benzetemedim otelden çıktım. Bu arada herkesin elinde tabanca, av tüfeği, balta, tırpan gibi aletler vardı. Benim de elime bir demir çubuk tutuşturdular. Mahalleye yaklaştıkça kalabalığın sayısı azalıyordu... Yaşlıca bir adama rastladım **'amca bu yakılan cami nerede?'** diye sordum... Tam bana caminin yakılmadığını ve bunların hepsinin yalan olduğunu izah ediyordu ki, adamın yanında bir genç belirdi elinde karyola demiri vardı. Bu arada -ben daha önce tanımadığım için bilmiyorum- bir sivil polis mahalleye doğru ilerleyen halka caminin yakılmadığını bunun bir provakasyon olduğunu izah ediyordu. MHP'li bazı militanlar polisin kafasına demir çubukla vurmak suretiyle etkisiz hale getirdiler. Bayıldı mı öldü mü bilemiyorum. O sırada yaşlı adamın yanında peydahlanan genç **'sen camiyi niye soruyorsun, kimsin sen?'** diye sordu. Kendisine gazeteci olduğumu söyleyince bahçe duvarından atlayarak bir iki dakikalığına kayboldu. 10-15 kişilik bir grupla geri döndü. O genç grubuna, **'Bakın bir komünist yakaladık'** dedi. Grup hemen elimdeki makinayı aldı ve ellerindeki tabanca ile tehdit **ederek beni SSK Hastanesi'ne doğru götürmeye başladılar...** Bir tanesi, **'Seni Üzeyir'e götüreceğiz'** dedi. Üzeyir Çorum'da MHP'nin ileri gelenlerinden birisiymiş. Hastaneye geldiğimizde orada daha kalabalık bir grupla karşılaştım. Bunların hepsi sağcıydı. Hastaneyi de kaleleri ilan etmişlerdi. Bu 6-7 saat süren rehinelik süremi hiç unutmayacağım.

Hastanenin karşısında askerler

ni katalizatör rol oynamayacaksınız, güvenlik tedbirlerini tam olarak almayacaksınız..."

Bu iki milletvekilinin kendisini açıktan tehdit edip etmedikleri konusundaki bir soruya ise Esengül, "Bir asker kişi olarak bir generale zaten tehditleri sökmezdi de. Ama **'cezanı biz veririz'** gibi bir davranış içindeydiler. Özellikle birisi fevkalade küstah bir tavır içindeydi. Bunun karşısında benden gerekli uyarıyı aldılar."

Ikinci olayların nasıl başladığına ilişkin soruya verdiği cevapta Esengün şöyle dedi. "Saat 13 civarında öğle namazı vakti Jandarma Alay merkezinden ayrılıp tabur merkezine gideceğim sırada adeta bir merkezden sinyal almışçasına bir buçuk saat içerisinde sağ kesim sokaklarında hayret verici bir biçimde barikatlar oluşturulmuştu...

Olayların ardındaki örgütlenme MHP değil mi?

Olayların arkasındaki örgütlenme MHP örgütlenmesi miydi yoksa bir başka örgütlenme mi sorusuna da "Ben bu konudaki değerlendirmemi o zaman yaptım. Daha doğrusu bağlı olduğum makamlara **çok açık bir dille rapor ettim.** Ancak bunlar tabii askeri rapor olduğu için bir on yıl geçmeden açıklanmaz. Neden Çorum'da böylesine kanlı olaylar sahnelendi. Niyetleri neydi? Ülke çapında bir iç ayaklanmanın provası mıydı, yoksa bir askeri darbeyi, bir ihtilali zorunlu kılacak bir şey mi yaratmak istediler... bunu çıkaramıyorum.

Ama amaç ne olursa olsun bu olayları yaratanları ve olaylarda maalesef maşa olarak kullanılanları lanetliyorum."

Olayların ardındaki örgütlenme MHP değil mi?

4 Temmuz 1980 Çorum olayları sırasında Çorum Cumhuriyet Savcısı Ertem Türker "Alaaddin Camii'nin bombalandığı haberi, olaydan 1 saat önce bütün şehirde duyulmuş. O sırada ben Merkez Jandarma Karakolundaydım. **'Alaaddin Camii bombalandı'** diye bir polis telsizi duyduk. Bu telsizin hemen arkasından bir askeri telsiz duyuldu. Yüzbaşı Nafiz, **'Bombalama olayı yok, hangi polis bu haberi verdi'** diye bağırdı. Ortada bir provakasyon olduğu açıktır."

TÜSTAV

11 Haziranda metro-otobüs grevi sırasında CGT Ulaştırma Bakanlığı'na kadar süren bir protesto yürüyüşü düzenledi.

Fransa'da sendikal savaşım yükseliyor

11 Haziran günü Fransa Ulaştırma Bakanı parlamentoda şunları söylüyordu:

"Sendika sorumluları grev hakkını kötüye kullanmamalıdırlar." İçinde gizli bir tehdit de taşıyan bu sözler Fransız sağ iktidarının yükselmeye başlayan grevlerden, protesto gösterilerinden ne denli korktuğunun da bir işaretiydi.

Aynı gün dışarda tüm Paris'te, bütün metrolar, otobüsler durmuştu. Başta **CGT** olmak üzere **CFDT, FO, CFTC** ve diğer bağımsız sendikaların da çağrısıyla metro ve otobüs emekçileri 24 saatlik bir greve girmişlerdi. Bu grevin etkileri yalnızca şehir içi ulaştırmasının durmasıyla sınırlı kalmadı. Binlerce emekçinin işe gidememesi nedeniyle birçok fabrikalarda, işyerlerinde çalışmalar yavaşladı ya da durdu. Üretim önemli derecede düştü.

Hükümet şehrin bir günlük hayatını birdenbire altüst eden taşıt sıkıntısını istismar ederek **"grev halka güçlük çıkardı"** sözü altında grevcilerle halkı karşı karşıya getirmek istedi. Nedir ki işçi sınıfının savaşım geleneğine saygılı Paris halkı grevi olgunlukla karşıladı. Zaten grevcilerin istemleri hayatını emeği ile kazanan tüm Fransa emekçilerinin istemleriydi. Bu grevle emekçiler istemlerini etkili bir biçimde kamu oyuna duyurmuş oldular.

Grev, bir kamu işletmesi olan metro-otobüs işletmesinde, hükümetin uyguladığı yeni plana karşı yapıldı. Bu plan **"ekonomi yapmak"** gerekçesi altında bu işletmeye yapılmakta olan devlet tahsisatını kısmayı öngörüyor. Bunun sonucu olarak da ücretler dondurulacak ve bir kısım emekçiler de işten çıkarılacaktır. Emekçilerin haklarından kesilen bu milyarlar ise **"yardım"** adı altında özel işletme patronlarına veriliyor.

Sağ hükümetin emekçilere karşı uygulamaya koyduğu politikaya karşı tepkiler yalnızca bu grevle sınırlı kalmadı. CGT sendikası daha önceden 9-13 Haziran günlerini **"eylem haftası"** olarak ilan etmişti. Bu eylem haftası başta olmak üzere iktidarın tüm emekçi düşmanı politikasına karşı bir savaş haftası oldu. Metro-otobüs grevini 12 Haziranda yapılan elektrikgaz ve demiryolu işletmelerindeki grevler izledi. Bunların yanında bir hafta boyunca tüm Fransa'da bölge bölge, hemen tüm işkollarında grevler, iş yavaşlatmaları, gösteriler ve çeşitli eylemler yapıldı.

Sağ hükümet, programında öngördüğü emekçilere karşı uygulamaları sürdürdükçe bu yönde yeni yasalar çıkarmaya devam ettikçe emekçilerin savaşını daha da yükseltecektir.

Gazeteniz baskıya girerken parlamentoda "Yabancılar Yasası" görüşülmekteydi. Çeşitli baskı önlemlerini içeren bu yasaya karşı sesler daha şimdiden yükseltilmeye başladı.

Yabancı düşmanlığına örnekler - protesto eylemleri

FAP'ın kongresi

Wallraff'a dört koldan saldırı...

Bir Türkeş eksikti !

"En Alttakiler" kitabı Avrupa'da ve Türkiye'de satış rekorları kırarken Wallraff'a çok yönlü saldırılar da sürüyor. Şimdi bu işçi düşmanı koroya bir yenisi de Türkiye'den eklendi. Faşist MHP'nin başı Türkeş bir basın açıklaması yaparak "Türkleri küçük düşürdüğü ve yalan açıklamalarda bulunduğu" gerekçesiyle Wallraff hakkında Alman mahkemelerinde dava açtığını, Türkiye'de de kitabı avukatlarına incelettiğini söyledi.

Foto: Türkiye Postası

Bilindiği gibi, Türk işçilerinin çalışma ve yaşam koşullarını ele alan kitap Almanya'da piyasaya çıktıktan hemen sonra Wallraff hakkında başta **Strauss**, insan tüccarı Remmert, Almanya'nın en büyük tekellerinden **Thyssen** ve MC Donalds tarafından Wallraff hakkında davalar açılmış, ancak kısa bir süre önce Mc Donald Wallraff'ın ileri sürdüğü delilleri çürütemediği için davasını geri çekmişti. Ayrıca FAC televizyonu birinci programı ARD' de Wallraff'ın iki yıl boyunca Türk işçisi Ali kılığında gizlice çektiği filmlerden oluşturulan belgesel filmin televizyondan gösterimini de engellemişti.

Türkeş yazılı açıklamasında, Wallraff'ın **"Kitabını demirperdeden verilen emirle, Türklerle Almanların arasını açmak ve komünizme hizmet etmek için"** yaptığını ve aslında **"Bir Doğu Alman casusu"**, olduğunu, kitabını **"Büyük Türk** milliyetçisi Gün Sazak'ı **öldüren bir caniye Kemal Altun'a ithaf"** ettiğini ve Türkiye televizyonu TRT'nin 32. Gün Programı'nda yer veren yetkililerden de hesap sorulmasını istiyor.

Wallraff Türkeş'i "Hitler taklitçisi" olarak niteledi

Wallraff Türkeş'in suçlamalarına yanıt verirken, bugüne kadar kitabına en ağır saldırıların Neonazilerden geldiğini hatırlatarak Türkeş'i **"Hitler taklitçisi"** olarak niteledi ve **"Bavyera Başbakanı Strauss'dan MHP sempatizanı olarak imza almam Türkeş ve yandaşlarını korkutuyor olsa gerek"** dedi. Wallraff Anka Ajansına verdiği özel bir demeçte terörü teşvik suçuyla yargılanan herkese saldırmasının doğal olduğunu, Türkeş' in geçen yıllardan hiç ders almayarak Alman köle tacirleri ve neonazileriyle birlikte Türk işçilerinin can düşmanlarının yanında yeraldığını açıkladı.

Wallraff, **"On yıllardır hükümetlerin el atamadığı, Avrupa'daki Türk işçilerinin sorunlarını Avrupa ülkelerinin gündemine getirebilmek benim için onurlu bir görevdir. Cinayet ve katliamlardaki katkıları her gün yeni tanıklarla belgelenen Bozkurtları Almanya'da bile cinayet, silah ve eroin kaçakçılığı gibi suçlardan yargılanan Türkeş ise, tarih ve insanlık önünde bunların hesabını vermekten ne yapsa kaçama yacaktır."** diyerek kitabını ithaf ettiği kişi Kemal Altun için de şunları söyledi: **"Türk işçilerinin sorunlarını dile getirdiğim bu kitabı politik görüşlerinden bağımsız olarak başta Almanya'daki yabancılar politikasının çok genç yaşlarda intihar etmek üzere tüm Türk işçilerine ithaf ettim. Bundan gocunması gereken birileri varsa, bunlar Almanya'daki yabancılar politikasını belirleyenler ve Türk işçilerini bu acı koşullarda çalışmak zorunda bırakan sorumsuz politikacılardır."**

"Türkeş ölülerle uğraşmayı bıraksın"

1983 yılında Batı Berlin'de Türkiye'ye iade edilmektense mahkemenin gözü önünde pencereden atlayarak ölümü tercih eden politik sığınmacı Kemal Altun'un ağabeyi eski CHP milletvekili ve Köy-Koop Genel Başkanı Ahmet Altun da Paris'te bir basın toplantısı düzenledi. **Ahmet Altun** kardeşinin ölümünden önce hiçbir sıkıyönetim makamı ya da mahkemesi tarafından Gün Sazak'ın katili olarak mahkum edilmediğini ve hiçbir zaman bu suçtan aranmadığını belirtti. Altun kardeşinin sadece **"katillere yataklık yapma"** iddiasıyla arandığını ve hiçbir suçtan hüküm giymediğini vurguladı. Ahmet Altun, gerekirse Türkeş'i mahkemeye vereceklerini açıklayarak **"Türkeş ölülerle uğraşmayı bıraksın"** dedi.

1978 yılında Türkeş'e **"faşist"** dediği için IG-Metall Sendikası hakkında Türkeş tarafından 500 açılmıştı. Ancak Frankfurt Yüksek Mahkemesi 18.1.1979 tarihinde Türkeş'e faşist demenin suç olmadığı gerekçesiyle davayı reddederek mahkeme masraflarının da Türkeş tarafından ödenmesine karar vermişti.

Türkeş Wallraff'ın kitabıyla.

Günter Wallraff'ın evi arandı

Münih Savcılığı'nın başvurusu üzerine Wallraff'ın Köln-Ehrenfeld'deki özel evi Köln Savcılığı' nın görevlendirdiği 10 polis tarafından arandı. Yazarın kitabıyla aynı adı taşıyan, gizli kamerayla çekilmiş filmine malzeme olan bandları aramak bahanesiyle yapılan arama, Wallraff tarafından kınandı ve bunun bir yıldırma harekatı olduğu belirtildi. Wallraff, ayrıca bütün her şeyin açık ortada olduğunu, filmde görülebileceğini belirtti ve eğer arananın Thyssen tekeli üzerine bandlar ise bunların bir noterde saklı olduğunu, boşuna aranmamasını sözlerine ekledi. Bu olayın arkasında Bavyera eyaleti Başbakanı ve Hristiyan Birlik Partisi Başkanı **Strauss**'un olduğunu tahmin eden yazar Wallraff, arama kararını veren yargıç **Fertel** hakkında makamını kötüye kullanmak ve hukuku çiğnemekten ötürü dava açtı.

Wallraff'tan neden bu kadar korkuyorlar?

Türkeş'ten Strauss'a, insan tacirlerinden Thyssen gibi büyük tekellere, hükümet politikacılarından sağcı yayıncılara kadar uzanan geri-

TÜSTAV

Yabancı düşmanlığına örnekler - protesto eylemleri

FAP'ın kongresi Stuttgart'ta protesto edildi

Soner GÜRLER

IG-Metall Stuttgart Türk Sekreteri Bozkurt Sönmez

Foto: Soner Gürler

Polis, FAP kongresini protesto eden demokratlara saldırmaya hazırdı

Faşist Federal Alman Partisi **FAP** Stuttgart'ta 7 Haziran günü Federal Kongre'sini yaptı. Daha önce verilen bilgilerde bu partinin kongresini Dillenburg kentinde yapacağı duyulmuştu ancak son anda kongrenin Stuttgart kentinde yapılacağı meydana çıktı. Stuttgart kenti Belediye Başkanı Rommel Sillenbuch Spor salonunu faşistlere vermekten vazgeçmemesi üzerine cumartesi günü 1000'i aşkın demokrat, antifaşist insan faşistlerin salona girişini engellemeye çalıştılar.

Faşistleri protesto için toplanan demokratların sayısı kadar polis hazır kuvveti salon önüne yığıldı. Bunun üzerine protesto gösterisi bir protesto yürüyüşüne dönüştü.

Protesto gösterisinde konuşan IG-Metall Stuttgart Başkanı Klaus Zwickel ve IG-Metall Stuttgart Türk Sekreteri Bozkurt Sönmez Belediye Başkanı Rommel'i sert dille kınayarak, Stuttgart kentinin Alman faşistlerinin merkezleri durumuna getirilmeye çalışıldığına, şimdi FAP gelecek sene de NPD büyük kongrelerini burada yapmaya müsade aldılar. Geçtiğimiz aylarda Türk Federasyon da Stuttgart'ta bir gece yapmış, belediye bu toplantı için özellikle Rommel'in müsadesiyle Türk faşistlerine salonu vermişti. Protesto gösterilerindeki belgilerden biri de bu sebepten, **"Stuttgart'ta FAP, NPD, MHP ve yan kuruluşlarına gece için salon verilmemelidir"** şeklinde idi.

Protesto eyleminde bulunan antifaşist demokrat insanların daha protesto eylemine 3 km'lik girişte arabaları durdurularak aranmış, Alman faşistleri demokratların barikatlarını yarıpta salona giremeyince, Alman polis kuvvetlerinin yardımıyla polis arabaları içinde ve değişik siperler altında polis yardımı ile salona alındılar. Polis demokratlara dönük cop ve silah kullanmaya hazır durumda saatlerce bekletildi.

Akşam 18.00 sıralarında kongrelerini tamamlayan FAP'liler spor salonunun hemen yanında olan Clara Zetkin orman kahvesine saldırdılar. Sayılarının 30 kadar olduğu tahmin edilen saldırganlar kahveye gelen kişilerce geri püskürtüldüler. Polis, Clara Zetkin orman kahvesini korumak şöyle dursun, olay yerine gelmeye bile tenezzül etmedi.

söyledi: **"Türk işçilerinin sorunlarını dile getirdiğim bu kitabı politik görüşlerinden bağımsız olarak başta Almanya'daki yabancılar politikasının çok genç yaşlarda intihara sürüklediği üç genç Türk olkeş ölülerle uğraşmayı bıraksın"** dedi.

1978 yılında Türkeş'e **"faşist"** dediği için IG-Metall Sendikası hakkında Türkeş tarafından 500 bin marklık bir tazminat davası

Wallraff, Strauss'dan "MHP'liyim" *diyerek imza alırken.*

Türkeş'ten Strauss'a, insan tacirlerinden Thyssen gibi büyük tekellere, hükümet politikacılarından sağcı yayıncılara kadar uzanan gericilik yazara karşı dört bir koldan saldırıyor. Kimi aşırı kârlarının nasıl meydana geldiğinin, işçileri nasıl sömürdüğünün ortaya çıkmasından kaygılanıyor; kimisi yerli ve yabancı emekçilerin birliğinden, yabancı düşmanlığının gerilemesinden ve politikasını istediği gibi uygulamamaktan korkuyor; **Türkeş** gibi kimileri ise milliyetçilik propagandası altında nasıl işçi ve Türk düşmanlarıyla işbirliği yaptıklarının öğrenilmesini istemiyor. Ama uzun sözün kısası, hepsinin de korkusu aynı: işçi ve insan düşmanı yüzlerinin maskesinin düşmesi. **"Yabancı düşmanlığının sorumluları Bonn'da ve tekellerin üst katlarındadır."** diyen yazar Wallraff da **"En Alttakiler"** kitabının giriş bölümünde işte bunun için **"düzenin yüzünü sergileyebilmek için kendi yüzümü gizlemek zorunda kaldım"** diyordu.

Stuttgart'da Ailenin Birliğini Koruma Girişimi kuruldu

Münih, Nürnberg ve Ingolstadt'tan sonra Suttgart'ta da gençler aile birliğinin parçalanmasına karşı girişim kurdular. Baden Württemberg ve Bavyera eyaletlerinde katmerli şekilde uygulanan ailenin birliğini parçalayıcı yasaya karşı mayıs ayında 7 genç bir araya gelerek **Aile Birliğini Koruma Girişimi**'ni kurdular. İlk olarak 29 Mayısta yapılan 30 gencin katıldığı toplantıyla kuruluşunu duyuran girişim aynı zamanda en geniş gençliğin önerisiyle kendilerine eylem planı yaptılar. Buna göre; hemen bir imza kampanyası başlatılmasına karar verildi. Ayrıca eylül ayında Türkiye'ye gidecek olan Eyalat Başbakanı Späth'e verilmek üzere bir **"sorunlar dilekçesi"** hazırlanması, Alman parti ve kuruluşlarıyla ve sendikalarla ilişkiye geçilmesi görüşüldü. Bütün bunların yanısıra sorun çözülmezse, şehrin önemli merkezlerinden birinde açlık grevine gidilmesi kararlaştırıldı. Geçtiğimiz hafta içerisinde girişim temsilcileri IG-Metall Eyalet Yabancılar Sorumlusu **Bozkurt Sönmez**'i ziyaret etti. Bozkurt Sönmez, bu sorunun da hükümetin yabancı düşmanı politikasının temelini oluşturan yabancıları zorla ülkelerine göndermekle bağı olduğunu ve bu yasanın insanlık anlayışına sığmadığını, sorunun çözümü için ellerinden geleceğini yapacaklarını belirttiler. Cumartesi günü de konsolosluk önünde imza toplandı. Sorunlarının çözümü için imza toplayan gençler konsolosluk görevlilerinin **"vatan haini"** gibi suçlamalarıyla karşılaştılar.

Stuttgartlı gençler biarada görülüyor.

Konsolosluklar zorluk çıkarmak için ellerinden geleni yapıyorlar

Bu ne biçim kayıt!

11 Mayıs 1986 tarihinde Esslingen'de bir hastahanede göçmen işçimizin bir kız çocuğu dünyaya geliyor. Adı Feride konuyor. Alman makamları hastanede doğan çocuğu otomatikman gerekli yerlere kaydediyorlar. Ancak bu yeterli değil tabi. Çocuğun herhangi bir sorun çıkmadan Almanya dışına ya da tatillerde Türkiye'ye götürülmesi için bir de pasaport gerekiyor. Bunun üzerine Mevlüt ve Şerife Örnek hemen Suttgart Konsolosluğuna kızlarının kayıdını yaptırıp bir de pasaport almak için başvuruyorlar. Ancak görevli memurlar küçücük bir çocuk için pasaportun gerekli olmadığını birisinin vekalet çıkararak çocuğu bir ülkeden diğerine götürebileceğini söylüyorlar. Ailenin bunun zaman kaybı olacağını söylemesi üzerine de "Eh ne yap**alım. Annesinin pasaportuna kaydederiz o zaman"** diyorlar. Ve Feride 1130/1986 kayıt numarasıyla annesinin pasaportuna yazılıyor. Ama ne doğum tarihi, ne doğum yeri yazılıyor ne de mühür ve imza atılıyor.

Derken bir gün Mevlüt, Şerife Örnek kızlarını da yanlarına alarak Hollanda'daki bir akrabalarını ziyaret için yola çıkıyorlar. Hollanda sınırında polis çocuğun da pasaportunu istiyor. Bizimkiler annesinin pasaportuna kayıtlı olduğunu söylüyor ve pasaportu gösteriyorlar. Polis gülmeye başlıyor. **"Bu kayıt bizim için geçerli değildir. Üstünde ne imza, ne tarih, ne de mühür var. Sizin yazmadığınız ne malum"** diyerek yolcuları geri çeviriyor.

Mevlüt ve Şerife Örnek Suttgart'tan Hollanda'ya kadar yaktıkları benzine mi yansınlar, tahrip olan sinirlerine mi, boşa giden saatlerine mi? Yoksa halka hizmet etmek işçilerimizin yabancı ellerde karşılaşacakları sorunları çözmek için avuç dolusu para alan konsoloslukların haksız ve laubali tavırlarına mı?

Mevlüt ve Şerife Örnek şimdi Stuttgart Başkonsolosluğu'na bu durumun düzeltilmesi için bir dilekçe yazmışlar. Gelecek cevabı hepberaber bekliyoruz. Bakalım yetkililer bu sefer nasıl bir cevap vermeyi uygun görecekler!

TÜSTAV

Belçika'da gerici hükümetin önlemler paketine karşı genel grevler

Ersin TOSUN/Belçika

Belçika'da gerici Marthens-Gol hükümetinin **"önlemler paketi"**ne karşı çalışanların tepkisi büyüyor. Mayıs ayının ikinci haftasından itibaren üç genel grev yapıldı. Tren, metro, tramvay, posta grevleri devam ediyor. Belçika sokaklarında hemen hergün bir mitinge rastlamak mümkün. İşçilerden öğretmenlere, memurlardan öğrencilere kadar toplum içindeki her katmanı ilgilendiren **"önlem paketleri" hükümet yetkilerinin de belirttiği gibi kemerleri sıkma poltikası**ndan başka birşey değil.

Belçika televizyonunda yeni uygulamayı anlatan Başbakan Marthens, bütçedeki yıllık açığın 226 milyar Belkçika Frank'ını bulduğunu, bunu kapatmak için de halktan özveri beklediklerini belirtiyor. Başbakan Marthens hükümeti, elbette bütçedeki açığın nereden kaynaklandığından bahsetmiyor. Bilindiği gibi Belçika ABD'nin önerisiyle Missiles ve Cruise füzelerini Avrupa'da kendi topraklarını yerleştiren ilk devlet olmuştu.

Belçika'nın içinde bulunduğu ekonomik krizin yükü, tüm çalışanlara ve göçmen işçilere yükleniyor. 1984 yılının başından beri göçmen işçileri ve özellikle de Türkiyeli ve Faslı işçileri ülkelerine geri yollamak için sistemli bir biçimde uygulanan politikanın yeni adımı, önlemler paketi adı altında uygulamaya soku.dlu. Yaşam birkez daha Belçika işçi sınıfıyla, göçmen işçilerin çıkarlarının ortak olduğunu gösterdi. Gerici hükümetin kemerleri sıkma politikasına karşı başta sendikalar olmak üzere tüm demokratik örgütlerinin savaşımının önemi bir kez daha ortaya çıktı. Türkiyeli göçmen işçiler başta FGTB (sosyalist sendika) olmak üzere, sendikaların uyguladığı grev **"biz bu grevleri çok gördük, amacı politiktir, hükümeti düşürmeye çalışıyorlar"** gibi sözlerle halkı grev leri kırmaya çağrıyor. Başkent Brüksel'de 8 gündür metro ve tramvaylar çalışmıyor. Şarlova şehrinde trenler, posta, tramvay ve metro işçileri grevi sürdürüyor. FTGB sendikasının çağrısıyla 31 Mayıs cumartesi günü Brüksel'de büyük bir miting yapılacak. Şimdiden 100 bin kişinin üstünde bir kitlenin katılacağı görülüyor. 14 yılı aşkın bir süredir Brüksel'de yaşayan Türkiyeli bir göçmen işçinin deyimiyle **"14 yıldır Belçika böylesine hareketli günler yaşamadı"** Belçika'da tüm çalışanlar, kazandıkları ekonomik ve sosyal haklardan ödün vermemeye kararlı.

Belçika hükümetinin **"önlemler paketi"** adı altında yapacağı kısıntılardan bazıları şunlar:

– İşçi fazlalığı nedeniyle demiryollarında (SNCB) çalışan 7 bin kişinin işine son verilecek.

– Hükümetin sağlık kurumlarına yaptığı yardım azaltılacak.

– Postane personeli azaltılacak.

– Telgraf, telefon ve posta bir şirkette toplanarak özel sektöre satılacak.

– Belediyelere yapılan yıllık 21 milyar frank tutarındaki yardımdan 6 milyar frank kısıtlanacak.

– Eğitim kurumlarına yapılan yardım kısıtlanacak. Bu sektörde çalışan 28 bin kişinin işine son verilecek. Okullarda sınıflarda bulunan öğrenci sayısı artırılacak. Üniversitelerde okumak için ödenen para miktarı iki katına çıkarılacak.

– Gençlerin askerlik süresi 8 aydan 12 aya çıkacak.

– 1 yıldan fazla süre içinde hasta olup, hastalık sigortasından para alanların aldıkları paranın yüzde 40'ı kesilecek.

– İş kazası halinde verilen para-

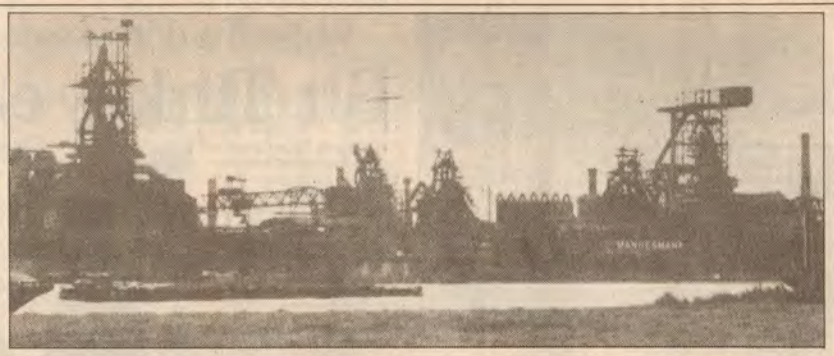

Mannesmann altın yılını yaşıyor, 6500 işçi işten çıkarılıyor

"1985 yılı Mannesmann için başarılı bir yıl oldu."

Yönetici pozisyonunda olan kişilere dağıtılan bir bildiride, aynca Mannesmann'ın aymı yıl içerisinde dış satışlarının 18,2 milyar marka ulaştığı ve kâr bilançosunun 141 milyon mark olduğu yazılmakta.

Firma hissedarlarının yüzünü güldüren bu haberle birlikte işçilerini de **"düşünen"** Mannesmann, 1987 yılı sonuna kadar 6500 işçinin işten çıkanlacağını da açıkladı. Mannesmann işçileri ve kamuoyunda bomba tesiri yaratan bu habere göre, Mannesmann'ın Düsseldorf'daki işyerinden 2500, Duisburg-Huckingen'den 1560, Mülheim'den 1330, idari büro kısmından 150 ve değişik yerlerden 680 kişi işten çıkanlacak.

Mannesmann, Sovyetler Birliği'ne doğal gaz boru hattı için boru üretip, ihraç ediyordu.

Mannesmann menecerleri kendi hatalarını örtbas etmek için, çıkışlara neden olarak, satışların azaldığını, üretim kapasitesi fazlalığını, doların düşmesi nedeniyle fiyatlardaki düşüşü ve ABD'nin Mannesmann mallarını bloke etmesini göstermekteler.

1970 yılından bu yana FAC'de 6 yerde işyeri kapayarak, mevcut işçi sayısını 50 binden, 25 bine düşüren Mannesmann, işçi çıkarma konusunda her defasında aynı **tehlikeye gireceği"** tehditini savurdu.

Kendi ülkesinde işyerlerinin ortadan kaldırılmasının planlarını yapan Mannesmann, Brezilya'da açtığı firma ile FAC'deki işyerlerinin yokedilmesini kolaylaştırmaktadır. Brezilya'da işgücünün ucuzluğu ve işçi haklarının kısıtlı olmasından yararlanan Mannesmann Brezilya firma meneceri, **"Ucuz üretim sayesinde Japonya ve Güney Kore ile rekabet yapabilecek – güçteyiz, 1985'de kârımız 220 milyon mark** yacağını, suçlunun başka alanlarda aranması gerektiğini, söyledi.

Değişik yerlerdeki Mannesmann işçileri imza kampanyaları yürüterek, komiteler kurarak kamuoyu oluşturma çalışmalarına hız verdiler.

"Bu konuda IG-Metall'e de büyük görevler düşmektedir" diyen Mannesmann Genel Sendika Temsilciler Konferansı, IG-Metall'in Çelik İşletmeleri Programı kapsamında şu istemleri dile getirdiler:

– İşyerleri güvence altına alınmalıdır.

– Kazanılmış sosyal haklar korunmalıdır.

– Çelik işletmeleri oldukları yerde kalmalıdır.

– Çelik işletmeleri kamulaştırılmalı, demokratik kontrol altında tutulmalıdır.

– Çelik işletmelerinde geçerli olan birlikte karar hakkı korunmalı ve genişletilmelidir.

– Çalışma süresi ücret kaybı olmadan daha da kısaltılmalıdır.

– Eşdeğerde yeni işyerleri açılmalı ve işyerinin yapısal durumu değiştirilmelidir.

– Meslek eğitim yerleri güvence altına alınmalıdır.

Konferansa katılan tüm sendika temsilcileri, işyerlerinin korunması uğruna kararlı olduklarını ve mücadeleyi sonuna kadar sürdüreceklerini belirttiler.

İsviçre Türkiyeli İşçiler Birliği'nin 1. Genel Kurulu

İsviçre Türkiyeli İşçiler Birliği (TİB) mayıs ayı içinde 1. Genel Kurulunu yaptı.

"Dünyada barış, İsviçre'de eşit haklar, Türkiye'de demokrasi" belgisiyle toplanan genel kurulun açış konuşmasını Başkan **Halil Yaşar** yaptı. Yaşar konuşmasında göçmen işçilerin İsviçre'de karşılaştığı sorunlara değindi.

Genel kurula birçok örgüten dayanışma mesajları geldi. İsviçre Emek Partisi adına bir konuşma yapan **Stefan Hofer** TİB ile bundan böyle de dayanışma içinde olacaklarını belirtti. Lozan Üniversitesinde görevli Türkiyeli öğretim üyesi de konuşmasında İsviçre'de bulunan Türkiyeli **işçilerin entegrasyon sorununa değindi.**

St-Kallen bölgesi Türkiyeli İşçiler Birliği temsilcisi de yaptığı konuşmada demokratik kitle örgütlerinin çalışması üzerinde durarak, değişik görüşten kişilerin birlikte çalışmasının gerekliliğini vurguladı.

Genel Kurul'da TİB'in tüzüğünde bazı madde değişikliği yapıldıktan sonra, Uluslararası Barış Yılı'nda barış savaşımının yükseltilmesi, artan yabancı düşmanlığına karşı kampanya başlatılması, konsoloslardaki haraca, bedelli askerliğe karşı savaşım, yerel seçim hakkı, Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışmanın yükseltilmesi yolunda kararlar alındı.

KOMKAR 8. Kongresi toplandı

karşı başta sendikalar olmak üzere tüm demokratik örgütlerinin savaşımının önemi bir kez daha ortaya çıktı. Türkiyeli göçmen işçiler başta FGTB (sosyalist sendika) olmak üzere, sendikaların uyguladığı grev ve gösterilere aktif biçimde katılıyorlar.

Belçika'da kömür bölgesi Limburg'ta başlayan grev dalgası tüm Belçika'yı sardı. Grevlere zaman zaman katılan CSC (Hristiyan sendika) 28 Mayıs günü yaptığı olağanüstü genel kurulda tabanın zorlamasıyla **"bizim oylarımızla işbaşına gelen Marthens hükümetine verdiğimiz destek sona ermiştir. Hodri meydan"** diyerek bundan sonraki tüm eylemlere katılacağını belirtti. Hükümet yetkilileri sendika ile görüşmeye yanaşmadığı gibi

dan 12 aya çıkacak.

– 1 yıldan fazla süre içinde hasta olup, hastalık sigortasından para alanların aldıkları paranın yüzde 40'ı kesilecek.

– İş kazası halinde verilen paradan azalma olacak.

– Kadınlarda emeklilik yaşı 65 yaşa çıkacak.

– Bir ailede bir kişiden fazlası işsizlik parası alıyorsa, ailenin sayısına bağlı olarak diğerlerinin işsizlik parası kesilecek.

– Cenazeler için ödenen **"masraf yardımı"** azaltılacak.

mesini göstermektedir.

1970 yılından bu yana FAC'de 6 yerde işyeri kapayarak, mevcut işçi sayısını 50 binden, 25 bine düşüren Mannesmann, işçi çıkarma konusunda her defasında ayrı gerekçeleri getirmektedir.

Yönetim Kurulu Başkanı **W. Dieter** yaptığı açıklamada **"Mannesmann'ın 500 milyon mark tasarruf etmesi gerektiğini, bu tasarrufların 380 milyonunun işten çıkarılacak 6500 kişinin personel giderlerinden yapılması gerektiğini, aksi halde kalan işyerlerinin de** işçi haklarının kısıtlı olmasından yararlanan Mannesmann Brezilya firma meneceri, **"Ucuz üretim sayesinde Japonya ve Güney Kore ile rekabet yapabilecek güçteyiz, 1985'de kârımız 220 milyon mark oldu"** demektedir.

Mannesmann'ın işçi çıkarma haberine tepkiler giderek artmaktadır. **IG-Metall Yürütme Kurulu** üyesi Judith, Mannesmann tarafından çıkarılması düşünülen 6500 işçinin sorunu çözmeyeceğini, kalan işyerlerini güvence altına alma-

Bu konuda IG-Metall'e de büyük görevler düşmektedir" diyen

mücadeleyi sonuna kadar sürdüreceklerini belirttiler.

lar alındı.

İzin dönüşü işçiler üç güne yakın uçağın gelmesini beklediler

Havaalanlarında bitmeyen çile

Federal Almanya'nın Münster kentinde belediyede işçi olarak çalışan **Duran Baran** da izin dönüşü çektiklerinin sonucunda yatağa düşmüş. Duran Baran Münster'den aldığı Düsseldorf-Ankara gidiş dönüş uçak bileti ile geçtiğimiz günlerde Türkiye'ye gitmiş. Gidişte hiçbir sorunla karşılaşmamış. Ufo-Tamtürk uçak şirketine ait bilette dönüş hanesinde 2 Mayıs 1986, saat 19.00 Esenboğa havaalanı yazılıymış. Düsseldorf'a geri dönmek üzere Esenboğa havaalanına gelen Duran Baran kendisi gibi **biletlerinde aynı bilgilerin yazılı olduğu 40 kişinin beklediğini görüyor. 2 Mayıs günü yolcular gece yarısına dek sandalyelerin üzerinde bekleşiyorlar. Dış hatlarda olduklarından lokantaya ve tuvalete polis nezaretinde gidebiliyorlar.**

Ertesi sabah havaalanına aynı firmaya ait biletleri olan ve kalkış saati olarak biletlerinde 8.00 yazılı bir yolcu grubu daha geliyor. Ancak hala görünürde uçak yok. Bunun üzerine yolcular hep birlikte Havaalanı Müdürü'ne giderek şikayetlerini dile getiriyorlar. Müdür biletlerinde uçuş sefer nuramasının olmadığını belirtiyor. Yolcuların ısrarı üzerine Havaalanı Başmüdürlüğü durumu belgeleyen bir yazıyı yolculara veriyor. Bu arada uçağın arızalanmış olabileceği gibi kimi tahminlerde bulunmaktan da geri kalmıyor.

Uçak 4 Mayıs'ta saat 2'de havaalanına geliyor. Yolculara hiçbir açıklama yapılmıyor, sonunda uçağa binebilen yolcular saat 6'da Düsseldorf'a iniyorlar. Ancak yolcuların evlerine götürülmesi gerekirken, her yolcu evine gitmek için yol masraflarını da kendisi karşılamak zorunda kalıyor.

Duran Baran uçak biletini aldığı şirketin önünde.

2,5 gün boyunca gece gündüz bekleme salonunda sandalyelerin üzerinde bekleyen, polis nezaretinde lokantaya ve tuvalete gitmek zorunda kalan üstelik nefes darlığı ve mide rahatsızlığı olup, işgücünün yüzde 60'ını kaybetmiş olan Duran Baran izin dönüşü yatağa düşüyor.

Sadece döviz yumurtlayan tavuk gözüyle bakılan yurt dışında çalışan işçilerin izin sırasında karşılaştıkları nice güçlüklerden sadece birisi Duran Baran'ın başına gelenler.

"Türkler defolsun" yazmak suç değil

Bavyera'daki Nürnberg Eyalet Mahkemesi geçtiğimiz günlerde aldığı bir kararla antidemokratik hukuk anlayışını bir kez daha kanıtladı. Mahkemenin kararına göre **"Türkler defolsun", "deve çobanı Türkler"** gibi aşağılayıcı ve halkı kışkırtıcı sloganların duvarlara yayazılması suç değilmiş. Daha önce Nürnberg İdari Mahkemesi tarafından halkı kışkırtmak suçundan 6 ay hapis cezasına çarptırılan bir Almanın itirazı üzerine davaya bakan mahkeme yukardaki değerlendirmeyi yaptı, sözü geçen suçluyu sadece duvarları kirletmekten ötürü hafif para cezasına çarptırdı.

Aynı mahkeme daha önce de sığınmacılara ve meslek yasaklarından etkilenenlere karşı aldığı benzer politik içerikli kararlarla dikkati çekmişti.

Mahkemenin bu kararı üzerine SPD'li milletvekili **Langenberger** Bavyera Eyaleti Adalet Bakanlığı'na yazdığı bir yazıyla kararı kınadı. Çevredeki demokratik kuruluşlar, göçmen işçi örgütleri ve Nürnberg Yabancılar Danışma Meclisi de yabancı düşmanlarını yüreklendiren böyle bir kararı veren mahkemeyi protesto ettiler.

KOMKAR 8. Kongresi toplandı

Federal Almanya Kürdistan Işçi Dernekleri Federasyonu - KOMKAR 8. Kongresi 7-8 Haziran tarihlerinde, Köln'de Federal Almanya'da yaşayan Kürditanlı işçilere eşit haklar", "Yabancılara yerel seçim hakkı", "Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'na insan hakları ve demokrasi" istemleri etrafında toplandı.

500'ü aşkın delege, üye ve konuğun izlediği kongrenin ilk gününde genel yönetim kurulu çalışma raporunun okunmasından sonra konukların selamlanması ve dayanış**ma mesajlarının okunmasına geçildi.**

Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi Genel Sekreteri **Kemal Burkay**'ın mesajından sonra SPD Köln temsilcisi **Kurt Ohlenbruch** bir konuşma yaptı. Yeşiller'in Brockdorf, Wackersdorf'daki eylemler ve parti çalışmaları nedeniyle kongreye katılamadıklarını belirten dayanışma mesajı okundu. Mesajda Kürt halkının hakları verilmeden, kendi yurtlarında ana dillerinde konuşma, eğitim hakkı tanınmadan demokrasiden sözedilemeyeceği belirtiliyordu.

Daha sonra kürsüye gelen DKP temsilcisi **Heidi Ferber,** Kürt halkı üzerindeki ağır baskıları, Kürt halkına karşı sürdürülen amansız savaşı vurgulayarak, Weizsäcker'in Türkiye gezisini sert bir dille eleştirdi.

Kongrede coşkulu bir konuşma yapan ve uzun süre ayakta alkışlanan **Afrika Ulusal Kongresi (ANC)** temsilcisi konuşmasında Güney Afrika'daki direnişi dile getirerek, Kürt halkının demokratik istemlerini desteklediklerini belirtti.

Daha sonra sırayla söz alan, GEW-Köln temsilcisi **Rheinhard Hocker,** BAGİV Genel Başkanı **Mihran Dabag,** Almanya Protestan Kiliseler Birliği temsilcisi **Helmut Ruhrberg,** Yunan Toplulukları Birliği temsilcisi **Vissarion Klissoures,** Iran Kürdistanı Demokrat Partisi temsilcisi ve Kölner Appel temsilcisi **Peter Löwisch,** konuşmalarında Kürt halkının üzerindeki ağır baskıları, halkların kardeşliğini ve dostluğunu vurgulayarak dayanışmalarını ilettiler.

Ayrıca kongreye aralarında DİSK temsilcisi ve Batı Avrupa'daki demokratik göçmen örgütlerinin de bulunduğu 40'ı aşkın parti ve örgütlerden dayanışma mesajları geldi.

Genel Yönetim Kurulu çalışma raporunun ve geçmiş dönemdeki. çalışmaların değerlendirilmesinin yapıldığı tartışmalardan sonra başlayan kültür programı ilgiyle izlendi.

Kurultayın ikinci gününde yeni organların seçimi yapıldı. Barış için mücadele, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleriyle dayanışma; Federal Almanya'da yaşayan Kürt işçilerinin ulusal varlığı resmen tatanınmalıdır; ırkçılığa son, yabancılara yerel seçim hakkı; sendikal hakların korunması; Kürt halkının özgürlük mücadelesiyle dayanışma; Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'ndaki idamlara, işkencelere ve teröre son, politik tutuklulara özgürlük, genel af başlıklı 6 karar tas lağı delegelerin oy birliğiyle onaylandı.

Genel Başkanlığa **Nuh Ateş**'in seçildiği 8. Kongreyle **KOMKAR** delegeleri ve üyeleri kararlı ve coşkulu bir şekilde yeni çalışma dönemine girdiler.

Danimarka Türkiyeli İşçiler Birliği 6. Genel Kurulu

Danimarka Türkiyeli Işçiler Birliği (FAT), **"Barış-dostluk ve göçmenlere daha iyi bir yaşam için"** belgisi altında 24 Mayıs günü 6. Genel Kurulu'nu topladı. 200'e yakın üye ve konuğun katıldığı genel kurulda, Sosyalist Halk Partisi (SF) Başkanı Gert Petersen, Danimarka Komünist Partisi (DKP) Göçmen Bölümü Başkanı **Niels Rosendal Jensen** ve Sol Sosyalist Parti'den (VS) Karl Age Jensen birer konuşma yaptılar.

Dernek Başkanı Mahmut Erdem yönetim kurulu adına hazırlanan çalışma raporunda, barış mücadelesine göçmen işçilerin katılımı, ırkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı savaşım, işsizlik ve istihdam sorunları, göçmen çocukların eğitimi, gençlerin durumu ve kadınların sorunları üzerinde durdu.

1986 Dünya Barış Yılı'nda Danimarka'da yapılacak olan iki büyük etkinliğe, temmuz ayındaki Barış Festivali ve ekim ayındaki Barış Kongresine aktif katılımın şimdiden örgütlenmesi gerektiği vurgulanan çalışma raporunda, barış mücadelesi ile göçmenlere daha iyi bir yaşam mücadelesi arasındaki somut ilişki gösterilerek göçmenlerin barışa olan ilgilerinin artırılması gerektiği belirtiliyor.

Göçmenlerin toplumda gerçek eşitliğinin sağlanmasının ancak onlara daha fazla olanak verilmesiyle mümkün olduğu belirtilen raporda, olumlu ayrımcılığın sadece devlet tarafından değil, sendikalar, iş ve işçi bulma kurumları, okullar vb. toplumsal örgütsel tarafından da uygulanmasını istedi. Ayrıca hükümetin bu alanlarda göçmen politikasının oluşturulmasında göçmen örgütlerinin görüşlerinin mutlaka alınması gerektiği vurgulandı.

FAT'in 11. kuruluş yılına rastlayan genel kurul toplantısında, bu zamana kadarki çalışmaların değerlendirilmesi yapıldı. Danimarka'daki göçmen işçi hareketinin gelişmesine uygun olarak, bunu daha da ilerletmek, yeni perspektifler açmak için yönetim kurulu, genel **yönetim kurulu genel yönetim kurulu biçiminde genişletildi ve 21 kişiden oluşan genel yönetim kurulu seçildi. Bunların 9'u yürütme kurulunu oluşturuyor.**

Kongrenin sonunda, göçmen sorunlarının çözümü için kampanyalar açılması, ana-baba kontratlarının 20 bin krona çıkartılması için hemen bir kampanya başlatılması, barış mücadelesine atkif katılımın sağlanması, Türkiye demokrasi güçleriyle ve Kürt halkıyla dayanışmanın güçlendirilmesi konularında kararlar alındı.

11 yaşını doldururken

Beria ONGER
İKD Genel Başkanı

İLERİCİ Kadınlar Derneği 3 Haziran 1986 günü 11. yaşını doldurdu. Bu 11 yılın içinde sadece 4 yıl yasaksız çalışabildi İKD. Ancak bu 4 yasaksız yılda başarılanlar, Türkiye kadın hareketinin oluşmasında ve gelişmesinde tartışmasız belirleyici oldu.

7 YASAKLI yıla, gelişmelere bakıp geçmişimizi efsaneleştirdiğimiz düşünülebilir. Yıllar geçtikçe anılarımızda sadece kırmızı çatkılar ve kırmızı karanfillerden ibaret bir kırmızılık kaldığı söylenebilir. Kimileri İKD'nin üyesi olarak geçirdikleri yılları "solgun anılar ve soluk kesen itiraflar" olarak yazabilirler. Ne ki bunların hepsinin vardığı yer tektir: Gerçeği gizlemek, unutturmak, küçümsemek. Gerçek olanı iyi kavrayabilmek için olayları iyi değerlendirmek gerekiyor.

SON iki yıldır Türkiye'de, geneline uygun olarak, kadın alanında da bir hareketlenme görülüyor. Her kesimden kadın çok çeşitli biçimlerde sesini yükseltiyor, eylemler yapıyor. Ülkemizin en karanlık döneminin çiğeli anaları, eşleri, tutuklu yakınları, bu gözü pek, yürekli kadınlar en önde yürüyorlar. Tıpkı "Evlat Acısına Son" yürüyüşünde olduğu gibi... Bu anaların ve eşlerin arasında azımsanmayacak sayıda ilerici kadın yeralıyor. Birçok ilerici kadın işkenceyi, mapusluğu, insanlığın yüce değerlerine sahip çıkarak yaşadı, yaşıyor.

PARTİLERİN ve sendikaların düzenledikleri mitinglerde kadınlar, "Barış, Ekmek, Özgürlük" isteyerek, boş tencere ve fileleriyle, çok sayıda yer alıyorlar. Tıpkı 8 Mart'ta beyaz eşarplı kadınlar gibi... Aydın kesimden kadınlar tam da İKD'nin istemleriyle aynı istemleri ileri sürüyorlar. Kadınlar Dilekçesi'nin altındaki, belki de onbine ulaşmış olan, imzalar kendiliğinden atılmıyor.

FEMİNİST kadınlar "ilk biz yapıyoruz" deseler de İKD'nin yıllarca önce topluma malettiklerinden öte bir "yenilik" getiremiyorlar. Aydın kadınlardan oluşan bu feminist çevre, BM'in Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin uygulanması için de çaba harcıyor. Ancak feminist kadınların işçi-emekçi, tüm kadınların sorunlarıyla ilgilendiklerini söylemek kabil değil.

ARA seçimler, erken seçim, 1988 yılındaki seçimler tartışmaları sürerken, tüm partilerin geniş kadın yığınlarından oy sağlama çabasına girdikleri gözden kaçmıyor. ANAP, Semra Özal'ın başkanlığı altında holdinglerden oluşmuş yönetim kurullarıyla, sözde kadın haklarına sahip çıkıyor. SHP'nin kadınlar arasındaki çalışmaları hızlanarak sürüyor. Geçmişteki seçim kampanyaları sırasında kadınların gösterdiği ilgi, 1979 seçimlerinde yaşanan deneyimler bugünkü çabaların temelini oluşturuyor.

GÖRÜLDÜĞÜ gibi şu kısacık bakış bile, Türkiye'deki ilk yığınsal kadın örgütlenmesinin etkilerini gözler önüne seriyor. Bazi kereler "İKD geleneği" diye özetlenen şey; olaylar karşısında insiyatiflerin -ilerici kadınlara özgü insiyatiflerin- oluşmasını sağlayan, geçmişle bugünü bağlayan ve gelişen, canlı, elle tutulur, gözle görülür olguların ta kendisidir.

İLERİCİ kadın hareketinin sadece başarılarından söz etmek, duvardaki bol madalyalı paşa babanın resmiyle övünmekle aynı olur. İKD'nin eksik bıraktıkları, hataları yasaksız çalışabildiği dönemin özellikleri de gözönüne alınarak, değerlendirilmelidir. Ancak o zaman ilerici kadın hareketi, olumlu-olumsuz deneyimleri temel alarak gelişecektir, gelişiyor.

İKD hiç bir zaman "kızıl kanatlı öncü kadınlar müfrezesi" olmadı. O çatısı altında çok geniş bir kadın kitlesini toplayabilmiş tek kadın örgütüdür. İKD üyeleri büyük bir özveri, karşılıklı sevgi ve saygı ile Türkiye kadın hareketi tarihine parlak sayfalar armağan ettiler. Daha da edeceklerinden başka.

İKD'NİN 10. yaşını kutladığı geçen sene, Türkiye'den gönderilen, içi çiçek açmış küçücük bakır tabak ve tabağın arkasındaki bir-kaç satır, ilerici kadınların arasındaki kopmaz bağın simgesi oldu benim için. 8 MART dolayısıyla kimi yayın organlarının çıkardığı özel sayılarda, İKD adının hiç geçmemesini anlayışla karşılamak gerekiyor. Askeri

Geleneklerimiz, adetlerimiz, törelerimiz, inançlarımız, değer yargılarımız ve biz

Yüksel SELEK

Değişen dünya, değişmeyen geleneklerimiz

"Türkiye'den Federal Almanya'ya gelirken, neler getirmiştin?" diye sorsa biri, cevabımız ne olurdu? **"Ne olacak, iki bavul, biraz da erzak..."** diye cevaplayabilirdik. Sahi o kadar mıydı hepsi? Bir düşünelim. Geleneklerimizi, adetlerimizi, törelerimizi, inançlarımızı, değer yargılarımızı da birlikte getirmedik mi? Düğünlerimiz, kına gecelerimiz başlık, takı törelerimiz, sazımız, türkülerimiz, halaylarımızla gelmedik mi? Namus anlayışımız, çocuk terbiyesi üsullerimiz, büyüklerimize saygı töremiz, kadınlarımıza kızlarımıza ilişkin değer yargılarımızla birlikte gelmedik mi? Atalarımızdan öğrendiğimiz ve çocuklarımızı da öğreterek yaşama biçimimizin devamlılığını sağlayacak şeylerdi bunlar bizim için.

Ne var ki, dünya değişiyor, gelenekler değişmeye zorlanıyor. Geleneklerimizin, törelerimizin bir kısmı daha Türkiye'deyken eskimişti. Çoğu zamanın koşullarına pek uymuyordu. Örneğin başlık parası, geline altın takmak, şöyle dört başı mamur bir çeyiz vermek, düğün yapmak zorlayıp duruyordu bütçelerimizi. Çoğumuz vazgeçmiştik bu eski törelerden.

Hele bu ülkede sağlığımızı gençliğimizi yitirme pahasına çalışıp dindirken, büsbütün yük oluyor böyle şeyler. Ülkemizde, dönünce başımızı sokacağımız bir daire almanın, bir iş tutmanın böylesine zorlaştığı son yıllarda hiç de gönüllü katlanılacak cinsten fedakarlıklar değil bunlar.

Elalem ne der diye?

Peki neden yapıyoruz, yapmaya çalışıyoruz hâlâ? Adet olmuş bir kere, diyeceksiniz. Eş dost, elalem ne der, diyeceksiniz. Açık söylemek gerekirse, "desinler" diye yapıyoruz çoğunlukla.

"Ahmet bey oğluna bir düğün yaptı ki, sorma gitsin. Viski-kola su gibi aktı. Hele geline takılan altınlar..." dedirtebilmek için mi, bunca fedakarlık?

Bunlar paraya dayalı örnekler. Ya diğerleri... Namusu hâlâ başörtüsünde, eteğin ucunda sayan zihniyetimiz? Ya çocuklarımıza Alman eğitim anlayışıyla bizimki arasında dünyayı dar eden baskılarımız? Kadınlarımıza, kızlarımıza, **"Onlar namuslarını korumaktan acizdir, biz onların namusunun bekçileriyiz,"** diye kan kusturmamız? Çok iyi bilinir ki, insan ister-se, yedi kilit altında, kafes arkasında, çarşaf altında da yapar yapacağını.

Değişme biraz da cesaret işidir

Söylemek istediğimiz o ki, geleneklerimizi, adetlerimizi, zihniyetimizi şöyle bir kez ciddi ciddi oturup düşünmenin, sorgudan geçirmenin sayısız yararları olacak. Bunlar niye adet olmuş? Hangi zamanda, hangi ihtiyaçtan doğmuş? Bunlar bugünün şartlarına uyuyor mu? Eğer uymuyorsa bunlara karşı çıkacak cesareti göstermeliyiz. **"Ey hısım akraba, ey hemşehrilerim, benim kızım satılık değil, ben başlık parası falan istemiyorum. O parayı oğlan tarafı çocuklarımızın kuracağı yuva için harcasın. Ben de gücümün yettiği kadar bu yuvanın kuruluşuna katkıda bulunurum.** Nişan, düğün falan da istemem. Aile arasında hallediverelim bu işi. Gösterişli düğünler yapıyoruz da ne oluyor? Binlerce mark harcıyoruz bir gece için, yine de insanoğlu bir kusur buluyor, bir kulp takıyor. Ben bu işte yokum" diyebilmeliyiz.

Başlık parası, altınlar elmaslar, varımızı yoğumuzu döküyoruz da ne oluyor? Diyelim ki, iki genç anlaşamadılar ayrılmak istiyorlar. Haydi... bu defa başlıyor hesaplar.

Bir köy düğünü öncesinde çeyiz sandığı taşıyan kadınlar.

Eğer kadın bir mal gibi görülürse...

"Başlık parası", *evlenecek erkeğin ya da akrabalarının, kız babasına veya akrabalarına yaptığı bir ödemedir. Başlık parasının miktarı zamanın para değerine ve ailenin toplumsal konumuna göre değişir. Kıza takılan altınlar vb. başlık parasına dahil değildir.*

Başlık parası, büyük kentlerden köylere gidildikçe yaygınlaşır. Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük kentlerde evlenen her yüz kızdan sadece 19'u, diğer kentlerde yüz kızdan 41'i, kasabalarda yüzde 47'si, köylerde ise her yüz kızdan 63'ü başlık parasıyla evlenmektedir. Bir de ailenin biçimi başlık parası alınıp alınmamasını etkiler. Başlık parasıyla evlenen kız sayısı, en çok geniş ailelerde (gelinler damatlar, büyükler birarada oturan aileler) görülür. En az da, kuruluştan çekirdek ailelerde (ana-baba ve çocuklardan oluşan aile) görülür.

Yapılan araştırmalar, kadının aile içinde birey olarak değer kazanmasıyla, kadının modern sosyal yaşama katılmasıyla başlık geleneğinde düşme olduğunu göstermektedir. Tarımın makinalarla değil hayvan ve insan gücüyle yapıldığı kırsal bölgelerde başlık geleneğinin daha yaygın olduğu görülür. Kadının böylesi geri tarımsal bölgelerde (köylerde) üretim aracı yerine konması nedeniyle, evlenerek aileden ayrılan işgücünün telafisi amacıyla başlık parası alındığı ve geleneğin böylece başladığı söylenebilir.

Ancak, başlık parası alınması nedenleri bundan ibaret değildir. Başlıca şu nedenler sıralanabilir: 1) Bir gelenek oluşu, 2) Çeyizin telafisi, 3) Süt hakkı, 4) Bekâretin korunması, 5) Baba hakkı, 6) Kızın yetişmesinde yapılan giderlerin tazmini, 7) Velâyet hakkının devri, 8) Kadının mal olarak görülmesi.

Başlık parası bir de toplumsal sınıflar arasındaki ayrımı koruma işlevi görür. Zengin, ancak zengin birinin ödeyeceği parayı isteyeceği için, fakir bir erkek zengin kızı alamaz. Sonuç olarak, kadın eğer bir mal gibi görülmüyorsa, başlık parası anlamını yitirir.

*

çalışsak daha iyi olmaz mı? Örneğin, çocuklarımız bizden kopmasınlar. Almanlaşmasınlar. istiyorvakit de bulamaz, istek de.

Onlara Türkçemizi unutmamaları için, güzel güzel kitaplar arma-

TÜSTA

İKD'NİN 10. yaşını kutladığı geçen sene, Türkiye'den gönderilen, içi çiçek açmış küçücük bakır tabak ve tabağın arkasındaki bir-kaç satır, ilerici kadınların arasındaki kopmaz bağın simgesi oldu benim için. 8 MART dolayısıyla kimi yayın organlarının çıkardığı özel sayılarda, İKD adının hiç geçmemesini anlayışla karşılamak gerekiyor. Askeri mahkemede davası süren bir örgütü ovmek yeni bir davanın doğal nedenini oluşturur. Ancak bu biç kimseye İKD hakkında şaşılası yalanları söyleme hakkını da vermiyor.

BİR ağacın gölgesinde, bir evin odasında, herhangi bir yerde kadınlar yine sessizce 11. yılımızı kutlayacaklar. Bu 11. 3 Haziran kutlu olsun.

DİYARBAKIR MEKTUBU

Fırat DILGEŞ

Hangisi önemli

Ne zamandan beridir süren **"sen yaptın-ben yaptım"** tartışmasının alevleri geçen dönemde iyice yükseldi. Fırat nehri üzerinde kurulan barajların temel teşkil ettiği **"Güneydoğu Anadolu Projesi"** hakkında Özal **"Asıl benim"** diye tutturdu. Gazetelerde **"onun muydu, bunun muydu?"** gürültüsünün içine gömülüp gidiyorlar. Böylece asıl soru, yapılanların kimler için yapıldığı, kimlerin hizmetine verileceği sorusu ya unutuluyor, ya da gözlerden gizlenmek isteniyor.

Fırat nehri üzerine Keban barajı tamamlanalı yıllar oldu. Öteki iki büyük barajla birlikte Urfa Tüneli de inşaat halinde. Varsayalım ki bunlar tamamlandığında yetkili ve etkili kişilerin saya saya bitiremediği yararlar sağlanacak, yüzbinlerce, milyonlarca dönüm arazide verim birkaç kat artacak. Tarlalardan bereket fışkıracak. Mezopotamya eski **"Cennet Mezopotamya"** olacak. **Ama bu cennetin meyvelerini kim toplayacak?** Üzerinde asıl düşünülmesi gereken soru bu değil midir?

İstatistikler şu anda GAP diye bilinen projenin tamamlanmasıyla sulanması öngörülen topraklar üzerinde yaşayan köylü ailelerinin yüzde 45'ten daha fazlasının bir karış toprağa sahip olmadığını resmen açıklıyor. Birçok bilimadamının araştırmalarına göre ise Harran Ovası ve çevresinde yaşayan köylü ailelerinin yüzde 60'ının tümüyle topraksız olduğunu kaydediyor. Üstelik bölgede kasaba ve kentlerde yaşayanların da önemli bölümü toprağa bağımlı, tarımcılıkla geçinmek zorundadırlar. Esas olarak tarımcılıkla geçinen bu onbinlerce aile başkalarının topraklarında kiracı, yancı, ortakçı olarak çalışıyor. Tarladaki işlerden arta kalan zamanlarda da ara işlerde çalışarak kazancını, harcamalarını karşılayacak düzeye yükseltmek istiyor. Kısacası istatistikler Harran bölgesindeki gerçek topraksız sayısını gösteremiyor.

Zaten bu yüzden değil midir ki her yıl bu insanların yüzbinlercesi iş bulabilmek için, yaşamını sürdürmek için gelir elde edebilmek için çoluk-çocuk, binbir tehlikeyi de göze alarak başka bölgelere göçüyor. Şu günlerde yine bu göç yaşanıyor. Oysa herşeyden önce projenin sonuçlarından bu toprakların üzerinde doğup büyüyen insanların yararlanmasının güvencesi sağlanmalıydı. Yani köklü bir toprak reformuyla bölgede yaşayan her köylü ailesi geçimini sağlayabilecek kadar toprağa kavuşturulmalıydı. Bu temel üzerinde verimliliğin daha da artması için önlemler alınmalı, gerekli ek tesislerin, işletmelerin de yapımı başlatılmalıydı. Oysa bunlardan hiç sözedilmiyor. Belli ki asıl önemli konu tozu dumana katanların umurunda bile değildir.

Bu toprakları biliyoruz. Üzerinde yaşayanları tanıyoruz. Burası Kürdistan'ın bir parçasıdır. Yani bu topraklar üzerinde yoğun olarak Kürt insanı yaşıyor. Kürt insanı dedesinden, atasından **kalan toprakları üzerinde tarışılması**, çözülmesi gereken sorun budur. **"O mu yapmış, bu mu yapmış"** tartışması sonuca ulaşsa bile, bu neyi halledecek? Kim bilmiyor ki bu barajları asıl yapan ülkemizin işçileri, emekçileridir? Kim bilmiyor ki barajlar yoksul halkımızın boğazından geçen dilimlerin kısılmasıyla toplanan paralarla yapılabiliyor.

Bunlar biliniyor. Biliniyor, ama toprakların Amerikan şirketlerine devredilmek istendiği yetirince biliniyor mu? Kürt yurtseverlerine **"bölücüdür"**, **"teröristtir"**, **"Türkiye'den toprak istiyorlar"** suçlamalarıyla yapılmayan kalmadı. Ama bölücülüğün daniskası bir ihanet sergileniyor. Bu topraklar Amerika şirketlerine, bu kan emici asalaklarla işbirliği halindeki yerli holding patronlarına sunuluyor. **"Baraj bitti mi?", "GAP tamamlandı mı?"** diye sormak, yaratılacak **"cennet"**i kimin yaptığı üzerine tartışmak neye yanyor? Emperyalist, bizim toprağımıza, kendi paramızla, emeğimizle kurduğumuz barajların suyuna, elektriğine, bereketini artırdığımız toprakların ürünlerine konmak için ellerini oğuşturuyor. Tartışılarak, mücadele edilerek önüne geçilmesi gereken budur. **Bunca çektiği yetmiyor da Kürt halkı kendi toprağı üzerinde bir de Amerikan çiftlikçisine mi köle olacak?**

Bir süre önce yayınlanan veriler 1979 yılında 70 milyar doların üzerinde olan Türkiye'nin Gayri Safi Milli Hasılasının 1984 yılında 50 milyar dolara düştüğünü gösteriyor. Bu, Türkiye'de kişi başına düşen ulusal gelirin 950 dolar civarına indiğini gösteriyor. Aynı veriler içerisinde belirtildiğine göre, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun **"kalkınmada öncelikli"** olarak ilan edilenlerden 17 ilde yaşayanların ulusal gelirden aldıkları pay Türkiye ortalamasının yüzde 47 gerisinde kalıyor. Kürtlerin yoğunlukta yaşadığı bu illerde kişi başına düşen ulusal gelir ancak 500 dolara ulaşıyor. Öteki bölgelerde yaşayanların ulusal gelirden aldıkları pay ise 1125 dolara çıkıyor.

Bir başka ifadeyle 50 milyonluk Türkiye'de paylaşılan 50 milyon dolarlık değerin ancak 5 milyar dolarlık bölümü Kürtler'in yoğunlukla yaşadığı illere düşüyor. Oysa 1985 sayımına göre söz konusu 17 ilde yaşayanların sayısı 10 milyona ulaşıyor. Bu rakamlar 12 Eylül rejimi eliyle yoksullaştırılan Türkiye'de Kürtler'in daha da yoksul bir yaşam sürdürdüklerini gösteriyor.

Foto: Memo Evetan

kadın eğer bir mal gibi görülmüyorsa, başlık parası anlamını yitirir.

işte yokum" diyebilmeliyiz.

Başlık parası, altınlar elmaslar, varnızı yoğumuzu döküyoruz da ne oluyor? Diyelim ki, iki genç anlaşamadılar ayrılmak istiyorlar. Haydi.. bu defa başlıyor hesaplar. Yok bu kadar başlık parası ödedik, bunca altın takık bilmem kaç bin mark düğün masrafı yaptık. "Ne olacak şimdi? Gelin de takıları alıp babaevine gitti. Neymiş efendim, kocasından dayak yiyormuş olmaz efendim, olmaz, ayrılmak da ne demek. Biz şimdi oğlanı yeniden nasıl ederiz?"

Yani iki genç her gün birbirini yiyip dünyalarını cehenneme çevirsinler. Kadın yesin dayağı otursun. **"Ne olmuş yani? Kocanın vurduğu yerde gül biter efendim. Hem kadın kısmını arada bir 'okşamazsan!' tepene çıkar. Kabahat anasında, babasında. Kızlarını terbiye edememişler. Kızını dövmeyen dizini döver, hemşerim."**

Gelenekler mi koruyucu yoksa elele vermek mi?

Bir şeyi adettir, töredir diye yapmak yerine, işin özünü görmeye çalışsak daha iyi olmaz mı? Örneğin, çocuklarımız bizden kopmasınlar, Almanlaşmasınlar istiyorsak, neden onları sadece eskimiş, günümüz gerçeklerine uymayan adetlerimize, geleneklerimize uymaya zorlayalım. Çocuklarımızla daha yakından ilgilensek, onları insanı, doğayı, yaşamayı sevmeyi, dayanışmayı öğretsek. Öyle ya biz bu yabanellerde bir azınlığız, göçmeniz. Birbirimize el uzatmak, yardımlaşmak zorundayız. Nerde bizim güzel **"imece"** geleneğimiz? Nerde bizim, **"Bir elin nesi çıkar, iki elin sesi çıkar"** atasözümüz? Bunca sorunumuz var. Omuz omuza verip sorunlarımız için mücadele etmeyi öğretsek çocuklarımıza, Alman hükümetinden de, Türk hükümetinden de haklarımızı söke söke alacak gibi güç oluşturmaz mıyız? Bugün birlik olup pasaport harçlarını üç kez indirttik. Yarın bedeli 5 bine indirtebiliriz. Öbür gün, seçme-seçilme hakkını da alabiliriz. Bu işlerin peşinde olan genç haylazlık edecek vakit de bulamaz, istek de.

Onlara Türkçemizi unutmamaları için, güzel güzel kitaplar armağan etsek. Onlara boş geçmiş **"boş zaman"** bırakmamak için saz kurslarına yollasak, folklor, tiyatro kurslarına yollasak, yüzmeye, spor yapmaya özendirsek, derslerine yardımcı olacak kurslar açılması için çabalasak gençlerimiz neden punkçuluğa özensinler, neden Alman gençliğinin yozlaşmış kesiminin peşinden gitsinler?

Bu örnekleri çoğaltabiliriz. Kısaca söylemek gerekirse, artık eskimiş adetleri, töreleri sorgudan geçirip, **"elalem ne der?"**i bir yana bırakıp, içinde yaşadığımız bu toplumun insana yarışır nimetlerinden kendimizi de, çocuklarımızı da yararlandırmak için geç bile kaldık. İşte okulları, işte bilim tekniği, tiyatrosu konseriyle, işte çok kapıyı açacak Almancasıyla Almanya'dayız. Avrupa'dayız. Bundan öte Avrupa yok. Burada yaşamanın nimetlerini kopanıp almak için el ele vermeyecek miyiz?

Bedelzedelerin pijamalı dilekçe günü

Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişimi-FEBAG'ın çıkardığı üzerinde pijama giymiş bir maskot bulunan bildiri son günlerde Federal Almanya'nın birçok kentinde elden ele dolaşıyor. Bedelzedeler 21 Haziran 1986'yı **"Bedelzedelerin pijamalı dilekçe günü"** olarak adlandırmışlar. 21 Haziran'da saat 10'da **Hamburg, Hannover, Essen, Düsseldorf, Mainz, Frankfurt, Stuttgart, Münih** TC Başkonsoloslukları önünde buluşup toplu olarak istemlerini içeren dilekçeler vereceklerini açıkladılar.

21 Haziran etkinlikleri ile ilgili FEBAG'ın yayınladığı Bedel Bülteri özel sayısı: **"Kravat takar, takım elbise giyeriz, sorunlarımızı anlatırız kimse dinlemez. Mektuplar dilekçeler yazarız, cevap bile alamayız. 15 bin genç 19 Mayıs'ta biraraya geliriz, görmek istemeyen gözler bunu da görmez. Aslında bunların hepsi görülüyor görülmesine de renkli renkli, tomar tomar dövizlerin gölgesinde kalıyor herhalde? Ama bize öyle geliyor ki, eğer biz bu işin ucunu bırakmaz, sürekli hareket halinde olursak, hele bir de gücümüzü artırırsak bu işler değişecek. Kolay mı Federal Almanya'daki onbinlerce genci karşısına almak? Bunun hesabını Özal yapadursun biz işimize bakalım"** sözleriyle başlayan çağrısını **"Pijamanı giy, dilekçe vermeye gel!"** belgesiyle bitiriyor.

Geçtiğimiz haftalarda oynanan kupa ve lig maçlarının sonuçları

Heidenheim T.S: 6 Blaubeueren G.B: 1 (kupa maçı)
Çağdaşspor 5 Langenau T.S: 1 (lig maçı)

Kupa maçları:

Heidenheim T.S: 7 Blaubeuren G.B: 0
Heidenheim T.S: 3 Langenau T.S: 0

TÜSİAV

Generallere silah tekelleri ve holdinglere içiçe girmek için yeni olanaklar yaratılıyor

Ordu vakıfları "Fon İdaresi"ne neden devredilmedi?

Savunma Sanayiini Geliştirme ve Destekleme Fonu Yasası'nın ikinci maddesine göre, ordu vakıflarının faaliyetlerine son verilecek ve bunların, bütün para ve mal varlıkları Fon İdaresi'ne devredilecekti.

Bu karardan, cunta şefleri ve generaller, son anda vazgeçtiler ve geçtiğimiz günlerde yapılan ordu vakıfları genel kurullarında, vakıfların faaliyetlerinin sürdürülmesine ve bunların, bütün maddi varlıklarının muhafazasına karar verildi.

Bu kararlar, cunta şeflerinden Cumhurbaşkanlığı Konseyi ve Vakıflar Yönetim Kurulu üyeleri Tahsin Şahinkaya ile Nurettin Ersin'in önergeleri ile ve oybirliğiyle alındı.

Bundan bir süre önce, Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren **"Savunma Sanayiini Geliştirme ve Destekleme Fonu Yasası"**na göre, Türkiye'de kurulması kararlaştırılan silah endüstrisini finanse etmek amacıyla bir fon oluşturulmuş ve **"Fon İdaresi"** adı altında, yeni bir örgütlenmeye gidilmişti. Yasa'nın ikinci maddesine göre de, ordu vakıflarının faaliyetlerine son verilecek ve bunların, her türlü para ve mal varlıkları **"Fon İdaresi"**ne devredilecekti. Nitekim, ilgili yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri'ni güçlendirme vakıflarının yönetim kurulları (vakıfların yönetim kurulu başkanlığı görevini kuvvet komutanları yapıyor) toplanmış ve burada, vakıfların faaliyetlerinin durdurulması ve bütün maddi varlıklarının, fona devredilmesi kararları alınmıştı.

Ancak, bundan birkaç gün önce yapılan ordu vakıflarının genel kurullarında (vakıfların en yetkili organı), yasa hükmünün ve yönetim kurullarının aksi yönünde kararlar alınarak, vakıfların faaliyetlerinin sürdürülmesi ve bunların, her türlü maddi varlıklarının **"Fon İdaresi"**ne devredilmeyerek muhafaza edilmesine karar verildi. Hava Kuvvetleri'ni Güçlendirme Vakfı ile Kara Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı genel kurullarının bu kararları, cunta şeflerinden Cumhurbaşkanlığı Konseyi ve vakıf yönetim kurulu üyeleri Tahsin Şahinkaya ile Nurettin Ersin'in önergeleriyle ve oybirliği ile alındı. Önümüzdeki günlerde toplanacak olan Deniz Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Genel Kurulu'nda da, aynı doğrultuda karar alınmasının beklendiği belirtildi.

Neden vazgeçildi?

Oysa, ordu vakıflarının ve bunların her türlü maddi varlıklarının, **"Fon İdaresi"**ne devredilmesi kararı, Özal hükümeti ile cunta şeflerinin ortak tavrıyla alınmış, ilgili yasa, generallerin **"olur"**u ile çıkartılmıştı. Bu karara ise, vakıflar eliyle cunta şeflerinin büyük çıkarlar sağladıklarının ve özellikle, generallerin F-16 bombardıman uçaklarının Türkiye'de yapımı çerçevesinde ABD'nin General Dynamics firmasından aldıkları rüşvetlerin ortaya çıkması ve dahası, bunların süngü zoruyla sürekli halktan vakıflar için para toplamalarının hoşnutsuzluk ve tepki yaratması, yoğun söylentilere yolaçması neden olmuştu. Yeni düzenleme uyarınca bilimsel olarak vakıfların faaliyetlerine görünürde son verilecek, bunların maddi varlıkları fonda toplanacak ve generaller, **"Fon İdaresi"**nin yönetiminde yeraldıklarından, bunlar çıkarlarını koruyabilecekler ve böylece, durum da kurtarılmış olacaktı.

Ancak, sonradan generaller, şu an çıkarlarını yeni örgütlenme biçimiyle de sürdürebileceklerini bilmelerine karşılık, gelecek açısından **"Fon İdaresi"**ne tam güven duyamadılar ve ilerde, bu önemli çıkar kapısının ellerinden gidebileceği düşüncesine vararak, son anda karar değiştirdiler ve ordu vakıflarının, kendi kontrolleri altında kalması kararını aldılar.

Bilindiği gibi, ordu vakıfları halktan gönüllü bağış toplamak ve bu bağışlarla, Silahlı Kuvvetler'in gereksinmesine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştu. Ancak, halktan süngü zoruyla toplanan paralarla, bu kuruluşların elinde çok büyük paralar birikti ve ayrıca, ordu vakıfları çok sayıda büyük şirketin sahibi veya ortağı durumuna geldi ve generaller, OYAK ve bu kuruluşlar eliyle, tekelci işbirlikçi sermaye konumuna yükseldiler. Ordu vakıfları, bugün en başta Aselsan, Havelsan, Türk Uçak Sanayii A.Ş., Uçak Motor Sanayii A.Ş. Petlas Lastik Sanayii A.Ş., İşbir ve Koytaş olmak üzere, 16 büyük şirketin sahibi veya ortağıdırlar ve ayrıca, bu kuruluşların bankalarda yüzmilyarlarla ifade edilen miktarlarda paraları bulunuyor.

Dahası, F-16 bombardıman uçaklarının yapımı projesine ortak edilen ordu vakıflarının şirketleri, Türkiye'de kurulması kararlaştırılan silah endüstrisinde aktif rol oynayacak ve böylece, generaller silah tekelleri ile holdinglerle yeni ortaklık ilişkilerine girecek ve bunlara, türlü çeşitli yeni çıkar kapıları açılacaktır.

Kafası kırılan "Tekel"

Özlem ÖZGÜR

TÜRKİYE Postası'nın birçok sayısında, son ikibuçuk yıl boyunca, bıkmadan usanmadan sürekli ufukta görünen çok büyük bir tehlikeden sözettik. Evren-Özal rejiminin, devlet sektörünün ocağına incir dikmeye; ve bunların, ulusal ekonominin, bağımsızlığın ve demokrasinin, en önemli nesnel dayanaklarından birisini daha, temellerinden dinamitlemeye yeminli olduklarını söyleyip durduk.

İŞTE, geçtiğimiz günlerde, henüz pratik olarak değil; ama, yasal açıdan, yalnızca tütün ve sigara üzerindeki devlet tekeli yıkılmakla kalınmadı; aynı zamanda, bir bütün olarak **"Tekel İdaresi"** gözden çıkarıldı; ve böylece, devlet sektörünün çok güçlü bir parçasının, birkaç çokuluslu tekel ile işbirlikçi holding patronu tarafından kolayca **"ham ham"** edilmesine terkedildi. Bununla da yetinilmedi; bundan birkaç hafta önce, Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren, Kamu İktisadi Teşebbüsleri'ni (KİT) Özelleştirme Yasası ile, devlet sektörünü yerle bir etmenin ve kamu kuruluşlarının, emperyalist tekeller ile yerli holdinglerin eline geçmesinin son yasal adımları da atılmış oldu.

TÜRKİYE'DE, geçimini tütün üretiminden sağlayan aile sayısı 400 bin dolaylarındadır. 200 bin dolayında aile de, tütün işçiliği yaparak geçimini sağlamaktadır. Tekel'in sigara fabrikaları ile yaprak tütün atölyelerinde çalışan işçi sayısı ise, 75 bin kişidir. Kaba taslak bir hesap yaparsak, Türkiye'de yaklaşık 3,5 milyon insanın geçiminin, tütün ve sigara üretiminden kaynaklandığı görülür.

TÜRKİYE ekonomisinde, tütünün önemi bunlarla da sınırlı değildir. Geçtiğimiz yıl, tütün dışsatımından elde edilen paranın tutarı, tamı tamamına 326 milyon dolardır. Aynı yıl, Tekel İdaresi'nin, yalnızca sigaradan devlet bütçesine sağladığı gelir ise, 461 milyar liradır.

DAHASI var. Tekel İdaresi, içkiden kibrite, çaydan tuza kadar uzanan, bir dizi tekel maddesinin üreticisidir. Bu nedenle, yüzbinlerce çalışanından hububat üreticisine, çay üreticilerinden üzüm üreticilerine değin, milyonlarca emekçi ailesinin yaşamı, Tekel'in varlığıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

BU konuda, neler mi olacak? Birkaç hafta içinde olanlardan, olacakları görmek zor değil. Tütün ve sigara tekelinin ortadan kaldırılmasıyla birlikte, yabancı sigara tekelleri, Türkiye'ye üşüştüler. Kısa bir süre sonra, bunlar yerli ortaklarıyla beraber, sigara üretimine başlayacaklar. Tekel, bunlarla rekabet edemeyecek; ya yıkılacak, ya da çokuluslu tekellerin eline geçecek.

HEPSİ, bu değil. Yabancı sigaranın üretilebilmesi için, Virjinya tipi tütün gerekiyor. Bu sigaraların üretiminde, yüzde 80 Virjinya tütünü ve yüzde 20 de, Şark tütünü kullanılıyor. Türkiye'de köylünün, Virjinya tütünü üretme alışkanlığı ve bilgisi yoktur. Üstelik, Türkiye'de tütün alanları, bu tütünün üretimine elverişli değil. Şark tütünü, genellikle yüksek arazide üretiliyor; Virjinya tütünü için ise, taban ve sulak araziler gerekiyor.

SÖZÜ uzatmaya hiç gerek yok. Türkiye'de yabancı sigara üretiminin başlamasıyla birlikte, bir yandan Virjinya tütününün dışalımı yapılacak; ve öte yandan da, bu tütünün üretimine geçilecek. Ve bu işi de, çokuluslu tütün tekelleri ile holding patronları kotaracak. Sonuçta, kısa bir süre sonra, Türk tütünü ve tütüncülüğü batacak; geçimini buna bağlayan, milyonlarca insan perişan olacak... **"Tekellerin ka-**

Türkiye her an dış borçlarını ödeyemez duruma düşebilir

Özal'ın döviz arabası kayalara bindirdi

BÜyük bankaların genel müdürleri ortak bir açıklama yaparak, Türkiye'nin büyük bir döviz sıkıntısı içine düştüğünü ve bu nedenle, her an süresi gelen dış borçların ödenemez bir duruma düşülebileceğini belirttiler. Yapılan açıklama-

nın sarsacağını ve bunlar hakkında, kovuşturma açtıracağını söyledi ve **"bankacılık sektörü, ağzını sıkı tutmak ve ketum olmak zorundadır, konuşanın tepesine binerim"** diyerek, banka yöneticilerini açıktan tehdit etti.

yar dolar olacağı ve bunun karşılık, 3,6 milyar doları dış borç ödemeleri ve 13 milyar doları dışalım olmak üzere, toplam 16 milyar 600 milyon dolarlık dövize ihtiyaç olduğu belirtildi. Türkiye'nin döviz açığını kapatabilmek için 6 milyar

dolardan 943 milyon dolara tırmandı. Bu gelişmeye dikkati çeken uzmanlar, Türkiye'nin dışsatımının bu yıl 6 milyar dolara gerileyeceğini ve 1986'da, son yılların en büyük dış ticaret açığıyla karşı karşıya kalınacağını belirtiyorlar.

rında iç borç ödenmesi gerektiğine dikkati çeken ekonomi uzmanları, hükümetin bu ödemeleri yapabilmek için Türk parası cinsinden de büyük sıkıntıya düşeceğini belirttiler ve bu konuda geleceğe ilişkin olarak, Türkiye'de bu yıl

TÜSTAV

leri ortak bir açıklama yaparak, Türkiye'nin büyük bir döviz sıkıntısı içine düştüğünü ve bu nedenle, her an süresi gelen dış borçların ödenemez bir duruma düşülebileceğini belirttiler. Yapılan açıklamada, döviz yokluğu nedeniyle dışalım transferlerinin durma noktasına geldiği belirtilerek, 1986'da gerekli dışalımın yapılabilmesi ve dış borçların ödenebilmesi için, 6 milyar 600 milyon dolarlık yeni dış borç bulmak gerektiği söylendi.

Banka genel müdürlerinin yaptığı bu açıklama ile gerçeği kamuoyuna yansıtmaları, Başbakan Turgut Özal'ın sinirlenmesine neden oldu ve Özal, konuya ilişkin olarak ardarda yaptığı konuşmalarda, bu tür açıklamaların Türkiye'nin itibarını zedelediğini öne sürerek, bu açıklamaları yapanlar hakkında, kovuşturma açtıracağını söyledi ve **"bankacılık sektörü, ağzını sıkı tutmak ve ketum olmak zorundadır, konuşanın tepesine binerim"** diyerek, banka yöneticilerini açıktan tehdit etti.

Sayılar ve gerçekler

Türkiye'nin yeniden döviz sıkıntısına düşmesine neden olarak, dışsatım, işçi dövizi girişleri ile turizm gelirlerinin tahmin edilenin çok altında gerçekleşmekte olmasına karşılık, ödenmesi gereken dış borçlar ile dışalım miktarlarının hızla artmakta olması gösterildi. Büyük bankaların yetkililerinin yaptıkları açıklamada, Türkiye'nin bu yılki döviz gelirlerinin 10 milyar dolar düzeyinde kalacağı, buna karşılık 3,6 milyar doları dış borç ödemeleri ve 13 milyar doları dışalım olmak üzere, toplam 16 milyar 600 milyon dolarlık dövize ihtiyaç olduğu belirtildi. Türkiye'nin döviz açığını kapatabilmek için 6 milyar 600 milyon dolar tutarında dış borç bulmak gerektiğini ve bunun da kolay olmadığına dikkati çeken bankacılar, Türkiye'nin her an yeniden dış borçlarını ödeyemez duruma düşebileceğini ve dışalım için gerekli döviz ödemelerinin yapılamayacağını söylediler.

Öte yandan, dışsatımda gözlenen gerilemeye paralel olarak, geçtiğimiz yılın eş dönemine oranla, içinde bulunduğumuz yılın ilk üç ayında Türkiye'nin dış ticaret açığı yüzde 42 artarak, 665 milyon dolara ulaştı. Bu gelişmeye dikkati çeken uzmanlar, Türkiye'nin dışsatımının bu yıl 6 milyar dolara gerileyeceğini ve 1986'da, son yılların en büyük dış ticaret açığıyla karşı karşıya kalınacağını belirtiyorlar. Bilindiği gibi, Özal hükümeti, 1986 yılı için 8,3 milyar dolarlık dışsatım hedeflemişti.

Ayrıca, Özal hükümetinin yalnızca döviz açısından değil; aynı zamanda, Türk parası olarak da büyük sıkıntı içinde bulunduğu belirtildi ve buna neden olarak da, ödenmesi gereken iç ve dış borç miktarlarının büyük miktarlara tırmanması gösterildi. 1986 yılında 2,5 trilyon liralık dış borç ve içinde bulunduğumuz yılın ikinci yarısında, 1 trilyon 911 milyar lira tutarında iç borç ödemesi yapılacağına dikkati çeken ekonomi uzmanları, hükümetin bu ödemeleri yapabilmek için Türk parası cinsinden de büyük sıkıntıya düşeceğini belirttiler ve bu konuda geleceğe ilişkin olarak, Türkiye'de bu yıl **"sıkıntılı ve sıcak bir sonbahar yaşanacaktır"** yorumunu getirdiler.

Ödenmesi gereken 4 trilyon 411 milyar liralık iç ve dış borç miktarının, toplam vergi gelirlerinin yüzde 78'ini oluşturduğunu belirten uzmanlar, Özal hükümetinin bu ödemeleri yapabilmek için, hem karşılıksız para basmayı hızlandırmak ve hem de, yatırımları daha da sınırlandırmak zorunda kalacağını ve bu durumun da, enflasyon ve işsizliği tırmandıracağını söylediler.

üretiminin başlamasıyla birlikte, bir yandan Virjinya tütününün dışalımı yapılacak; ve öte yandan da, bu tütünün üretimine geçilecek. Ve bu işi de, çokuluslu tütün tekelleri ile holding patronları kotaracak. Sonuçta, kısa bir süre sonra, Türk tütünü ve tütüncülüğü batacak; geçimini buna bağlayan, milyonlarca insan perişan olacak... **"Tekellerin kafasını bir bir kıracağız"** belgisi, ANAP'ın seçimlerde kullandığı propaganda malzemelerinden birisi olmuştur. Biz o zaman, **"Kırık kafa tekel"** başlıklı bir yazı yazmış, Özal'ın bu sözcükle, devlet işletmelerini kasdettiğini söylemiştik. Özal, **"sözünde durmuş!"** ve hem de kafa kırmaya **"Tekel Idaresi"**nden başlamıştır. Şimdi, sıra ötekilerdedir.

ŞAKA bir yana, eğer Evren-Özal rejiminin bu çok tehlikeli gidişatı durdurulamazsa, ulusal ekonomiyi, demokrasinin ve bağımsızlığın nesnel temellerini, hiç çekinmeden bir bir dinamitleyeceklerdir. Kimse, **"yarın ben gelir düzeltirim"**, saflığına düşmesin. Yarın çok geç olacak, atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmiş olacaktır...

Özal ailesinin süper yükselişi ve serüvenleri

●Aşağıda Türkiye muhabirimizin Özal ailesinin yükselişiyle ilgili yazısını yayınlıyoruz. Yazının ikinci bölümünü gelecek sayımızda okuyabilirsiniz.

Türkiye'de en çok konuşulan konuların başında kuşkusuz Özal ailesi geliyor: Ailenin yükselişiyle serüvenleri, ilgiyle, biraz da dehşetle izleniyor.

Aile bireylerinin bir özelliği de, kamuoyunda kendinden söz ettirmek, ilgi uyandırmak için arala rında sessizce yarışmaları.

Fakat son zamanlarda, bayan Özal, bu yarışta büyük bir ustalık göstererek, ailenin öteki bireylerini, aradaki mesafeyi kapatamayacakları farklılıkla geride bırakmayı başardı.

Şimdi evlerde, işyerlerinde, kahvehanelerde en çok başbakanın eşi Semra Özal konuşuluyor.

Başbakanın kızı Zeynep Özal geçen yıl, fırtına bir aşk serüveninden ve günlerce basını işgal ettikten sonra baterist Asım Ekren'le evlenmişti. Bu yıl da **"nur topu gibi"** bir oğlan çocuğu doğuran Zeynep, böylece basın için **"ilginç konu"** olmaktan çıktı.

Asım güçlükle geçinen bir bateristti. Zeynep'se, fazla geliri olmayan, tek başına yaşayan dul bir kadındı. Fakat, geçtiğimiz günlerde, Istanbul'da, milyonlarca liraya mal olan bir butik açtılar.

Zeynep'le Asım'ın butiği, basında daha çok fiyat etiketleriyle sansasyon yarattı. Çünkü başbakanın kızıyla damadının butiğinde üç rakamlı etiket yoktu. En ucuz giyim eşyasının fiyatı 10 bin lirayla başlıyordu. 100 bin, 150, 200 binlik etiketlerse gözlere batırılıyor, dahası bağırtılıyordu.

Butiğin açılışıyla birlikte Istanbul çalkalanmaya başladı dedikodularla:

"Semra hanım, bizim iş adamlarına fena halde öfkelenmiş. Kimilerini, 'gidip kızımın dükkanında siftah yapmadınız' diyerek azarlamış..."

Başka dedikodular da yayıldı:

"Bazı işadamları göze girmek için aralarında yarışıyorlarmış. Dükkana gidip, eşyaya değil, etikete bakarak 'bana şunu sarıverin' diyorlarmış. En azından 500 bin liralık mal alıp çıkıyorlarmış, kızla damadın dükkanından..."

Dedikoduların gerçekle ilgisi, ilintisi nedir bilinmez. Fakat bilinen bir şey var, başbakanın kızıyla damadının **"dükkandan"** çok iyi para kazandıkları... Bol kazanç dedikoduları doğrulamaz mı sizce?

Ailenin dünü ve Efe'nin bugünü

Efe Özal, başbakan Turgut Özal'ın üç çocuğundan en küçüğü. Geçen yıl liseyi bitirdi genç Efe...

Turgut Özal, 1983 yılında parti kurma çalışmalarına başlamadan önce, daha başbakan yardımcısıyken gazetelerde bazı fotoğrafları çıktı. Fotoğraflar onun ne denli **"mütevazi"** bir yaşama sahip olduğunun aynasıydı bir bakıma.

Fotoğraflarında, Anadolu deyimiyle, Özal **"kendi halinde"** bir aile babasıydı. Kazancıyla, ailesini ancak geçindirebilen, fazla lüksü olmayan üst dereceden bir bürokratı gösteriyordu fotoğrafları...

Ankara'da, Ayrancı semtinde, kirada oturuyordu aile. Evin içini dolduran eşya öyle ahım şahım şeyler değildi. Zengin evlerinde değil, **"orta halli"**lerin evlerinde bulunan eşyalar niteliğindeydi, mobilyalar. Kumaşı ve iskeleti yıpranmış şeyler...

Başbakan o tarihlerde akşamları eve dönünce, çizgili pijamasını giyip televizyon seyretmeyi seviyordu. Ayaklarını da sehpanın üstüne koyarak, uzunlamasına oturarak...

Böyle anlarından birini gösteren bir fotoğraf yayınlandı günün birinde Hürriyet gazetesinde. Yalnız kesinlikle bu fotoğraf düzmece, bir **"mizansen"** ürünü değildi. Özal'ın üstündeki pijamada kocaman bir yama vardı. Ve o yama, **"bakın ne kadar da sıradan bir yaşamım var. Yamalı pijama giyiyorum"** anlamında bir mizansen değildi. Fotoğraf çekilmeden önce içeriye gidip üstünü değiştirmemişti anlayacağınız. Ev içi kıyafeti neyse oydu; üstündeki pijama. Dahası, o fotoğrafın yayınlanmaması için araya aracı bile koymuştu...

Zeynep Özal (Ekren) ve Efe Özal

Başbakan olmadan önce yamalı pijama giyen başbakan, oğlu Efe liseyi bitirince ona, 12 milyon liralık bir araba armağan etti?

Paranın kaynağı neresidir, nedir? Başbakan açıklamadı bunu ama, halk arasında konuşuluyor bu. Yanıtı olmayan sorularla hem de.

"Bu para nereden geliyor?"

Efe Özal, Istanbul'da **"ailenin çapkını"** adıyla ünlü, şimdilerde...

Semra hanımın yüzüğü

Fakat, sonradan Semra hanımın yüzüğü, Efe'nin 12 milyon liralık arabasının fiyakasını gölgeledi kamuoyunda. Çünkü bayan Özal, milyonlarca liralık kürkler sipariş ederek, 40 milyon liralık yüzük takarak, **"lüks yaşamada"** oğlunun rekorunu elinden aldı...

Semra hanım en başta

Özal ailesinde, her şeyiyle, şimdi Semra Özal en başta... Gazete sayfalarına geçmede, bazan eşi Turgut Özal'ı bile geride bırakıyor. Çünkü o, basında daha çok ilgi görüyor ve sansasyon yaratıyor.

Semra Özal önceleri, eğlence dünyasıyla olan ilgisiyle dikkatleri üstüne çekti. Şarkıcılarla **"küsüşecek"** kadar ileri boyutta ilişki içinde olduğunu davranış biçimiyle ortaya koymaktan çekinmedi. Şarkıcı Emel Sayın'ı, arkasını dönerek dinlemiş, böylece ona **"küs olduğunu"** ilan etmişti. Ajda Pekkan'la öpüşerek **"yakınlığını"** başka türlü ilan etmişti...

Semra hanım, daha sonraki aşamalarda, artık eğlence dünyasına sığmayan üne sahipti. Onun için politika alanlarına taşma zamanı çoktan gelmişti. Nitekim zaman yitirmeden, usta bir politikacı olduğunu Antalya gezisiyle kanıtladı...

Gelecek hafta: Semra Özal'ın Antalya çıkarması

TÜSTAV

Varşova Anlaşması ülkelerinin yeni barış girişimi

1990'a dek 1 milyon asker azaltalım

- Taktik muharebe silahlarında da azaltmaya gidilsin.
- Karşılıklı yerinde denetim olanağı sağlansın

Varşova Anlaşması ülkeleri 1986 Uluslararası Barış Yılı'nda Budapeşte'de yaptıkları zirve toplantısında NATO ve tüm Avrupa ülkelerine yeni bir barış önerisi yaptılar. Buna göre sosyalist ülkeler 1990 yılına kadar toplam 1 milyon askerin azaltılmasını teklif ediyor. Bu öneri kabul edilirse önümüzdeki 1-2 yıl içinde asker sayısı karşıklı olarak 100-150 bin civarında azaltılacak ve 1990 yılına kadar ise her iki askersel blokun asker sayısı dörtte bir oranında, yani toplam yarımşar milyon azaltılacak.

Varşova Anlaşması ülkelerinin önerileri taktik hava kuvvetleri alanını da kapsıyor. Öneride Avrupa ülkelerinin ve Avrupa'da asker bulunduran ülkelerin taktik hava kuvvetlerini menzili bin kilometreye varan **muharebe filoları** alanında önemli bir azaltmaya gidilmesi isteniyor. Böylece ordu tugayları, birlik ve bölükleri tüm silah teçhizatıyla ve silahlarıyla birlikte ortadan kaldırabilecek. Varşova Anlaşması bu silahların yok edilmesini ve bir kısım araçların ise sivil alanlarda kullanılmasını teklif ediyor.

Budapeşte'de dile getirilen bu öneriler Sovyetler Birliği ve diğer Varşova Anlaşması ülkelerinin bu önerileri Atlantik'ten Ural'lara dek tüm Avrupa'nın güvenlikli bir hale getirilmesi anlamını taşıyor. Bilindiği gibi sosyalist ülkeler Avrupa'daki orta menzilli ABD ve SSCB füzelerinin sökülmesini, buna karşılık Fransa ve İngiltere'nin orta menzilli atom füzesi sayısını yükseltmemesi ve ABD'nin başka ülkelere yeni füzeler yerleştirilmemesini, Demokratik Almanya ve Çekoslovakya'daki Sovyet füzelerinin geri çekilmesini istiyorlar. Varşova Anlaşması ülkeleri diğer taraftan dünyadaki tüm kimyasal silahların (zehirli gaz silahlarının) topyekün ortadan kaldırılmasını, atom bombası denemelerinin yasaklanmasını ve uzayın silahlandırılmamasını talep ediyorlar. Sosyalist ülkelerin bu istemleri en geniş politik çevreler tarafından selamlanıyor.

ABD ve NATO'nun Sovyetler'in şimdiye kadar tüm önerileri ya kendi **"ulusal güvenliği"** açısından reddetmesi, ya da bu tür silahsızlanmanın kontröl edilemeyeceğini veya atom silahlarının azaltılması durumunda Varşova Anlaşması ülkelerinin taktik silahlı kuvvetler alanında üstün geleceğini iddia etmesi ve benimsememesi sonucunda gerçekleşemedi. Sosyalist ülkeler ise bu yeni önerileriyle bu soruna da bir yanıt getirmiş oldular.

Budapeşte önerilerinin önemli bir bölümünü silahsızlanmanın kontrolü konusu kapsıyor. Bu önerilere göre silahsızlanma sürekli olarak teknik araçlar, uluslararası yöntemler ve karşılıklı yerinde izleme biçiminde denetim altında tutulabilecek. ABD ve SSCB birbirlerini doğrudan ve kendi topraklarında denetleyebilecekler.

Budapeşte zirvesinde bu öneriler açıklanırken şu değerlendirmeye de yer veriliyor: **"Dünyamız gelişmesinin öyle bir dönemine varmıştır ki, bu aşamada günümüzün temel sorunlarının çözümünden kaçınmak tüm medeniyetin geleceğini tehlikeye sokmak anlamına gelir."**

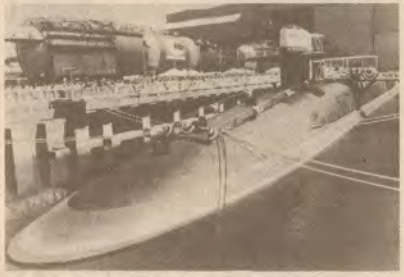

Federal Almanya parlamentosu SALT 2'ye uyulmasını istiyor

Federal parlamento 5 Haziran 1986 günkü bileşiminde hükümet partilerinin sunduğu bir karar tasarısını onaylayarak, SALT 2 anlaşmasına uyulmasını istedi. Kararın alınmasından önceki tartışmada muhalefet partilerinin temsilcileri ABD'yi **SALT 2** anlaşmasını yırtmak istemesinden ötürü sert bir dille kınadılar ve böylesi bir adımın silahlanmayı her türlü kontrolden çıkaracağını ve arturacağını dile getirdiler. Hükümet partileri ise dikkatli bir dille bile olsa ABD'nin bu kararını benimsediklerini olağanüstü bir açıklıkla ifade ettiler.

SPD'nin onaya sunduğu sert içerikli karar tasarısı hükümet partilerinin oylanıyla reddedilirken Hristiyan ve Sosyal Birlik partilerinin ve libarellerin ortak önergesi kabul edildi. Bu kararda eğer bu adım atılırsa, yeni silahlanmanın kontrolüne yönelik anlaşmaların zorlaşacağı kaygısı dile getirliyor ve ABD dolaylı yoldan eleştiriliyor. Federal parlamentonun bu karan Reagan'ın en yakın bağlaşığı Federal Almanya hükümeti tarafından bile tümüyle onaylanmadığını kanıtladı.

Limni ve Yunan komünistleri

9 Haziran tarihli Tercüman gazetesinin Atina kaynaklı bir haberinde Yunanistan Komünist Partisi'**nin yayın organı** Rizospastis'**ten alıntı yapılarak Yunan komünistlerinin Papandreu'nun Limni politikasını benimsemedikleri bildiriliyor.**

Rizospastis, Papandreu'nun ABD ve NATO'ya "Limni sizin meselenizdir" diyerek çağrı yapmasının aslında **"Yunanistan sizindir" anlamına geldiğini vurguluyor ve bu yolla Ankara'ya karşı bir başarı elde edilemeyeceği gibi Yunanistan'ı nefes alamayacak kadar ABD'nin saldırgan stratejisine bağlanmaktan başka bir sonuç vermeyeceğini belirtiyor.**

Güney Afrika'da genel direniş

Güney Afrika'da ırkçı Botha rejiminin karşıtları Soweto kırımının 10. yıldönümü olan 16 Haziran'da tüm ülkede genel direniş eylemleri gerçekleştirdiler. Irkçı yönetimin tüm ülkede sıkıyönetim ilan etmesine karşın halk dirençten geri durmadı. Kamu trafiği felce uğradı, üretim üretim işletmelerinde ve bürolarda grev en geniş şekilde uygulandı. Irkçılığa karşı mücadele veren 32 kuruluşu bünyesinde barındıran Birleşik Demokratik Cephe'nin (UDF) çağrısı üzerine Soweto'da düzenlenen gösterilere büyük katılım oldu.

Sansüre rağmen uluslararası kamuoyuna sızan haberlere göre hükümet Winnie Mandela'nın tüm sıkıyönetim süresince evinden çıkmasını yasakladı. Aralarında çok sayıda gazeteci ve Batı Avrupa ve ABD uyruklular da olmak üzere yüzlerce insan tutuklandı. Kapp-stadt'ta polis ve ordu kuvvetleri gösteri yapan siyahlara saldırdı. Ülke çapında süren direnişlerde şu ana kadar katliamlar eylemlerin yığınsal olmasından dolayı önlenebildi.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi son toplantısında ABD, Federal Almanya gibi ülkelerin çekimser oy kullanmasına karşın ezici çoğunlukla Güney Afrika'daki Botha rejimini kınadı ve derhal sıkıyönetimi kaldırmasını, teröre son vermesini istedi.

Irkçı rejim siyah derili çocukları bile öldürüyor, tutuklıyor.

Bilindiği gibi 10 yıl önce Soweto'da binlerce genç Afrikalı, eğitim sistemini ve insanlık onuruna yakışmayan yaşam koşullarını protesto için gösteri yapmışlar, ırkçı rejimin polisinin ateş açtığı ve kanlı bir şekilde bastırdığı gösteride yüzlerce genç ve çocuk yaralanmış, 35 kadarı ölmüştü. Ancak kanlı kırım unutulmadı. Olayın ardından protesto gösterileri bir yıl sürdü ve Soweto direnişi ırkçı rejime karşı mücadelenin bir sembolü oldu. Güney Afrika'da ırkçı rejime karşı direnişin genişlediği ve yaygınlaştığı günümüz koşullarında Pretoria yönetimi, Soweto'ya ilişkin toplantıları yasaklamak amacıyla, bir bildirge yayınladı. Ayrıca, yapılacak toplantılara katılanların 180 gün mahkemeye çıkarılmaksızın hapsedilecekleri ilan edildi. Polise, gerekli gördüğü taktirde, herhangi bir yerde olağanüstü hal ilan etme yetkisi yerildi. **Botha**, bir taraftan ilan ettiği bu yasalarla gösterileri engellemeye çalışırken, diğer taraftan da siyahların yerleşim bölgelerine çeşitli provokasyonlara girişiyor, olağanüstü bir terör sürdürüyor.

Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreterliği'ne Dr. Muhammed Necip seçildi

lamentonun bu kararı Reagan'ın en yakın bağlaşığı Federal Almanya hükümeti tarafından bile tümüyle onaylanmadığını kanıtladı.

başka bir sonuç vermeyeceğini belirtiyor.

ceğini tehlikeye sokmak anlamına gelir."

şu ana kadar katliamlar eylemlerin yığınsal olmasından dolayı önlene-

ezici çoğunlukla Güney Afrika'daki Botha rejimini kınadı ve derhal

ettiği bu yasalarla gösterileri engellemeye çalışırken, diğer taraftan da siyahların yerleşim bölgelerine çeşitli provokasyonlara girişiyor, olağanüstü bir terör sürdürüyor.

Botha Reagan'ın izinde

Ülke içinde baskıları arttıran ırkçı rejim, komşu ülkelere de saldırarak, onların Güney Afrikalı yurtseverleri desteklemelerini engellemek istiyor. **Botha** rejimi varolduğu sürece o bölgenin bağımsız ülkelerinin halklarının da barış ve huzura kavuşması mümkün değil. Bunun en son örneğini **Botha**, 19 Mayıs günü Zambia, Zimbabwe ve Botswana'nın başkentlerine düzenlenen haava saldırısıyla gösterdi. O güne dek Güney Afrika yönetimi komşu ülkelerden yalnızca Mozambik ve Angola'ya hava saldırısında bulunmuştu.

Komşu ülkelere düzenlenen saldırıda, Washington'un Libya saldırısı örneği izlenerek, Afrika Ulusal Kongresi (ANC)'nin üslerinin bulunduğu iddiasıyla, sivil halkın üzerine bombalar yağdırıldı. **ANC**, komşu ülkelerde kampları bulunmadığını açıklarken, Zambia Devlet Başkanı **Kaunda** da **ANC** üssü diye bombalanan yerin Güney Afrikalı mültecilerin, BM tarafından da onaylanarak kurulmuş kampı olduğunu söyledi.

Saldırganlar, sivil halkın üzerine bombalar yağdırırken, bir taraftan da onları bildiri yağmuruna tuttular. **"Komşularımıza selamlar"** diye başlayan bu bildirilerde, alay edercesine, Güney Afrika'nın bu ülkelerin dostu olduğu, yalnızca ANC'ye bağlı **"teröristlere"** vurmak istediği anlatılmaktaydı.

Irkçı rejimin resmen cinayet diye nitelendirilebilecek bu saldırganlığı karşısında dünya kamuoyundan protestolar yükselirken, Güney Afrika'ya büyük çıkar bağlarıyla bağlı ABD, Ingiltere ve diğer bazı Batı Avrupa ülkeleri ırkçı rejime karşı yine hiçbir ciddi önlem almaya yanaşmadılar. Bir süre önce, **Botha'**nın pasaport sistemini değiştirerek, **Afrikalılara ülke içinde seyahat özgürlüğü tanınması "reform" olarak** değerlendirilip, rejimde **"modernleşme"** olarak lanse edilmeye çalışılmıştı. Son gelişmeler, Botha'nın **sözümona reformlarının rejimin** özünü değiştirmediğini, göz boyamaktan ibaret olduğunu bir kez daha açıkça gösterdi.

Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreterliği'ne Dr. Muhammed Necip seçildi

Afganistan'da halkın geniş kesimi partinin politikasını onaylıyor

Geçtiğimiz mayıs ayında Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri seçilen Dr. Muhammed Necip, basına verdiği bir demeçte ülkesinin iç ve dış politikasının ana hatlarını açıkladı. Dış politikada başlıca amacın, Afgan halkının barış ve özgürlük koşullarında yeni bir yaşam kurmasının garanti altına alınması olduğunu belirten Dr. Necip, sözlerine şöyle devam etti: **"Bu politikanın ana hatlarından birisi, Afganistan'ın dış durumunun en kısa zamanda bir çözüme kavuşturulması için aktif çaba harcamaktır. Bu çözüm, yurdumuzun içişlerine silahlı karışmanın gerçekten son bulması ve bir daha başlatılmamasını sağlamalıdır. Bu konuyu bugün yeniden hatırlatmamızın nedeni, Cenevre'de Pakistan'la sürdürülen görüşmelerde özellikle önemli bir evreye gelinmiş olmasıdır. Şuna eminiz: Adaletli bir çözüm mümkündür. Bu imkanın gerçekleşmesi için ne gerekiyor? Tek bir şey. Afganistan sorununu yaratan Batılı çevrelerin politik istemi, sorumlu ve gerçekçi tutumu."**

Öte yandan ülkenin iç politikasının önemli noktalarına değinen Dr. Necip, bu politikanın özünü, her türlü araçla devrimin sosyal tabanını genişletmek olarak belirtti. Bunun, halkın olabildiğince geniş kesimlerini ulusal görevlerin, devlet işlerinin çözümüne katmak anlamına geldiğini açıklayan Genel Sekreter sözlerini şöyle sürdürdü: **"Bu alanda bugüne kadar bir çok şey yapıldı. Kuşkusuz yeni iktidarın sosyal tabanını genişletmek basit ya da kolay bir süreç değil. Ama surası açık ki yönümüz doğru seçilmiştir. Halkımızın en geniş kesimleri, Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin bu çizgisini onaylamaktadır."**

Bilindiği gibi Afganistan'ın iç ve dış durumunu dünyaya çarpıtarak yansıtmak ve kamuoyunu şaşırtmak için uluslararası gericiliğin harcadığı çabalar, Afganistan'a karşı bu güçlerin yürüttüğü ilan edilmemiş savaşın ayrılmaz bir parçasını oluşturuyor. Batı propagandası vargüçle Afganistan hükümetinin halktan kopuk **"kukla bir rejim"** oluşturduğunu, tek parti diktası kurduğunu ve iflah olmaz çelişkilerle parçalanmaya mahkum olduğunu ispat etmeye uğraşmaktadır.

Oysa gerçekler bunun tam tersini gösteriyor. Özellikle Genel Sekreter Dr. Muhammed Necip'in demecinde değindiği son iç politik gelişmeler bu yalanların maskesini büsbütün düşürüyor. Durumu daha iyi açıklayabilmek için biraz geriye dönelim.

27 Nisan 1978'de Afgan halkının öncü güçlerinin gerçekleştirdiği devrim, derin tarihsel köklere sahipti, ulusal demokratik karakter taşıyordu, halkın istem ve çıkarlarına uygundu. Bu devrimin amaçları, **"Afganistan Demokratik Cumhuriyeti' nin Temel Ilkeleri"** adı altında Nisan 1980'de yürürlüğe giren geçici anayasada yer aldı. Halk iktidarının politikası, geri ekonomik ve sosyal düzenin köklü bir şekilde dönüştürülmesini, ülkenin yoksulluk, açlık ve haksızlıklardan kurtarılmasını amaçlıyordu. Ama henüz Afganistan'da her insan, ya da her emekçi Nisan Devrimi'ni anlamış değildi. Halkın ezici çoğunluğunun okuma yazma bile bilmediği geri kalmış bir ülkede var olan feodal, dinsel etkenlerin bunda rolü olmuştur.

Dr. Muhammed NECIP

Öte yandan azgın karşı devrimci propagandanın payı az değildir. Bunların yanısıra devrimin ilk aşamasının yanlışlarını da gözardı etmemek gerekir: Aşırı devrimci slogancılık ve ülke koşullarını, gerçek durumu dikkate almaksızın zorlanan sosyal reformlar... Bütün bunların yarattığı olumsuz sonuçlar, Afgan devriminin sosyal tabanının daralması ve halk iktidarına karşı ilan edilmemiş bir savaş sürdüren dış destekli, silahlı karşı devrimle mücadelenin zorlaşması olarak beliriyordu.

Devrimin ulusal demokratik karakterini güçlendirmeden, daha geniş ulusal ve yurtsever güçlerin katılımını sağlamadan devrimi geliştirmek mümkün değildi. Bu**nun için de birikmiş önyargıları ortadan** kaldırmak, görüş ayrılıklarını gidermek ve hatta özünde sağlam ama daha henüz devrime karşı konum alan politik güçlerle belirli uzlaşmalara gitmek gerekiyordu.

Bu sorunlar Kasım 1985'de toplanan Olağanüstü ve Genişletilmiş Devrim Konsey Toplantısı'nda ele alındı. Toplantı sonunda **"Nisan Devrimi'nin ulusal demokratik karakteri ve günümüz koşullarında en acil görevler"** başlıklı bir **bildirge açıklandı.**

Bu programatik nitelikteki belgede, endüstri ve tarımın geliştirilmesi, toprak ve su reformunun uygulanması, okuma yazma oranının arttırılması gibi acil görevlerin çözümüne, yığın örgütleri ve halkın değişik sosyal tabakalarının temsilcilerinin aktif olarak katılması öngörülüyordu. Günümüzün başlıca sorunu, Afganistan topraklarında bütün tartışmalı sorunların barışçıl yoldan, silah gücüne baş vurmaksızın, karşılıklı güven havası içinde elbirliğiyle çözülebileceği bir ortamın yaratılmasıdır. Belgede şu da belirtiliyordu: Nisan Devrimi'nin amaçlarına eylemleriyle ters düşmeyen, Ulusal Anavatan Cephesi ve halk iktidarının kuruluşlarıyla işbirliği ne yönelen ve toplumun istikrar kazanmasına yardımcı olan yeni toplumsal-politik örgüt ve grupların oluşmasının önünde hiçbir engel yoktur.

Devrim Konseyi'nin bildirgesi halkın en geniş kesimleri arasında önemli bir yankı buldu. Bu adımın en önemli sonucu halkın eskiden pasif olan ara tabakalarında belirgin bir politikleşme sürecinin başlaması oldu. Köy ve kentlerde belgenin tezlerinin tartışıldığı, açık ve demokratik bir ortamda yapılan yığınsal toplantılarda, parti ve devlet mekanizmasındaki bürokratça tutumlar, rüşvet, kendini beğenmişlik gibi olumsuz eğilimleri halkın değişik tabakalarının temsilcileri eleştirdiler.

Bildirgede din konusunda yer alan görüşler, din adamları tarafından derin bir memnunlukla karşılandı. Özellikle Islam dininin korunması, dini vecibeleri yerine getirme özgürlüğü, cami ve mescitlerin yapımı ve bakımı sorunları ve din adamlarına maddi yardım sağlanması geniş bir etki yarattı. Yalnızca Mazhar-i Şerif şehrinde 23 camide hükümetin politikasını destekleyen vaaz verildi.

Afganistan'da ADHP'nin Islam dininin korunması, din adamlarına ve camilere maddi yardım sağlanmasını içeren son bildirgesi geniş olumlu etki yarattı.

Bilindiği gibi Afgan toplum yaşamında din her zaman önemli bir etken olmuştur ve Müslüman din adamları da toplumsal olaylarda önemli bir rol oynamışlardır. Dindarların en geniş haklarını garanti eden ve din adamlarına yardım ve destek veren halk iktidarı bu durumu göz önünde bulunduruyor. Bunun yanısıra halk iktidarı, Islam'ın eşitlik ve sosyal adalet ilkeleriyle devrimin amaçlarının birbiriyle uyuştuğundan da hareket ediyor.

Islam dinine saygı ve din ile ibaret özgürlüğü hukuksal olarak da ülkenin geçici anayasasında yer alıyor. Devlet, imamların maaşını, din eğitim kurumlarının giderlerini ödedikten başka Hacca gidenlere de maddi yardımda bulunmaktadır. Ulkede 23 bin cami ve 25 bin din adamı bulunuyor.

Ülke tarihinde ilk defa Islam dini ve Vakıflar Bakanlığı kuruldu. Din işlerinin yanısıra maddi yardım sorunlarını da ele alıyor. Devrimin yeni aşamasından, yani 1980'den bu yana cami ve mescitlerin kurulması ve onarımı için devlet bütçesinden 205 milyon Afgan Lirası harcandı. Yalnız Kabil şehrinde 57 yeni cami yapıldı ve 527 eski cami onarıldı. Halk iktidarı yıllarında cami yapımı ve onarımı, dini kuruluşların desteklenmesi için harcanan 881 milyon Afgan Lirası, devrilen eski rejimin 50 yıllık iktidarı sırasında aynı amaçlar için harcadıklarından daha fazladır. Bu gerçekler ışığında, emperyalist propagandanın, Afganistan'da **"dindarlara baskı yapılıyor", "hoca ve mollalara dayak atılıyor, öldürüyorlar", "camiler kapatılıyor"** yollu haberleri apaçık ve kasıtlı yalandır.

Ülkenin sınır bölgelerinde, özellikle Puştun kabilelerinin yöresinde, halk sınırların kapatılmasını, Pakistan'dan ülkeye dalan asi grupların ezilmesini ve sınır bölgesindeki yaşam düzeyinin yükseltilmesini memnunlukla karşıladı. Kandahar ve Zabul bölgelerinde kabile başkanları, hükümetin bu programı gerçekleştirmesine karşılık bölgelerinde barışı ve güvenliği sağlayacaklarını açıkladılar.

Asilerin kontrolu altındaki bölgelerde ise halkın bildirgenin tezlerini öğrenmesinden sonra asilerle ilişkilerinde sertleşmeler başgösterdi. Nangarhar bölgesinin Ali Şan yöresinde köylüler **"Barış istemeyen buradan gitsin, başka yerde savaşsın... Barış istemeyene ekmek vermeyiz"** dediler. Gor bölgesinde halkın isteği üstüne **"Harekat-i Inkilabı"** birliğinin karargahı bölgeden çekildi, dağlara kuruldu. Asilerin birliklerine katılmayı istemeyenlerin sayılarında artış görüldü. Programın açıklanması asiler arasında da etkili oldu. Devrime karşı savaşmakta olan çetelerin saflarında savaşa son verilmesini isteyenlerin veya hükümet tarafına geçenlerin sayısı arttı. Farah eyaletinde bir kısım asiler en saldırgan grupları terk ederek **"hükümet kuvvetlerine saldırmayalım, kendimizi savunmakla yetinelim"** diyen gruplara katıldılar.

Afgan hükümeti ulusal burjuvazi ile işbirliğine önem veriyor. Özel sektör vergi indirimleriyle, düşük faizli kredilerle destekleniyor.

Ocak 1986'da en önemli devlet organlarına geniş toplumsal çevre ve katmanların temsilcilerinin katılmaları sağlandı. Örneğin Devrim Konseyi'ne 79 yeni üye katıldı. Çoğu herhangi bir partiye üye olmayan bu yeni üyeler arasında işçilerin, köylülerin, aydınların, din adamlarının ve diğer toplumsal grupların temsilcileri var. Devrim Konseyi Başkan yardımcılıklarına üç partisiz yurttaş seçildi: **Hacı Nizamettin** (Halı Tüccarları Derneği Başkanı), **Hacı Muhammet Zamkani** (Cirgah adı verilen Danışma Kurulu Başkanı) ve **Sahip-ül-Hak** (din adamı). Diğer devlet organlarında da partisiz yurttaşlar sorumlu görevler alıyorlar.

Şimdi devrim hükümetinin yeni bir anayasa taslağını hazırladığı ve bu taslağın bittikten sonra halkın tartışmasına sunulacağı bildiriliyor.

TÜSTAV

"Yurda dön" çağrısı ve "vatandaşlığı kaybettirme" işlemleri

Demir ÖZLÜ/Avukat

Son yıllarda, siyasal nedenlerle, yurt dışında fikirlerini açıklayan yurttaşlarımıza **"yurda dön"** çağrısı yapıldığı ve dönmedikleri takdirde **"görünüşte"** Türk vatandaşlığını kaybettiklerinin bildirilmesi gibi olaylara sık sık rastlanmaktadır. Acaba bu uygulamalar hukuksal mıdır? Yani geçerlilikleri var mıdır? Bu yazıda, bu konuyu inceleyeceğiz.

Türkiye'de, vatandaşlıkla ilgili hakları düzenleyen 403 sayılı ve 11.2.1964 tarihli **"Türk Vatandaşlığı Kanunu"** yürürlüktedir ve vatandaşlığın kazanılması, kaybedilmesi gibi konuları bu kanun -belli bir açıklıkla- düzenlemektedir. 12 Eylül rejimi, 13 Şubat 1981'de, bu kanunu, bir ek kanunla değiştirmiş, eski kanuna bazı fıkralar eklemiştir.

Türk vatandaşlık hukukunda, 1981 yılında yapılan bu değişiklik, kanunu, biraz karışık bir hale getirmişse de, esas yapısını bozamamıştır. Çünkü, **"vatandaşlık hukuku"** alanında, bütün devletler, bir dizi uluslararası hukuk kurallarla bağlıdırlar ve en başta da Birleşmiş Milletler örgütü, bu hukukun **"keyfi"** hale getirilmesini kabul etmemektedir.(*)

***

Şimdi, okuyucularımızın bu konuda, ayrıntılı hukuksal bilgi edinmeleri için, konuya baştan başlayalım ve 1984 tarihli, 403 sayılı **"Türk Vatandaşlığı Kanunu"** nu ele alalım:

–Türk Vatandaşlığı Kanunu'na göre, bir insanın Türk vatandaşlığından uzaklaşması iki ana kategoride olabilmektedir:

1. Vatandaşlığı **kaybetme** (madde: 25)
2. Vatandaşlıktan **çıkarılma** (madde 26).

Her iki durumda da, sonuca Bakanlar Kurulu karar verir. Yani işlem, bir **idari** işlemdir.

I- Türk vatandaşlığını kaybettirme:

Türk vatandaşlığı, 403 sayılı kanuna göre şu hallerde kaybettirilebilir:

– Vatandaşlıktan çıkma izni almaksızın, kişi kendi isteğiyle yabancı bir devletin vatandaşlığına geçmişse,

– Kişi, yabancı bir devletin, Türkiye' mamak, askere sevk sırasında yurt dışına kaçıp askerlik görevine dönmemek, as. kerlikten izin, tedavi, hava değişimi sırasında yurt dışına kaçıp geri gelmemek...) gibi.

Kanundaki sisteme göre, doğuştan Türk vatandaşı olanlar, yani doğal (asli) ve tandaşlar, asla **"vatandaşlıktan çıkarılamazlar"**, sadece yukarıda saydığım hallerde onlara **"vatandaşlık kaybettirilir"**. Vatandaşlığı yitirme tehlikesinin, kendilerine konsolosluklarca bildirilmesi ve durumu düzeltmeleri için 3 ay zaman verilmesi gerekliydi. (Sıkıyönetim halinde 1 ay). Durum düzeltilmemişse, örneğin düşman devletin resmî görevinde çalışmaktan çekinilmemişse, vatandaşlığı kaybettirmeye karar verecek olan gene hükümettir. Burada hükümet açısından **"takdir yetkisi"** vardır. Askerlikle ilgili hallerde, Millî Savunma Bakanlığı'nın teklifi şarttır.

II-Türk Vatandaşlığından Çıkarılma:

Türk vatandaşlık hukukuna göre, ancak eskiden vatansız ya da başka bir devletin vatandaşı olup da, **Türk vatandaşlığını sonradan kazanan** kimseler, vatandaşlıktan çıkarılabilirler. Doğal vatandaşlar değil.

Vatandaşlıktan çıkanlacak olan, -bu hakkı sonradan kazanmış kimsenin- vatandaşlıktan çıkarılması için, yurt dışında bulunması ve T.C.'nin **"iç ve dış güvenliği aleyhine faaliyette"** bulunmuş olması gerekir. T.C.'nin **"iç ve dış güvenliği aleyhine faaliyet"**de, ceza yasasındaki **"casusluk"** suçunun tanifinden başka bir şey değildir.

Bu işlem, doğuştan Türk vatandaşlarına karşı yürümez.

***

İşte Türkiye'de vatandaşlık hukuku, esas olarak bu kurallar çevresinde oluşmuşken, 12 Eylül rejimi, bütün hukuka olduğu gibi, vatandaşlık hukukuna da tecavüze girişti ve Şubat 1981'de yasanın açıklığını karartan, bazı fıkralar ekledi. Fakat bu alanda, her devlet gibi uluslararası kurallarla, özellikle de Avrupa Konseyi' nin temel belgesi olan **İnsan Hakları Avrupa Anlaşması** ile **"bağlı"** olduğu için bunu pek açık olarak yapamadı, kendi vatandaşlarına, dış dünyaya ve hukuka katsaydığı şekilde **iktisadî ve malî** güvenliği aleyhinde faaliyette bulunanlara (aleyhlerine kamu davası açılmasına ve ceza kovuşturması yapılmasına olanak yoksa) duyunu yapılarak... Türk vatandaşlığı kaybettirilebilir."

Ceza Kanunu'nda her suçun bir tarifi vardır; ceza hukukunun temeli budur: tanım, açıklık, kesinlik...

İşte, 12 Eylül rejiminin 1981 yılında yaptığı değişikliklerde de tarif edilen suç, gene T.C. Kanunu'nun 133. maddesinde yeralan **"casusluk"** suçudur. Türkiye Cumhuriyeti'nin iç ve dış güvenliği aleyhine faaliyetlerde bulunmuş olmak **"casusluk"** suçundan başkası değildir. Yani bu işlem, ancak bu suçu işlemiş olanlara uygulanabilir. Açıkçası, Türkiye'de 141, 142, 146, 168... gibi ceza yasası maddelerinden kovuşturmaya uğramış olanlara uygulanamaz. Onlara uygulanamayacağı gibi, **"Cumhurbaşkanına, Meclis'e... vb. hakaret"** (madde: 159) ve **"Devletin hariçteki itibarını zedelemek"** (madde: 140) gibi **"suçlan"** işlemiş olanlara da uygulanamaz. Türk devletinin ve idaresinin yaptığı **hilenin** ilk ortaya çıktığı yer burasıdır. Yani, kanunla başka bir suç tarif edilmekte, -vatandaşlığı kaybettirilecek olanlara çağrı: **"T.C.' nin iç ve dış güvenliği aleyhinde bulunanlar"** diye yapılmakta- ama aslında onlar 159 ya da 140. maddelerle suçlanmış olmaktadırlar.

Yukanda 141, 142, 159 ve 140. maddelerden sözederken, bu maddelerdeki **"suçlar"** terimini, parantez içine aldım. Şu bakımdan: Bunlar ancak **faşist** rejimlerin yasalarında bulunan suçlardır da ondan. Bize de Mussolini İtalyasından ithal edilmişlerdir. Özellikle 140. maddedeki, dışandan gelecek her çeşit eleştiriyi yaşaklayan "Devletin hariçi itibarını zedelemek"le ilgili ceza maddesini, özellikle Mussolini, kendi elyfe yazmıştı. Demokratik ülkelerde, bu türlü **"suçlar"** yoktur. Demokratik ülkelerde vatandaşlar, ülkelerinin içinde de, dışında da yönetimlerini istedikleri gibi eleştirebilirler. İşte Mussolini, böylece her çeşit eleştiriyi önleyerek kahıdı 2. Dünya Savaşına. Kendi sonunu da bu anlayışta hazırladı.

Özetlersek: 12 Eylül rejimi, eski kanunda sadece sonradan Türk vatandaşlığını kazanmış olanlar için varolan "T.C. iç ve dış güvenliği aleyhine faaliyette bulun- tutmuştur.(**)

Bunu da açıkça söylemediği için, kanunla yapamadığı işi bir **yönetmelik** (Resmî Gazete: 21 Mart 1981; ve bir Adalet Bakanlığı **genelgesi** (tarih: 5.6.1981, sayı: 18/84) yapmaya çalışıyor.

Bu yönetmelik ve genelge, gerçekten birer hukuksal sefalet belgesidirler. Cevdet Menteş imzalı genelge, yurt dışında fikirlerini açıklayan, hükümeti, iktidarı, askerî rejimi eleştiren vatandaşların vatandaşlık haklarını kaybettirmelerini **"sanığın savunmasının tesbitine ve davanın sonuçlandırılmasına olanak bulunmadığına mahkemenin karar vermesine"** dayandırıyor. Yani, gıyabında açılmış bir davada, sanığın kendi lehine olan savunma hakkını kullanmaması, onun **"vatandaşlığı kaybetmesi"** gibi en ağır bir cezayla cezalandırılmasına neden yapılıyor.

Bu **işlem**lerde ortaya çıkan ikinci gülünç **"hile"** budur ve gerçekten her hukukçuyu gülümsetecek düzeydedir.

Bu işlemler iç hukuk açısından da, uluslararası hukuk açısından da bütünüyle geçersizdir. Ama ne var ki, dava açılıp gıyabî tutuklama karan da verildiği için fiilî bir yurda dönememe durumu yaratmaktadır. Askerliğini yapamayan onbinlerce göçmen Türkiyeli gencin vatandaşlığını kaybetmeleri de, elbette, insanlarını el kapılanna esir etmiş bir devletin çözümlemesi gereken bir sorundur.

Türkiye hükümetlerinin, vatandaşlığını kaybettirdiğini öne sürdüğü insanların, hükümet aleyhine açacakları büyük tazminat hakkı doğmaktadır. Buraya şunu da eklemeliyim ki, Yunan cuntası, tıpkısı bir işlemi, açık açık anayasasına hüküm koyarak yapmıştı. Vatandaşlıktan çıkardığını iddia ettiği insanlar, cuntanın devrilmesinden sonra yurda döndüklerinde büyük tazminatlar aldılar.

Ek: Bu konuda, askerî rejim, Avrupa' daki vatandaşlanmız arasında terör estirmeyi başarmış olduğu için, şu yasal bilgileri de ekleyelim: Kaybettirme ve çıkarma kararları şahsıdır. İlgilinin eş ve çocuklanna tesir etmez (Vatandaşlık Kanunu, m:34), Türk vatandaşlığı hakkında idarî makamlarca ne karar verilmiş olursa olsun bu kararlar aleyhine İdare Mahkemeleri'ne başvurulabilir (m:40), Bakanlar Kurulu, ya da yeni bir hükümet, bu kararları her zaman değiştirebilir. Kanuna göre alınan kararlarda maddî bir hata bulunduğu sonradan anlaşılırsa, bu karan veren makam düzeltme veya değiştirme karan alabilir (m:44). Vatandaşlığı kaybedenler, yeniden, her zaman, vatandaşlığa alınabilirler (m:8)

Bu hukuksal bilgileri sade vatandaşlanmız için aktarıyorum. Türkiye'de askerî rejimlerin 1970'lerden başlayarak yarattığı yeni **"kontrgerilla hukuku"** ile 1936 yılında Mussolini İtalyasından alınan ve 1982 **"Anayasa"** metniyle, **"anayasa"** maddesi haline yükseltilen hukuk değişmedikçe ve onun yerini **"çağdaş insancıl hukuk** almadıkça, Türkiye'de kimsenin rahata kavuşamayacağı da pek açıktır.

(*) Vatandaşlık hakkı ile ilgili uluslararası hukuk belgeleri şunlardır: İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Anlaşma, Irksal ayrımcılığın bütün biçimlerinin tasfiyesi hakkında uluslar arası anlaşma, İnsan Hakları Avrupa Anlaşması ile özellikle onun 5. protokolu.

(**) Birçok kişinin aklına Nazım Hikmet'in ve Zekeriya Sertel'in durumları gelmektedir. 12 yıl haksız olarak hapiste yatırılan Nazım'ı 1950'de serbest kalınca askere almak istediler. O da, yurt dışına gidince, askerliğini yapmadığı için vatandaşlığını kaybettirdiler. Zekeriya Sertel ise, askerliğini yapmış olduğu için hiçbir zaman Türk vatandaşlığını kaybetmedi. Kendisini, bir defa S. Demirel döneminde, polis zoruyla Yeşilköy'den çevirdiler.

DEMİR ÖZLÜ KİMDİR?

İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu olan Demir Özlü, edebiyat çalışmalarına 1950'lerde başladı. Yazarın şiirle başlayan uğraşısı daha sonra öykü çalışmalarıyla sürdü.

12 Eylül öncesinde yurtdışına çıkan ve darbeden sonraki yıllarda İsveç'e yerleşen Demir Özlü'nün 1983 yılında yazdığı, Türkiye'deki rejimi eleştiren yazılarından dolayı hakkında dava açıldı. Ardından yazara Selimiye'ye tutuklanmak üzere "yurda dön" çağrısı yapıldı.

Askerliğini Muş'ta "sakıncalı er" olarak yapan Demir Özlü şimdi "vatandaşlıktan atılmak" la tehdit ediliyor.

Yarışmamız sonuçlandı

Sevgili çocuklar

Bundan bir süre önce To-

USTAV

– Vatandaşlıktan çıkma izni almaksızın, kişi kendi isteğiyle yabancı bir devletin vatandaşlığına geçmişse.

– Kişi, yabancı bir devletin, Türkiye'nin menfaatleriyle bağdaşmayan bir hizmetinde bulunursa, bulunmakta ise,

– **Türkiye ile savaş halinde** bulunan bir devletin hizmetinde Türk hükümetinden izin almaksızın çalışmakta ise,

– **Askerlikle ilgili sebeplerle: (muaz**zaflık askerlik görevini yapmamak, savaş halinde askere çağrılırsa bu çağrıya katıl-

kat bu alanda, her devlet gibi uluslararası kurallarla, özellikle de Avrupa Konseyi'nin temel belgesi olan **İnsan Hakları Avrupa Anlaşması** ile **"bağlı"** olduğu için bunu pek açık olarak yapamadı, kendi vatandaşlarına, dış dünyaya ve hukuka karşı **hile** yoluna başvurdu.

Bu hilenin nasıl yapıldığını birazdan göreceğiz. Ama ondan önce Şubat 1981 değişikliklerinin konumuzu ilgilendiren bölümlerini gözden geçirelim:

– Şöyle bir fıkra eklendi:

"Yurt dışında bulunup da, T.C.'nin **iç ve dış güvenliği ile,** kanunun suç

leyerek katıldı 2. Dünya Savaşına. Kendi sonunu da bu anlayışla hazırladı.

Özetlersek: 12 Eylül rejimi, eski kanunda sadece sonradan Türk vatandaşlığını kazanmış olanlar için varolan **"T.C. iç ve dış güvenliği aleyhine faaliyette bulunmak"** suçunu, (ki bu suç casusluk suçundan başka birşey değildir), doğuştan Türk vatandaşlarıyla ilgili **"Vatandaşlığı Kaybettirme"** konusuyla ilgili maddeye de taşımıştır. **Böylece de hukuka karşı hile** yaparak, düşüncelerini açıklamış ya da rejimi eleştirmiş kişileri, **"yurttaşlıklarını kaybettirerek"** cezalandırmak yolunu

GÜLDÜŞÜN

Ata'nın ruhuyla söyleşi

Atatürk'ün ruhuyla konuştuktan sonra 3 kitap yazan, yazdığı kitaplar Milli Eğitim Bakanlığınca öğrencilere **"Kaynak"** olarak gösterilen, 12 Eylül'ün geleceğini daha önceden, bizzat Atatürk'ün ağzından duyan, yazdıklarından ötürü Atatürk'ün teşekkürünü kazanan kadın yazar Necla Çarpan'ın yardımıyla bizde Atatürk ile bir söyleşi yaptık. Frekanslar ayarlandı, bağlantı kuruldu ve önce bayan Çarpan'a sorduk.

– Necla hanım, Atatürk'le konuştuğunuz gerçekten doğru mu?

– Zora düşen, milleti uyutmak için ona sarılan, rezilliklerini örtbas etmek için Ata'yı alet edenlerin aksine ben gerçekten onunla konuştum.

– Peki sorun bakalım Atamız ülkemizin haline ne diyor?

– Ne diyecek, biz bunun için mi Ulusal Kurtuluş Savaşı verdik, ülkenin bağımsızlığına göz diken emperyalizmi bunlar için mi ülkeden attık diye dövünüp duruyor.

– Atatürk'e göre ülkemizi kimler yönetiyor?

– Ekonomimizi IMF, Dünya Bankası ve onların Türkiye'deki haciz memuru Özal ve askeriyemizi de NATO diyor.

– Evren "Anayasayı ben kimseye deldirtmem" dedi. Bu konu da Atatürk'ün görüşü nedir?

– "Doğru" diyor, kalbura delik gerekmezmiş.

– Reagan hakkında görüşleri nedir?

– O hayvan türünü tanımıyormuş.

– Evren olsun, Özal olsun Türkiye'de demokrasi olduğunu, ekonominin düzlüğe çıktığını söylüyor. Atamızın görüşleri nedir?

– Yalancının .... diyor.

– Atatürk'e göre memleketin efendisi köylüydü, şimdi kim acaba?

– Memleket kalmadı ama, efendiler duruyor, diyor. Efendilerin kim olduklarını Evren'e, Özal'a sorun, onlar efendilerini tanırlar diyor.

– Özal'ın kurduğu "Fakir Fukara Fonuna" **ne diyor acaba?**

– Bir avuç insanın dışında, 50 milyon nüfusu bu fonla nasıl geçindirecek bu yalancı herif diyor.

– 35 metrekare ev, 12 milyona ucuz diyen Iskan Bakanı Sefa Gi**ray hakkında ne düşünüyor?**

– Ne mi düşünüyor? Bakana bir **"iyilik"**.

– Avrupa'nın en modern genelevi Istanbul'a yapılacakmış. Buna ne der acaba?

– ...... (Sessizlik)

– Ne diyor merak ettik?

– Vallahi söyleyemem, ayıp olur, terbiyeme yakışmaz.

– Türkiye'de işkenceler hakkında görüşleri nedir?

– **"İşkence var, işkence var"** diye diye işkencecilere işkence edenlere çok kızıyor.

– Milliyetçi Çalışma Partisi Başkanı Ali Koç "Partimizin manevi lideri Atatürk'tür" **diyor, Atamız buna ne der acaba?**

– (Kısa bir sessizlik). Aman çok kızdı, sakın üstüne varmayın. Atatürk, **"Bana herşey diyebilirler ama, faşist diyemezler"** diyor.

– Bayan Çarpan bu söyleşi için yardımlarınıza teşekkür ederiz.

Hamburg'dan bir okuyucu

Yarışmamız sonuçlandı

Sevgili çocuklar

Bundan bir süre önce Tomurcuk Postası'nda küçük bir yarışma açmış ve 1 Haziranda sonuçlandıracağımızı söylemiştik. Ne yazık ki yarışmaya katılım az oldu. Biz elimize geçen mektupları okuduk. Yarışmaya Danimarka'dan katılan SAVAŞ COŞKUN, Yunanistan'dan katılan ÖZGÜR BERİVAN ve Nürnberg'den katılan ERKİN KANTAR'ın yazdıklarını beğendik. Her üç arkadaşınızın ödüllerini adreslerine yolluyor yarışmaya katılan tüm arkadaşlarınıza teşekkür ediyoruz. Hepinize başarılar dileriz.

Not: Özgür Berivan adresini Yunan alfabesiyle, el yazısıyla yazdığından okuyamadık. Kendisinden bize hemen adresini yazmasını rica ediyoruz. Armağanını gönderemedik bu nedenle.

Bir küçücük şakacık

Bu sevimli kız yıkayıp, temizlediği kediciklerini çok seviyor belli ki... Ama siz sakın kedilerinizi temizledikten sonra mandalla ipe asmayın olur mu?

Mischa'dan sevgiler

Federal Almanya'dan Aslı ve Arzu KAYA'nın sizlere bir önerileri var.

"Biz çocuk köşesini çok seviyoruz. MISCHA adında bir çocuk dergisine aboneyiz. Derginin içinde çokça barış ve kardeşlikten bahsediyor. MISCHA dergisini tüm diğer çocuklara da tavsiye ediyoruz"

Sevgili Arzu ve Aslı, tüm çocukların MISCHA dergisine abone olmasını istiyorsunuz ama adres ve abone koşullarını yazmamışsınız. Yeni mektubunuzu bekliyoruz.

Tomurcuk Postası

Bir fıkramız var!

İngiltere'den İlknur GİRGİN sizin için bir fıkra yollamış. Yayınlıyoruz:

Adamın birinin karnı acıkmış. Yiyecek dolabına bakmış. Birşey bulamamış. Çıkmış, parka gitmiş. Gazete okuyan bir adamın yanına oturmuş. Adamın yanında bir sandöviç duruyormuş. Sormadan almış yemiş. Ertesi gün tekrar o parka gitmiş. Adam yine gazete okuyormuş. Yanında yine bir sandöviç varmış. Bizimki yine sandöviçi alıp ağzına atmış. Ama bu sefer içinde acı bir şey varmış. Ağzı çok yanmış. Koşmuş hemen su içmiş. Su içtikçe daha çok yanmış.

Ama o günden sonra bir daha başkalarının yiyeceklerini onlara sormadan almamaya söz vermiş.

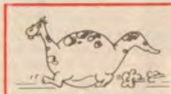

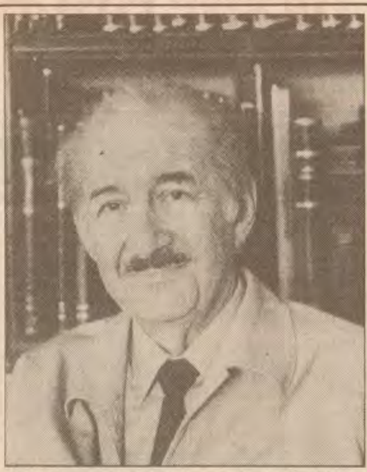

Salt sanatçı olara değil, onurlu bir aydın olarak da haklı bir saygınlığa kavuşmuş Haldun Taner de ayrıldı aramızdan. Türk tiyatrosu ve hikayeciliğinin köşetaşlarından olan Haldun Taner'i saygıyla anıyor ve O'nu tanıyan bir tiyatrocumuz Mazlum Kiper'in kaleminden sunuyoruz.

In Memoriam

Mazlum KİPER

Haldun Taner göçmüş dediler. Şöyle bir içim burkulup baktım; çelebi, çelebi gülümsedin bana. **"Yaa, Mazlumcuğum, göç olayı hani... Sen oraya göçtün, ben buraya."** Milyonlarcamız sürekli göç içinde değil miyiz zaten, Haldun hoca, ha o yana, ha bu yana... Yaşamın bir yanı göç, yer değiştirme, biçim değiştirme. Diğer yanı ise kalıcı olan diyorum ben, bilmem sen ne diyorsun? Çelebi, çelebi gülümsüyorum... Bak, aklımda kalan birkaç şey söyleyeyim sana. Ilk kez karşılaşmamız örneğin. Sen **"Fazilet Eczahanesi"** diye bir oyun yazmıştın, Ulvi Uraz usta oynamıştı, ben de büyülenmiştim. 1959/60 oyun dönemi olacak Istanbul Belediyesi Şehir Tiyatrolarının. Anımsadın değil mi?.. Beni değil, canım. Ben daha o zaman kısa pantalonu yeni bırakmış bir tiyatro hayranı. Sen ise kelli, felli bir yazar. Babam tanıştırmıştı. Üçüncü kez mi izlemiştim oyunu ne? O zaman da çelebi, çelebi gülümsemiştin. **"Mazlum, ne olacak bakalım, tiyatroya bu denli ilgisi varsa?.."**

Biliyordun, Haldun hoca, bal gibi, benim de tiyatroyla falan uğraşacağımı. Sonra karşıma **"Huzur Çıkmazı"** ile çıktın. Gerçekten huzursuz etti beni o oyun. Ne de güzel oynamıştı Raşit Gürzap. Anımsadıkça gözyaşlarım geri geliyor. Delikanlılık işte, vırt zırt gözümüz yaşarıyordu. Şimdi de anımsadıkça... Hay allah, neyse, ne güzel bir tip çizmiştin o oyunda. Onlardan daha var bizde değil mi? Hiçbir şekilde aldatılamayacak, kızdırılamayacak, başkaldıramayacak iyimserler!..

Göç hep de iyi değil, Mazlum diyorsun. Ne yapayım, aklımda buncası kaldı. Bir ara biz Pelit pastahanesine dadanmıştık Bora Ayanoğlu ile, Dram tiyatrosunun önünde vazgeçilmez, tadına doyulmaz kapı nöbetlerinden sonra. Seninle, ya sen oradan çıkarken selamlaşıyorduk, ya da sen de orada birini

Türkiye Postası Yazı Kurulu üyelerinden Dilruba Yenen Yaşar Miraç'la görüştü

Trabzonlu Delikanlıyla söyleşi

Türkiye Postası: Üç yıldır yaşamınızı Federal Almanya'da sürdürüyorsunuz. Buradaki yaşantınız ve çalışmalarınız ile ilgili bilgi verir misiniz?

Yaşar Miraç: Almanya'da bulunduğum bu üç yıl çeşitli nedenlerle kesintilere uğradı. Bu nedenle bu yılları istediğim gibi değerlendiremedim diyebilirim. Fakat özel yaşantımda önemli değişiklikler oldu. Burada evlendim ve iki çocuk babasıyım. Tabii bunlar da insan yaşamında çok önemli değerler. Bu arada çoğunluğunu Türkiye'de iken yazdığım şiirlerimi iki yeni kitapta toplayıp yayınladım. Bunun dışında Trabzonlu Delikanlı kitabımın ikinci baskısını da Almanya'da yayınladım. Ayrıca bu zaman içinde Almanya'nın çeşitli kentlerinde, Hollanda, Fransa, Isviçre ve Danimarka gibi çeşitli ülkelerde şiir okumalarında, kültür gecelerinde bulundum.

Türkiye Postası: Son kitaplarınızda şiirlerinizin konu, duyuş ve biçim yönünden ne gibi özellikleri bulunduğunu anlatır mısınız?

Yaşar Miraç: Isterseniz önce Türkiye'de yayınladığım son kitaptan başlayayım. Böylece konu yönünden bütünleyici bir sıra izlemiş oluruz. Bu kitabım Trabzon'dan Çıktım Yola adıyla 1981 yılında yayınlandı. Kitaptaki şiirlerim gurbetle ilgili konuları, duyguları işliyordu. Fakat bu daha çok bir iç gurbetti. Bu kitapta yurt dışı gurbetle ilgili iki şiirim vardı. Diğer iki kitabımı burada geçen yılın nisan ayında arkadaşlarımla kurduğumuz **"Yeni Türkü Şiirini ve Şarkısını Geliştirme Derneği"**nin yayını olarak yayınladık. Bu kitaplarla birlikte Ataol Behramoğlu'nun da **Mustafa Suphi Destanı**'nın ikinci baskısı ve **Türkiye Üzgün Yurdum**'un ve **Kızıma Mektuplar**'ın ilk baskıları aynı derneğin yayını yordu. Bu şiir o sıradaki bir gözlemimden ortaya çıktı. Yine **"Barış Yürüyüşü"** adlı şiirim 1983'te Bonn'da yapılan büyük barış yürüyüşündeki duygu ve gözlemlerim sonucu oluştu. O gün sisler içinde bir köprüyü geçmiştik, bu benim için o şiire bir başlangıç imgesi oldu.

Türkiye Postası: Bu şiirler "Istanbul Bir Kırmızı Gül" kitabınızda yeraldı. Bize biraz da diğer yeni kitabınızdan "Yurdumun Işçileri"**nden söz eder misiniz?**

Yaşar Miraç: Bu kitaptaki şiirlerin biri dışında hepsi son yedi yıl boyunca yazılmıştır. O tek şiiri yanılmıyorsam 1975-76 yıllarında yazdım. 1977 yılında Vatan gazetesinin düzenlediği **"Özgürlük"** konulu yarışmaya gönderdiğim üç şiirden biriydi bu şiir. Daha sonra 1978'de onu Türk Dili dergisinde yayınladım. Adı **"Yurdum Ey Ayça Perçem"**dir bu şiirimin. Bu şiirden böyle ayrıntılı sözetmemin nedeni var. Bu şiiri yazdığımda daha çok yurt, yurtseverlik, ozanlık konularında bir kitap gözümde canlanmıştı. Yalnız bunun için zorlama bir acelecilik göstermemem gerekiyordu. Sonunda kitap geçen yıl istediğim bütünlüğe ulaştı ve yayınlandı.

Türkiye Postası: Şiirleriniz hep böyle uzun zaman içinde mi kitaplaşıyor?

Yaşar Miraç: Yayınlama yönünden uzun zaman beklediğim sında daha soğukkanlı olabilmeyi sağlaması bu durumun. Çünkü insan yeni yazdığı ve hemen yayınladığı bir şiirin yerilmesi ya da övülmesi konusunda o şiirin heyecanı üzerindeyken doğru bir tavır takınamayabilir. Övgü karşısında şımarıklığa, aşırı kendini beğenmeye, yergi karşısında umutsuzluğa ya da anlamsız bir kızgınlığa düşebilir. Bu her ozan için geçerli olabilir.

Türkiye Postası: Sizin için çok yazan çok yayınlayan bir ozan denebilir mi?

Yaşar Miraç: Şimdi... Kitaplarım yayınlandıkları yıllara bakarsak (1979-1985) yedi yılda 9 şiir kitabı yayınlamışım, bu yıl sonuna değin üç yeni kitabım daha yayınlanmış olacak. Yani sekiz yılda oniki kitap. Görünüşe bakarsak çok yazan çok yayınlayan bir ozan olarak değerlendirilebilirim. Yalnız gerçek tam böyle değil. Çok yazdığımı söyleyebilirim. yalnız şiire ayırdığım zaman öyle çok ve aklıma gelip de yaşayıp da yazmadığım şiirlerin sayısı da öyle çok ki. O kadar zamana ve elenen, yazılmayan şiir sayısına göre yazdıklarıma çok denemez. Yine yazdığım şiir sayısına göre yayınladığım şiir sayısı her zaman üçte, dörtte bir oranında kalmıştır. Yani kesinlikle yazdığıma göre çok yayınlayan bir ozan denemez bana. Bu bir yazma yaratma yoğunluğu sorunudur. Başkalarına göre daha çok yayınlar görünmem benim şiirle ilneleme çalışmasında bulundum. Bu oyunlar Haşmet Zeybek'in **Irgat** ve **Düğün ya da Davul** oyunlarıydı. Ikincisi seyirci karşısına çıkabildi, Karadeniz kent ve kasabalarında otuzu aşkın göstermde bulundu. Şu anda Trabzonlu Delikanlı'daki şiirlerden oluşacak bir müzikal oyun çalışması içindeyim. Ilerde oyun türünden denemelerim olacak. 1979'da **"Kemençemin Türküsü"** adlı kısa film senaryosu yazmıştım. Kültür Bakanlığı yarışmasında 1. ödülü aldı fakat daha sonra hükümet değişikliği olunca çekimi ve yapımı gerçekleşemedi. Sinema alanında önümüzdeki yıllarda yeni çalışmalarım olacak. 1976-79 yıllarında yazılmış dört masal denemem oldu. Bunlardan birini bu yıl sonuna doğru Hollanda'da Hollandaca yayınlayacaklar. Ayrıca bu masalı ve diğerlerini Türkiye'de yayınlamaya hazırlanıyorum. Yine düz yazı olarak bugüne dek şiir üzerine yazdığım eleştiri, inceleme, anı, deneme türü yazılarımı topladığım **"Şiirli Iş"** adlı kitabımı yayınlayacağım. Müzik ve resimle de hep ilgim oldu. Amatörce her iki sanat dalında da çalışmalarım var. Belki bir gün ilerde resimlerimi sergilerim. Yalnız bu bir ozanın resimleri olmaktan başka bir sav taşımayacak demektir. Müzik konusunda giderek bir karara varmak üzereyim. Şimdiye dek nota bilmeden ağız mızıkası, kemençe ve piyanoya tutkum nedeniyle bu çalgılarla çalıştım, bir tutku düzeyinde oyalandım. Bu arada kimi şiirlerimi kendi kendime müzik olarak yorumlamaya çalıştım. Gerçi yirmiye aşkın şiirim çeşitli bestecilerce bestelendi çalınıp söyleniyor. Fakat bende giderek öyle bir düşünce beliriyor ki benim kendi kendime şiirlerim için uygun bulduğum ezgilerin ayrı bir güzelliği var. Bunların müziklerini temel alarak, çalışmalarını beğendiğim müzikçilerle geliştirip

Foto: Nerkis Söylemezoğlu

1966-70 yıllarında yerel gazetelerde, 1975'den sonra da belli başlı edebiyat dergilerinde şiirleri yayınlanmaya başlayan Yaşar Miraç 1977'de Vatan Gazetesi'nin düzenlediği yarışmada "Özgürlük" *adlı şiiriyle üçüncülük, 1979'da* "Kemençenin Türküsü" *adlı senaryosuyla Kültür Bakanlığı Kısa Film Senaryosu Ödülü'nü, 1980'de* "Trabzonlu Delikanlı" *ile Türk Dil Kurumu Ödülü'nü, 1983'de* "Dilsiz Sevdalılar" *şiiri ile Abdi Ipekçi Barış ve Dostluk Ödülü şiir dalı birinciliğini kazandı.*

Yeni Ninniler'den

ninni yavrucuklarım ninni
gökçe oğlum ayça kızım ninni

başkalıdramayacak iyimserleri.

Göç hep de iyi değil, Mazlum diyorsun. Ne yapayım, aklımda buncası kaldı. Bir ara biz Pelit pastahanesine dadanmıştık Bora Ayanoğlu ile, Dram tiyatrosunun önünde vazgeçilmez, tadına doyulmaz kapı nöbetlerinden sonra. Seninle, ya sen oradan çıkarken selamlaşıyorduk, ya da sen de orada birini beklemeye gelirken. Ne Dram tiyatrosu kaldı, ne Pelit pastahanesi... Peki, kalan ne? **"Gözlerimi kapanım, vazifemi yapanım"** Küçük Sahne'de...

Ulviz Uraz usta ile babamı, Müfit Kiper oynamışlardı. Gönül dokusu kut lamıştım seni. **"Sen ne zaman oynayacaksın benim oyunlarda..."** Yutkunmak güzel şey bazen. Küçük Sahne göztü, Ulvi Uraz usta göztü, babam göztü, ya **"Gözlerini kapayıp, vazifelerini yapanlar"**?.. Çelebi, çelebi gülümsüyorsun. **"Bozuk Düzen"**, evet o oyundaki başanımdan ötürü beni sıcacık kutlamıştın. Yine Pelit pastahanesindeydik. Bozuk Düzen'i Güner Sümer yazıp yönetmişti. Güner'cik, o da göztü, ya Bozuk Düzen?... Eşeğin Gölgesi'nde karşılaşmadık, en azından ben anımsamıyorum. 15 Nisan 1969'da greve gittik, İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları çalışanları. Biz gençler günde 8 saat grev gözcülüğü yapıyorduk tiyatroların önünde, Burçin Oralloğlu, Bora Ayanoğlu, Ersan Uysal, diğerleri... 55 gün sürdü grev. İçimizden kimi usananlar çıktı, kimi karşı olanlar. Ama dışardan da desteğini esirgemeyenler vardı. Sen bunlardan biriydin Haldun hoca. Dram tiyatrosunun önünde, Yeni Komedi tiyatrosunun önünde, güler yüzün ve dost sözünü gördük. Bir keresinde Sarıçhane'deki tiyatronun önünde gözcülük yaparken, ellerinde biletlerle gelenleri Burçin'le nasıl Belediye'ye gönderdiğimizi anlatmıştım, paralarını geri alsınlar diye, **"Korsan eylem, ha...."** deyip gülmüştün. Ne dersen de, güzeldi o günler, gerilimli, yorucu, asap bozucu ama ilk direncimizin, yanınlara gebe, verimli anlanıydı. Sonra biliyorsun, benim İsveç serüvenim başladı. Beni buralarda yalnız bırakmayacağını biliyordum. Bedrettin Tuncel ile birlikte Stockholm'e geldiniz. Yıl 1977. Türkiye kanıyor, senin oyunlarında dile getirdiğin kişiler, olaylar sınav veriyor. 1 Mayıs geleneğini kandan aldığını kanıtlıyor yine, kan çiçekleri... Uluslararası Tiyatro Enstitüsü'nün toplantısı için buradasınız: Buluşuyoruz seninle, kahve içiyoruz. Pelit yok, İstanbul uzak, ama özlem dolu muhabbetimiz var. **"Bir şeyler olacak, Mazlum..."** diyorsun. **"Sen ne yapıyorsun burularda..."** Sonra bir akşam, taksiye atlayıp gurbetteki öğrencinin evine geliyorsun. Köprü kuruluyor. Büyük Müfit göçmüş, ama oğlum küçük Müfit ile tanışıyorsun. Kucağına akıp ona dedesini anlatıyorsun, gözlerin doluyor. Ben ise yutkunuyorum yine... 141, 142' den konuşuyoruz. Kalkması gerek bu örümcek ağlarının. **"Uğraşıyoruz..."** diyorsun, aydın onurun tertemiz. Uğraşacağız, Haldun hoca, bu göç'lerin hiçbiri boşa gitmeyecek. 1978'de yine birlikteyiz. İstanbul'da Büyük Tiyatro Kurultayı toplanılmaya çalışılıyor. Sonra Açık Hava Tiyatrosu'nda İstanbul Festivali'ne ilişkin bir gösteriyi izlerken karşılaşıyoruz. Tuncel Kurtiz ve benim için Milliyet'teki köşende yazdıkların için teşekkür ediyorum. **"Keşanlı Ali Destanı"** İsveç'te tutar mı diyorsun? İngilizce çevirisini Lütfi ağabeye (Özkök) bırakmışsın. Gitşide daha soluklu dönemler yaşanıyor. Yazdıklarını gazetelerden izliyorum. Derken Şehir Tiyatrosunun 70. yıl özel sayısı broşür ya da kitapçık geçiyor elime. Tarihçeyi senin oyunlaştırdığını okuyorum. Gö çüp gitmiş bir yığın olaydan, arından kalan ne? Görmeyi istertim. Öyle sanıyorum sen göçmeden oynanan son oyunun buydu. Ama önemli olan rahmetli Vasıf'ın (Öngören) dediği gibi **"Oyun nasıl oynanmalı?"**...

Haldun hoca yine görüşeçeğiz seninle, gazete sütunlarında olabilir, sahnelerde olabilir, radyolardan olabilir, TV ekranlarından, hatta sinema perdelerinden olabilir. Kalıcı olan bu, diyorum ben. Bilmem sen ne diyorsun...

likte Ataol Behramoğlu'nun da **Mustafa Suphi Destanı**'nın ikinci baskısı ve **Türkiye Özgün Yurdum**'un ve **Kızıma Mektuplar**'ın ilk baskıları aynı derneğin yayını olarak çıktılar. Benim son iki kitabımdan biri **İstanbul Bir Kırmızı Gül**, daha çok toplumsal savaşım içindeki yaşadıklarımdan duyduklarımdan yola çıkan şiirleri içeriyor. Örneğin bu kitapta 1 Mayıs 1977 üzerine yazılmış yedi bölümlük bir şiirim var. Bu şiiri 1 Mayıs 77 günü yazmaya başladım ve iki üç sene üzerinde çalıştıktan sonra bitirebildim. Yine Mozambik, Şili-Filistin üzerine yazdığım şiirlere bu kitapta yer verdim. Ayrıca buraya geldikten sonra yazdığım birkaç şiir de kitapta yer alıyor.

Türkiye Postası: Anladığımız kadarıyla bu şiirler daha çok Türkiye'de yazılmış burada kitap haline gelmiş. Tamamıyla buraya yönelik bir çalışmanız var mı?

Yaşar Miraç: Şimdilik yok. İlerde belki olabilir. Belki de yalnızca değişik kitaplarıma alacağım kimi şiirler olarak kalır burada yaza caklarım. Bunu şimdiden kesin bir şekilde söyleyemem. Şiirde ozan yalnız görüş olarak **"Almanya'ya geldim, şimdi konusu Almanya'da geçen şiirler yazayım ve kitaplaştırayım"** diyerek işe başlayamaz. Böyle yapılırsa yapay, yüzeysel bir metin ortaya çıkar, şiir değil. Ozan bunu doğal bir yaşama yoğunluğu sonucu yaratabilmelidir. Bu her konuda böyledir.

Türkiye Postası: Konusu burda geçen şiirlerinizden bir iki örneğe değinebilir misiniz?

Yaşar Miraç: Tabii. Örneğin **"Bir Alman omayı şaşırtan bir dayanışma olayı"** adlı şiirim. İngiliz maden işçileriyle dayanışma eylemlerinde bildiri dağıtılı

Foto: Nerkis Soylemezoğlu

Yaşar Miraç 1953'de Trabzon'da doğdu. 1980'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili bölümünü bitirdi. Yaşar Miraç 1984 yılından beri Federal Almanya'da bulunuyor.

çok oluyor. Örneğin **Trabzonlu Delikanlı** 1971'de yazıldı. 1979' da yayınlandı. **Çan Deresi Türküleri** 1974'te yazıldı. 1981'de yayınlandı. **İçli Şarkılar** 1976'da yazıldı. 1981'de yayınlandı. Diğer kitaplarımdaki şiirlerin de çoğu o kitapların yayınladıkları yıllardan en az üç dört yıl önce yazılmışlardır. Bu yıl yayınlayacağım üç şiir kitabımdaki şiirler için de durum aynıdır.

Türkiye Postası: Bu hesapla bugünlerde yazdığınız şiirleri ancak üç dört yıl sonra yayınlayacaksınız. Neden böyle bir tutumla davranıyorsunuz şiir yayınlarken?

Yaşar Miraç: Bu durum ille de böyle davranayım diyerek ortaya çıkmış değil. Zorunluluktan, koşullar yüzünden böyle oldu. Sonradan hoşuma gitmeye de başladı. Çünkü ozan olarak herkesin seni bildiği noktadan çok daha ilerde, herkesin seni değerlendirdiği duyarlılık ve ilgi alanından çok daha başka yerlerde olduğunu bilmek güven veriyor insana. Ayrıca şiirlerin belki bir zaman beklemesi ozanın o şiirlerin duyarlılığından uzaklaşıp başka duyarlılıklara vardığı bir zamanda o şiirleri daha nesnel olarak değerlendirebilmesine, zamana karşı dayanıklılıklarını ölçebilmesine olanak tanıyor. Başka bir yanarı da övgü ve yergiler karşıgili birikimimin daha çok olmasından. Tabii bu birikimin değeri konusunda bir şey söylemek bana düşmez. Yalnız yayınladığıma göre de herkese bu yayınladıklarım beğendiğim, değerli bulduğum şiirlerdir demiş oluyo rum.

Türkiye Postası: Şiirden başka edebiyat türlerinde ya da sanatlarda uğraşınız oldu mu, gelecekte olabilecek mi?

Yaşar Miraç: Geçmişte de diğer türlerde çalışmalarım oldu gelecekte de olacak. Yalnız edebiyat türlerinde değil örneğin müzik ve resim sanatlarında da çalışmalarım oldu. Yalnız tüm bu çalışmalarımda şiiri gölgede bırakacak bir birikime izin vermedim. Şiirde belirgin bir ozan kişiliğim oluşmadan da bu çalışmalarımı yayınlamak, duyurmak yoluna gitmedim. Kimi az sayıda örnek dışında. 1968-72 yıllarında onbeş tane öykü denemem oldu. Bunları yayınlamış değilim. İlerde yeni denemelerim olursa bunları hep birlikte bir kitapta toplayabilirim. Tiyatroyu ve sinemayı çok seviyorum. Yayınlanmamış üç oyun denemem var. Bir de Yaşar Kemal'in Teneke'sini Trabzon Halkevi için 1974'te oyunlaştırmıştım. Teneke'yi başkaları da oyunlaştırmıştı bir de ben dene miş oldum. 1973'te Münih'te, 1974'te Trabzon'da iki oyun sahkendi kendime şiirlerim için uygun bulduğum ezgilerin ayın bir güzelliği var. Bunların müziklerini temel alarak, çalışmalarını beğendiğim müzikçilerle geliştirip kendim okuyabilirim. Kaset, plak yapabilirim diye düşünüyorum. Ses olarak bir iki denemem oldu ve beğenisine güvendiğim dostlar büyük ilgi gösterdiler. Ozan olarak böyle davranmış başka dünya ozanları var. Şiiri gölgede bırakmayacak bir biçimde ben niye böyle yapmayayım diye düşünüyorum. Tabii buna karar verince ona göre daha yoğun ve ilkeli bir hazırlık yapmam gerekecek. Denemeden de başanlı olup olamayacağım ortaya çıkmaz.

Türkiye Postası: Şiirleriniz genellikle yerel sayılabilecek konuları işliyor. Bu kitaplarınızın adından da belli oluyor; Trabzonlu Delikanlı, Çan Deresi Türküleri, Trabzon'dan Çıktım Yola, İstanbul Bir Kırmızı Gül, Yurdumun Işçileri... Sanırız bu raslantı değil, bilinçli bir tutum sonucu böyle. Sizce yerel bir konuyu işleyen sanatçı evrensel boyutlara ula şabilir mi?

Yaşar Miraç: Şiirde ya da diğer sanatlarda konunun yerelliği değil içeriği, ele alınış biçimi ve tekniği belirler o ürünün evrensel olup olmadığını. Dünyada bugüne dek pek çok ozan, yazar, ressam ya da müzikçi yerel sayılabilecek konuları işlemiş olmalarına karşın evrenselliğe ulaşabilmişlerdir. Örneğin çağdaş Rus şiirinin usta ozanı S. Yesenin, İspanyol ozanları Machado ve Lorça, Yugoslav ozan Kosta Ratsin, Kübalı ozan N.Guillen ve daha niceleri... Yazar olarak; Marquez, Yaşar Kemal, Cengiz Aytmatov... Tüm bu ozan ve yazarların yapıtlarında yerellik vardır, yerel gelenekler, adlar, sözcükler, yerel anlatım özellikleri, biçimleri... Fakat bunlar ozan ve yazarların evrenselliğini engellemez. Tersine daha bir güçlü kılar. Ben de bu usta ozanların, yazarların yolunu doğru buluyorum.

Yerellik ne zaman olumsuz olur? Eğer içerikte sığlık, darlık ve gerilik olursa ve örneğin şiir söz konusuysa yerel biçiminin aynen çoğaltılması gibi bir teknik gerilik varsa. Ben eğer Karadeniz insanının doğasını, özelliklerini

Yeni Ninniler'den

rinni yavrucuklarım ninni
gökçe oğlum ayça kızım ninni
balacığım bebeciğim ninni
ninni gülcüklerim ninni
ilkyaz günü açar gibi ninni
suda balık kayar gibi ninni
kırlangıçlar uçar gibi ninni
tren raydan geçer gibi ninni
uçak bulut yarar gibi ninni
otobüsler gider gibi ninni
kağnılar gıcırdar gibi ninni
develer çıngıldar gibi ninni
atlar dağı aşar gibi ninni
ninni göçmen kuşlarım ninni
gurbetlere göçer gibi ninni
ninni benim turnalarım ninni
gurbetlerde yaşar gibi ninni
ninni benim türkücüklerim ninni
sılacığım arar gibi ninni
ninni benim evciklerim ninni
gökdelenler uzar gibi ninni
elmaları tadar gibi ninni
barışları tadar olun ninni
savaş nedir bilmez olun ninni
ninni benim kuzularım ninni
ninni yavrucuklarım ninni
gökçe oğulcuğum ninni
ayça kızcağızım ninni
balacağım bebeciğim
ninni

20 Mayıs 1986

●

Karadeniz mani ya da türkülerinin biçiminı aynen koruyup, doldurma dizelerle ve mani, türkü uyak kurallarına göre şiirleştirseydim, bunu içerik olarak da gerici, bireyci bir anlayışla işleseydim bu yerellik hiçbir değer taşımazdı. Oysa konuyu yerel bir ortamdan almama karşın okuduğum bildiğim kadanıyla Türk ve dünya şiirinin deneyim olan teknik anlatım ve biçimleri denedim. Bunlarla yerli özellikler arasında bir bileşime çalıştım. Bu yüzden Trabzon'un Çömlekçi mahallesindeki bir kahvedeki olayı anlatan **"Sırça Kahvede"** şiirim Rusçaya çevrilince şiir çevrelerinde ilgi uyandırdı. Yine **"Çömlekçili Çıraklara Türkü"** şiirim ve Yunanca ve Almanca okunduğunda aynı ilgiyi gördü. Bunun gibi birçok olumlu izlenimim oldu. Bunlar bana doğru bir yaklaşımda olduğumu somut olarak gösterdi. Tersini de söylersek **"evrensel"** konu seçme ile evrensel olunacağı diye bir garanti yoktur. Çoğu zaman böyle davranmak da başarısızlıkla sonuçlanır.

Sanat yarışması

İsviçre Türkiyeli İşçiler Birliği, Avrupa'da yaşayan Türkiyeli göçmenler arasında 1986 Dünya Barış Yılı nedeniyle bir sanat yarışması başlattı. **Şiir, Öykü, Tiyatro oyunu, Fotoğraf, Resim-Desen-Grafik** ve **Karikatür** dallarında düzenlenen yarışmanın bitim tarihi 1 Eylül 1986. Yarışmanın seçici kurulu, şiir dalında; **Ataol Behramoğlu, Yaşar Miraç**, öykü dalında; **Dursun Akçam,** tiyatro dalında; **Mazlum Kiper,** fotoğraf dalında; **Mehmet Ünal,** resim, desen, grafik dalında; **İsmail Çoban**, karikatür dalında; **Erdoğan Diker**'den oluşuyor.

Yarışma hakkında geniş bilgi almak isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler: **"TİB-VATS Voltastr. 80, 4056 Basel-İsviçre, Telefon: 061-57 40 98**

TÜSTAV

Türkiye Postası

SİZİN İÇİN GÖRDÜK, DUYDUK, OKUDUK

DEDİLER Kİ...

"Biz 12 Eylül öncesinde yaptığımız gönül seferberliğini şimdi de sürdürüyoruz." **Kapatılan MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş**

"Illa birşey icap ederse yaparız." **Dış politikada Turgut Özal**

"Radyasyon Avrupa'dan bize gelinceye kadar sağlıa sağlıa etkisini kaybetmiştir." **Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral**

"Annemin vasiyeti var, bana silah işine girme, dedi. O yüzden girmiyorum. Fakat silah sanayiine girmemiz için çok baskı yapılıyor. Bizim çocuklar (Holding yöneticileri ve ortaklar) bu işe evet derlerse onların bileceği iştir." **ENKA Holdingin sahibi Şank Tara**

"Amerikan konsolosu mesajımı Reagan'a ileteceğine söz vermişti. Ama Reagan şu günlerde Kaddafi ile uğraşıyor. İşleri rahatlayınca beni kabul edeceğinden eminim." **Sinema sanatçısı Serpil Çakmaklı**

İşte açlıktan ölen Zehra'nın tüyler ürperten fotoğrafı

Türkiye'nin en küçük yankesicisi

Türkiye'den iki çocuk portresi

Sağda resmini gördüğünüz Mükerrem 3 yaşında. Ama bu yaşta iş güç sahibi olmuş. Annesi İstanbul'un ünlü yankesicilerinden Hacı Hüsrevli Nuray. Mükerrem annesiyle birlikte işe çıkıyor. Yolda, pazarda, markette teyzelerin, amcaların cebinden sessizce cüzdanlarını çekip annesine veriyor.

Yaşıtları, yeni yeni doğru dürüst konuşmayı, yürümeyi, koşmayı öğrenirlerken, parklarda, oyuncaklarıyla oynarken, o çocukluğunu yaşayamadan işlere koşulmuş. Mükerrem çekirdekten yetişiyor mesleğinde. Yaşı ilerledikçe, mesleğin inceliklerini öğrenecek, ustalaşacak.

Soldaki resimde görülen Zehra Gülseren 9 Ekim 1985 günü dünyaya gelmiş. Ancak minik Zehra 6 ay yaşayabildi. Ölüm raporunda, ölüm nedeni olarak *"beslenme yetersizliği"* yazıyor, yani *"açlık"*. Gazeteler Türkiye'de ilk

İşte insan sağlığına biçilen değer:

"Eski üretim teknolojisi kullanımda sakıncalar doğuruyor" diyen Sağlık Bakanı uyardı:

AŞILARA DİKKAT

Çocuklar doğar doğmaz anne babalarda bir telaşedir başlar. Çocuğun, kimisi ölüme dek götüren hastalıklara karşı korunması için birbiri ardına aşılar yapılır. Doğar doğmaz başlayıp okul yıllarında da devam eden aşılar konusu geçtiğimiz günlerde Türkiye'nin gündemindeydi.

Bu tartışmaya bizzat Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'ın imzasıyla Devlet Planlama Teşkilatı'na ve Hazine Müsteşarlığı'na gönderilen yazılar neden oldu. Bu yazılarda bakan, Türkiye'de aşıların eski teknolojiyle üretilmesi nedeniyle büyük sakıncaların ortaya çıktığına dikkat çekiyor. Şu anda 5 milyon çocuk için 6 milyon doz aşıya ihtiyaç olduğunu belirtiyordu.

Bakanlık müsteşarının açıklamasına göre, Türkiye'de tek üretim merkezi olan Hıfzıssıhha Enstitüsü, 1927 teknolojisi ile aşı üretiyormuş. Siz bu aşılardan hayır bekleyin artık.

Bir bilim adamı da ülkemizde özellikle yaz aylarında artan kuduz tehlikesine karşı üretilen kuduz aşısının çok ilkel metodlarla hazırlandığı için yeterince etkisini göstermediğini söyledi.

Türkiye'de 10,5 milyon dozda çocuk felci, 3 milyon dozda kızamık aşısına ihtiyaç duyulmasına rağmen, bunlar ülkede üretilmiyor, ithal ediliyor.

Olay basında böylesine geniş boyutlu tartışılmaya başlanınca sayın bakan işi nasıl toparlayacağını şaşırdı. *"Türkiye'de aşı sorunu yoktur"* dedi çıktı işin içinden. Gazeteciler kendisinin imzası bulunan yazıyı hatırlatarak sıkıştırdıklarında da, *"Burada bir takım teknik hadiseler var. Bunları size oturup iki saat anlatmam gerek. Üstelik anlamazsınız da"* diyerek bir bakana yaraşır **çok ciddi bir yanıt verdi.**

Bakan, böylece işin içinden sıyrılmaya çalışıyor. Ama işin bir de başka acı yanı var. İthal de olsa, az da olsa, hatta bozuk da olsa bu aşılar büyük şehirlerde, bu merkezlere yakın yerlerde oturan çocuklara nasip oluyor. Anadolu'nun ücra köşelerinde yaşayan nice çocuğun aşı diye bir olaydan haberi bile yok. Her yıl hastalıklarının teşhisi bile konmadan çocuklarımız ölüp gidiyor. İşte Evren-Özal çetesinin insan sağlığına biçtiği değer. *"Övünülecek ülkedeyiz, bizi Avrupa örnek gösteriyor, mucize yarattık"* diyorlar. Boşuna değil, çocuk ölümünde ön sıraları kimselere kaptırmıyoruz.

Hem suçlu hem güçlü

Evren yaz sıcaklarında Ankara'da oturamadı. Her zamanki gibi çok önemli *"yurtiçi denetleme gezileri"*ni Akdeniz kıyılarında sürdürüyor. Evren denetlemeleri sırasında Antalya'daki Alanya kalesine de çıkarak eskiden suçlu**ların atıldığı 165 metre yük** seklikten denize üç taş attı.

Denize taş atan Evren, bu denetleme gezileri sırasında vatandaşa, gazetecilere de fırçasını attı. Antalya Parkı'nda kendisine *"açız" diye bağıran vatandaşa çok sinirlendi.*

Ardından, *"açız"* diyen vatandaşla gidip konuşan ve

yapmayın. Ben hangi birine yardım edeyim? Bir o değil ki, böyle binlerce insan var." diyen Evren zaten bir bakıştı

yana halkı açlığa-setalete, mahkum eden Evren şimdi de *"açız"* diye bağıranlara, bunu gazetelere yazanlara ki

"Ben kuaföre 50 bin lira verirken acaba az mı verdim, diye sıkılıyorum. Orta direk ayda 50 bin lira ile nasıl geçiniyor bir türlü aklım almıyor." **Sinema ve ses sanatçısı Güngör Bayrak.**

"Bu asrın sonunda 70 milyon olacağız. Bir komşumuz güçlenen Türkiye'den korkuyor." **Yunanistan'a Başbakan Turgut Özal'dan tehditler**

"Ömründe milletvekili olmak aklından bile geçmeyen insanlar, bir sabah gözlerini açtılar, baktılar ki, sandıktan milletvekili olarak çıkmışlar." **Besteci ve bağımsız milletvekili Rüştü Şardağ**

"Dün bu sütunda gördüğünüz değerlendirme de mantıksızdır. Ama, o mantıksızlık içinde tutarlıdır." **Tercüman köşe yazarı Rauf Tamer**

"Tramvaya binmiş gidenlerin refahını düşünmek yerine, duraklarda bekleyenleri düşünmek zorundayız." **Türkiye İşverenler Sendikası Konfederasyonu Başkanvekili Metin İplikçi**

"Türklerin meseleleri benim meselemdir." **CSU Başkanı ve Bavyera Başbakanı Josef Strauss**

ilere koşulmuş. Mükerrem çekirdekten yetişiyor mesleğinde. Yaşı ilerledikçe, mesleğin inceliklerini öğrenecek, ustalaşacak.

Soldaki resimde görülen Zehra Gülseren 9 Ekim 1985 günü dünyaya gelmiş. Ancak minik Zehra 6 ay yaşayabildi. Ölüm raporunda, ölüm nedeni olarak *"beslenme yetersizliği"* yazıyor, yani *"açlık"*. Gazeteler Türkiye'de ilk açlıktan ölen çocuk diye verdiler haberi. Aslında basına yansıyan ilk ölüm olayı bu. Ölüm raporunu yazan doktor, *"küçük kızın ölüm nedenini anlamak için muayeneye gerek yoktu, proteinsizliğin bütün belirtileri vardı"* diyor. Zehra doğduktan bir ay sonra annesinin sütü kesilmiş ve parasızlıktan 5 ay suyla pişirilmiş pirinç unu yemiş. Annesi *"açlıktan ağlaya ağlaya öldü yavrum"* diyor.

İşte günümüz Türkiye'sinden iki çocuk portresi. Fazla söze gerek var mı?

Halka verir talkımı...

Uğur Mumcu CIA tarafından yayınlanan *"verilere"* dayanarak TKP'nin üye sayısının *"önemsiz"* olduğunu saptamış, bu kadar küçük bir partinin üzerinde durmaya bile gerek olmadığını buyuruyor. Komünizm uzmanlarına akıl öğretmek bize düşmez ama yine de sormadan edemeyeceğiz: Madem TKP bu kadar önemsiz, neden sayın Mumcu kendi köşesinde bu partiye bu kadar yer ayırıyor, katıldığı seminerlerde, panellerde TKP'nin ismini ağzından düşürmüyor acaba?

Okul yok ama roket var

ABD'de yayınlanan *"New World Report"* gazetesi bir araştırma enstitüsünün Amerika'da yaptığı araştırma sonuçlarını açıklıyor. Buna göre: ABD'de yetişen her üç insandan biri okuma yazma öğrenemeden yetişmekte. Ülkede 60 milyon insan okuma yazma bilmemekte. ABD'deki Afrikalıların yüzde 44'ü, Latin Amerikalıların yüzde 56'sı gazete okuyacak kadar bile okuma yazma bilmemekteler. *"Gerçek"* Amerikan vatandaşlarının yüzde 16'sı kelimenin tam anlamıyla okuma yazma bilmiyorlar.

Okula, eğitime ne gerek var. ABD'nin yeteri kadar roketi var ya!

Gel de intihar etme

Belçika'da yayınlanan *"Soir"* gazetesinin verdiği habere göre, FAC'de her yıl 100 binden fazla insan intihara teşebbüs etmekte, yaşamlarına kendi elleriyle son vermek istemektediler.

Gazete *"başarıyla sonuçlanan"* her bir intihara teşebbüs olayına karşın, her yedi teşebbüsün başarısızlıkla sonuçlandığını yazmakta.

Gizli açık 4,5 milyon işsiz insan, yeni fakirlik ve her yıl yüzde 3 artan FAC silahlanma giderleri. Konu bu kadar vahşet verici ve ciddi olunca, *"Gelde intihar etme"* diyeceği geliyor insanın.

İfrçasini attı. Antalya Parkında kendisine *"açız" diye bağıran vatandaşa çok sinirlendi.*

Ardından, *"açız"* diyen vatandaşla gidip konuşan ve haberi gazetesine geçen Cumhuriyet muhabirini yanına çağıran Evren onun da ifadesini aldı. Gazeteciye *"Öyle açlık-yokluk edebiyatı yapmayın. Ben hangi birine yardım edeyim? Bir o değil ki, böyle binlerce insan var."* diyen Evren zaten bir bakışta anlamış adamın normal olmadığını. Zira bakışları bir tuhafmış.

Memleketin başına kara bir bulut gibi çöktüğünden bu yana halkı açlığa-sefalete, mahkum eden Evren şimdi de *"açız"* diye bağıranlara, bunu gazetelere yazanlara kızıyor, sinirleniyor. Ama yine de bir ilerleme var. Hiç olmazsa memlekette binlerce aç insanın olduğunu farkedebilmiş!

Rambo aramızda

Ingiltere'de yayınlanan *"Newsweek"* dergisinin *"Hayvanları Koruma Derneğini"* kaynak göstererek verdiği habere göre *"Rambo"* filmi ülkede tam anlamıyla uygulanmakta.

Filmin kahramanı Rambo'dan esinlenen bazı gençler, kendi yaptıkları ok ve mızraklarla kedi, köpek ve benzeri hayvanları öldürüyorlarmış. Insanlar üzerine atış *"talimi"* yapıldığı da sık sık rastlanan olaylardanmış. Gözlenen diğer bir gerçek de, bu tür gençlerin çoğunun işsiz olduğu.

Hayvanlar üzerine okla mızrakla saldıran bu hayvanların başka bir hayvanı örnek aldıkları, *"Reagan Rambo'yu Libya'da uyguladı, biz hayvanlara uygulamışız çok mu?"* diye düşündükleri gün gibi aşikâr.

Bu da Türk ramboşu

Canımız bir bardak viskide

FAC'de yayınlanan *"Stern"* dergisine göre, ABD'nin FAC'de bulunan atom roketleri üslerinin korunması tehlikede. Fakat bu tehlike dergiye göre dışarıdan değil, içeriden gelmekte. Derginin, Pentagon'un verdiği resmi bilgilere dayanarak yazdığına göre, 1984'de yapılan bir kontrolda 789 koruma görevlisi, görev başında sarhoş veya uyuşturucu madde etkisi altında oldukları tesbit edildiğinden işten çıkarılmışlar.

Dünyanın ve tüm insanlığın sonu demek olan bir savaşta kullanılacak atom roketlerinin güvenliği bir bardak viskinin veya bir esrarlı sigaranın ucunda.

Işte insan haklarının *"yılmaz savunucuşu"* ABD'nin insanlığa biçtiği değere an açık bir örnek.

TÜSTAV